

**Совет за радиодифузија
на Република Македонија**

**АНАЛИЗА НА ПАЗАРОТ НА
РАДИОДИФУЗНАТА ДЕЈНОСТ
за 2008 година**

Изработено од
Секторот за истражувања и долгорочен развој
на Советот за радиодифузија на РМ

Скопје, ноември 2009 година

С о д р ж и н а

ВОВЕД	3
1. РЕЗИМЕ НА АНАЛИЗАТА	5
2. ТЕЛЕВИЗИСКИ ПАЗАР	11
2.1. Клучни промени на телевизискиот пазар	11
2.2. Телевизиска индустрија	17
2.2.1. Модели на прием на ТВ сигнал и субјекти на пазарот	
2.2.2. Приходи на телевизиската индустрија	
2.2.3. Структура на трошоците	
2.2.4. Инвестиции	
2.2.5. Пасива/Задолжувања	
2.2.6. Резултати од работењето	
2.2.7. Вработени	
3. РАДИСКИ ПАЗАР	47
3.1. Клучни промени на радискиот пазар	47
3.2. Радиска индустрија	50
3.2.1. Модели на прием на радио сигнал и субјекти на пазарот	
3.2.2. Приходи на радиската индустрија	
3.2.3. Структура на трошоците	
3.2.4. Инвестиции	
3.2.5. Пасива/Задолжувања	
3.2.6. Резултати од работењето	
3.2.7. Вработени	
4. ПАЗАР НА ОГЛАСУВАЊЕ	75
4.1. Бруто и нето приходи од огласување	75
4.2. Компаративни показатели за пазарите на огласување во други земји	
4.3. Главни огласувачки индустрии и компании во ТВ секторот	
4.4. Удели во нето приходите од огласување и удели во гледаноста и слушаноста	
5. СТРУКТУРА НА СОПСТВЕНОСТА	86
5.1. Облици на интеграција на капиталот во радиодифузниот сектор	
5.2. Промени во сопственичката структура во 2007 година	
5.3. Сопственичка структура на радиодифузерите	

Вовед

Со цел да се добијат сеопфатни сознанија за состојбата во која се наоѓа радиодифузната индустрија, Советот за радиодифузија еднаш годишно изработува анализа на пазарот на радиодифузната дејност.

Како основа за градење на регулаторната политика при лиценцирањето, при поттикнувањето и при заштитата на конкуренцијата, како и кога презема мерки за консолидација и за поттикнување на развојот на пазарот, Советот има потреба од прецизни податоци за економското работење на радиодифузерите, за нивниот удел во пазарот на огласување, како и за нивниот удел во вкупната гледаност и во слушаноста. Потребата да се изработи анализа на пазарот, произлегува и од основната улога на Советот за радиодифузија, утврдена во членот 21 став 3 на Законот за радиодифузната дејност (*Советот за радиодифузија при остварувањето на своите законски надлежности, ... се грижи и за ...економски и технолошки развој на дејност*). Во членот 2 на Законот за радиодифузната дејност, дефинирани се основните цели на овој закон, меѓу кои и „унапредувањето и поттикнувањето на конкуренцијата и развој на радиодифузната дејност“. За остварување на надлежностите во спроведувањето на одредбите од Глава 3 на Законот за радиодифузната дејност - поврзани со заштита на плурализмот и на разновидноста на програмската понуда, односно со спречувањето на недозволената медиумска концентрација, на Советот му се неопходни прецизни показатели за уделите на пазарот на огласување и за уделите во гледаноста и во слушаноста, кои, пак, како критериуми, се утврдени во став 6, алинеја 1 и 2 на членот 17 од Законот за радиодифузната дејност.

Првата сеопфатна анализа на пазарот на радиодифузната дејност, Советот за радиодифузија ја спроведе во рамките на изготвувањето Стратегија за развој на радиодифузната дејност, а се однесуваше за периодот од 2004 година до 2006 година. Во минатата, 2008 година, беше изработена анализа на пазарот на радиодифузната дејност за 2007 година.

Тука презентираната, веќе трета по ред анализа на радиодифузниот пазар, ги разработува состојбите од 2008 година, а користена е истата методологија како и при изработката на двете претходно споменати анализи. Анализата се состои од четири дела: Телевизиски пазар, Радиски пазар, Пазар на огласување и Структура на сопственоста на радиодифузерите.

Податоците за економско-финансиското работење ги приложија самите радиодифузери. Впрочем, согласно со Законот за радиодифузната дејност и со подзаконските акти¹, тие беа должни податоците да ги достават на соодветен

¹ во април 2008 година, Советот за радиодифузија усвои Упатство за формата и содржината на известувањата и барањата на радиодифузерите поврзани со промените во сопственичката структура и за видот и формата на

образец изработен од Советот за радиодифузија. Валидноста на податоците од образецот беше споредбено проверена со податоците од завршните сметки кои радиодифузерите ги доставуваат до Централниот регистар на Република Македонија, а копија доставуваат и до Советот. Речиси сите радиодифузери ја исполнија оваа своја обврска, освен две телевизии и три радија на локално ниво, чие учество во вкупните вредности на пазарот е незначително².

Податоците за гледаноста на телевизиските станици, како и за вредностите на пазарот на телевизиско огласување, беа добиени од истражувачката агенција AGB Nielsen Media Research од Скопје. Со цел да се обезбеди споредбена анализа на состојбите во земјава со други земји, беа користени податоци од меѓународната публикација „Television 2008 International Key Facts“, издание на IP International Marketing Committee од Германија³. Податоците за сегментирањето на публиката на радиостаниците беа добиени од истражувачката агенција СММРИ од Скопје.

Советот за радиодифузија им изразува благодарност на сите радиодифузери кои навремено ги доставија потребните податоци, како и на сите други субјекти кои покажаа подготвеност за соработка во текот на изработката на оваа анализа.

За сите дополнителни информации во врска со податоците и со сознанијата изнесени во анализа, можете да се обратите до Секторот за истражувања и за долгорочен развој на Советот, на следниве е-маил адреси: research@srd.org.mk; m.dovleva@srd.org.mk.

податоците за економско-финансиското работење што радиодифузерите се должни да му ги доставуваат на Советот за радиодифузија (Сл.весник на РМ бр.53/2008).

² Учеството на двете ТВ станици (ТВ Ускана од Кичево и НТВ од Охрид) во вкупните приходи на ТВ пазарот во 2006 година изнесувало 0,24 отсто, а учеството на трите радио станици (Радио Актуел и радио Делфин од Битола и радио Беса од Прилеп) во вкупните приходи на радиоскиот пазар 0,14 отсто.

³ http://www.ip-deutschland.de/ipdeutschland/Service/Publikationen/Mediennutzung/index_4598.jsp

Резиме на анализата

2.1 Пазар на огласување

- Во 2008 година, бруто приходите од огласување⁴ во телевизиската индустрија изнесувале 23.715.237.343,00 денари (389 милиони евра). Во однос на претходната година, забележан е пораст на бруто приходите од 115,64 отсто.
- Нето приходите од огласување⁵ изнесувале 1.667.361.080,00 денари (27 милиони евра), што е за 51 отсто повеќе отколку претходната година.
- Бруто приходите од огласување се 14 пати повисоки од нето приходите. Иако разликата меѓу овие два показатели е вообичаена, сепак, во поразвиените земји таа е далеку пониска. Причините заради кои во Македонија се јавува толку голема разлика се повеќе⁶.
- Потенцијалот на македонската огласувачка индустрија е мошне низок. Во 2007 година, за огласување во телевизиската индустрија биле потрошени 87,89 евра по глава на жител. Вредноста на овој показател е пониска само во Бугарија и во Белорусија.
- Во 2008 година, главни огласувачки индустрии, биле: телекомуникациската индустрија, индустриите за производство на безалкохолни пијалоци и храна, автомобилската индустрија, хемиската индустрија (детергенти и шампони), банкарскиот сектор, а значаен удел имаат и политичкото огласување и хуманитарните акции.
- Десетте огласувачи што најмногу се огласувале во 2008 година се: Т-Мобиле, Влада на РМ⁷, Кока-Кола, Проктер&Гембл, Космофон, ВИП, Макпетрол, Вриглис, Автонова и Аутомотив груп.

⁴ Бруто приходите се пресметани како производ на емитуваните рекламни спотови и цените за секунда рекламno време од официјаните ценовници на телевизиските станици. Попустите, кои речиси редовно се даваат при склучувањето договори за огласување, не се земени предвид при проценката на бруто приходите од огласување.

⁵ Нето приходите ги претставуваат средствата што согласно договорите за продажба на рекламното време, телевизиските станици ги фактурирале на огласувачите.

⁶ Најчести причини се: попустите се далеку почести, поради тоа што цените во официјалните ценовници се нереално зголемени, па дури со одобрениот попуст кој се движи од 30 до 60 отсто, се доаѓа до реалната цена за секунда рекламno време; попустите во одделни случаи се одобруваат и до 90 отсто од официјалната цена; чест е случајот на програмата да се рекламираат производите на другите бизниси на сопственикот на медиумот, а овие емитувани реклами радиодифузерот не ги наплаќа; рекламите што се емитираат во емисиите произведени од независни продуценти, според договорот со радиодифузерот, се наплатуваат на сметка на независниот продуцент; дел од приходите најверојатно книговодствено не се евидентираат со цел да се избегнат одредени давачки.

⁷ Владата на РМ за телевизиско огласување, во бруто износ издвоила 1.056.453.899,00 денари. Со вкупно времетраење од над 185 часа, емитувани биле 6.422 спотови чиј нарачател била Владата на РМ.

- Најголем удел во нето приходите од рекламирање имале телевизиските станици на државно ниво (92 отсто). Десетте регионални телевизии оствариле 3 отсто, а локалните 5 отсто од нето приходите од огласување во телевизиската индустрија.
- Како и минатата година, сегментираноста на публиката е многу поголема од сегментираноста на приходите од огласување, што е резултат на присутноста на големиот број странски ТВ канали на пазарот.

Најголема гледаност и оваа година имала телевизија А1 (21,07 отсто), потоа Сител (11,60 отсто), Канал 5 (7,37 отсто), Телма (4,78 отсто) и Алсат-М (3,28 отсто). Трите програмски сервиси на МТВ (МТВ1, МТВ2 и Собраниски канал) имале заедничка гледаност од 11,61 отсто. Регионалните и локалните телевизиски станици во вкупната гледаност учествуваат со 11,5 отсто. Висока гледаност имале странските канали што публиката ги добива преку кабелските мрежи и индивидуалните сателитски антени (26,4 отсто).

- Најголем удел во нето приходите од рекламирање во радиската индустрија има радиостаницата Антена 5 (20,83 отсто). Другите две приватни национални радиостаници имаат далеку пониско учество. Учеството на радиостаницата Метрополис изнесува 4,71 отсто а на Канал 77 само 3,53 отсто. Шеснаесетте регионални радиостаници оствариле 47,93 отсто од нето приходите од огласување, а локалните радиостаници 23 отсто. Македонското радио и оваа година, не остварило приходи од продажба на времето за рекламирање.
- Најслушана радиостаница во 2008 година била Антена 5 (14,57), потоа Канал 77 (8,51 отсто), а Метрополис (2,49 отсто). Заедничката слушаност на Македонско радио 1 и Македонско радио 2 изнесувала 8,64 отсто. Регионалните радиостаници имале удел од 29,73 отсто во вкупната слушаност, а локалните радиостаници 36,06 отсто.

2.2 Телевизиска индустрија

- На телевизискиот пазар, до јуни 2008 година, покрај јавниот радиодифузен сервис - Македонската телевизија, функционираа и 51 комерцијална телевизија. По доделувањето нови дозволи за вршење радиодифузна дејност бројот на комерцијалните радиодифузери се зголеми на 78, од кои 5 имаа дозвола за емитување на државно ниво преку терестријален предавател, 16 субјекти имаа дозвола за емитување на национално ниво преку сателит, 10 регионални телевизии и 47 локални телевизиски станици.

- Во 2008 година во телевизиската индустрија биле остварени највисоки вкупни приходи (2.341.114.753,00 денари), во периодот од последните пет години. Сите сегменти на телевизиската индустрија ги зголемиле вкупните приходи во однос на претходната година.

Најголем дел, односно 71,22 отсто од вкупните приходи, се остварени од продажба на времето за рекламирање.

- Македонската телевизија остварила вкупни приходи во износ од 611.852.830,00 денари⁸. Најголем дел од овие средства се од буџетот на РМ што се одобрени по санационата програма, а сосема мал дел (0,35 отсто) од радиодифузна такса.
- Петте комерцијални телевизии што емитуваат програма на национално ниво, оствариле 63,3 отсто од вкупните приходи во телевизиската индустрија, односно 1.482.292.137,00 денари. Сите пет телевизии ги зголемиле приходите во однос на претходната година. Најголем дел од средствата (96,22 отсто) биле остварени од продажба на времето за рекламирање.
- Телевизиските станици што емитуваат програма преку сателит оствариле 2 отсто од вкупните приходи. Само шест сателитски телевизии оствариле приходи во анализираната година.
- Регионалните телевизии имаат заедничко учество од 3,5 отсто, а вкупните приходи што тие ги оствариле изнесуваат 81.080.555,00 денари.
- Телевизиите на локално ниво оствариле вкупни приходи во износ од 116.335.71,00 денари, односно 4,97 отсто од вкупните приходи во телевизиската индустрија.
- Во 2008 година, во телевизиската индустрија направени се вкупни трошоци во износ од 2.179.207.193,00 денари. Во споредба со претходната година, трошоците се повисоки за 29,79 отсто. Исто како и приходите, трошоците се зголемени кај сите сегменти на телевизиската индустрија.
- Приватните телевизии на државно ниво, што емитуваат програма преку терестријален предавател направиле речиси 60 отсто од вкупните трошоци во телевизиската индустрија, во износ од 1.305.674.921,00 денари. Најголем дел од средствата 66,84 отсто биле наменети за создавање и купување програма.
- Вкупните трошоци на сателитските телевизии изнесувале 44.439.213,00 денари, или 2 отсто од трошоците во индустријата. За создавање и купување програма биле издвоени 84,90 отсто од овие средства.

⁸ Овие износи се проценка на уделот на МТВ во вкупно остварените приходи од радиодифузната такса и од Буџетот на РМ.

- Регионалните телевизии направиле вкупни трошоци во износ од 163.758.125,00 денари, што претставува 7.51 отсто од трошоците во индустријата. Речиси 72 отсто од овие трошоци биле за создавање и купување програма.
- Пет отсто од трошоците во телевизиската индустрија се заедничките трошоци на локалните телевизии, во апсолутен износ од 108.890.509,00 денари. За создавање и купување програма биле издвоени 69,08 отсто од овие средства.
- Вкупните обврски на сите субјекти во телевизиската индустрија изнесувале 2.203.641.812,00 денари. Обврските на Македонската телевизија, A1 и телевизија Скопје сочинуваат 77,71 отсто од овој износ.
- Во 2008 година, и јавниот и приватниот сектор оствариле позитивен финансиски резултат. Македонската телевизија за прв пат во последните четири години остварила добивка (43.363.810,00 денари). Само регионалните телевизии оствариле негативен финансиски резултат во износ од 84.472.297,00 денари, што се должи на високата загуба што го прикажала телевизија Скопје.
- Вкупниот број на ангажирани лица во телевизиската индустрија изнесувал 1753, од кои 1387 во редовен работен однос, а 366 биле хонорарно ангажирани. Најголем дел од нив биле новинари (31,4 отсто).
- Во телевизиите на државно ниво биле вработени 1188 лица, од кои 520 во Македонската телевизија и 668 во приватните телевизиски станици.

2.3 Радиска индустрија

- Вкупниот број на субјекти во радиската индустрија, до јули 2008 година изнесуваше 61 (јавниот сервис Македонско радио и 60 приватни радиостаници). На пазарот работела 3 приватни радиостаници на државно ниво, 10 приватни радиостаници на регионално ниво и 49 приватни локални радиостаници. Во јули 2008 година, беа доделени 7 дозволи за вршење радиодифузна дејност на локално ниво, а и едно локално јавно претпријатие го заврши процесот на трансформација, со што бројот на комерцијалните радиостаници се зголеми на 68 .
- Во 2008 година, во радиската индустрија во целина, остварени се вкупни приходи во износ од 434.434.421,00 денари, односно 18,90 отсто повеќе отколку претходната година. Само трите приватни радиостаници на државно ниво ги намалиле приходите, останатите сегменти оствариле повисоки приходи отколку претходната година.
- Вкупните приходи на Македонското радио изнесувале 294.595.805,00 денари, речиси во целост средства од буџетот на РМ одобрени по

санационата програма, а сосема мал дел (4.370.566,00 денари) од радиодифузна такса. Во 2008 година, Македонско радио не остварило приходи од реклами.

- Вкупните приходи што ги оствариле трите приватни радиостаници на државно ниво изнесувале 47.066.517,00 денари, односно 10,83 отсто од приходите остварени во радиската индустрија. Сите три радиостаници оствариле помалку приходи отколку претходната година.
- Регионалните радиостаници оствариле 14,45 отсто од вкупните приходи, односно 62.768.332,00 денари. Доминантен извор на приход била продажбата на времето за рекламирање, од што се остварени 86,10 отсто од средствата.
- Локалните радиостаници имаат учество од 6,91 отсто во вкупните приходи. Тие оствариле вкупно 30.003.767, 00 денари, што е за речиси 20 отсто повеќе отколку претходната година. Најголем дел од вкупните приходи (86,44 отсто) се приходи од реклами.
- Вкупните трошоци што се направени во радиската индустрија во 2008 година (367.744.131,00 денари), се најниски во последните пет години. Трошоците се намалени и кај приватниот и кај јавниот сектор.
- Трошоците на трите приватни радиостаници на државно ниво изнесувале 39.025.828,00 денари, односно за 20,4 отсто помалку отколку претходната година. За создавање и купување на програма биле издвоени 40,37 отсто од овие средства.
- Шеснаесетте регионални радиостаници направиле вкупни трошоци во износ од 58.078.528,00 денари, што е за 1,36 отсто повеќе отколку претходната година. Шеесет отсто од овие трошоци биле за создавање и купување програма.
- Вкупните трошоци на локалните радиостаници изнесувале 25.110.242,00 денари, што претставува зголемување за 1,02 отсто во однос на претходната година. За создавање и купување програма биле потрошени 68,16 отсто од вкупните трошоци.
- Вкупните обврски на сите субјекти на радиската индустрија изнесувале 436.705.115,00 денари. Најголем дел (65 отсто) се задолжувањата на Македонско радио.
- Во 2008 година, во радиската индустрија во целина остварен е позитивен финансиски резултат во износ од 56.964.919,00 денари.

Сите сегменти оствариле добивка и тоа, Македонското радио во износ од 43.266.970,00 денари, приватните радиостаници на државно ниво 6.616.839,00 денари, регионалните радиостаници во износ од 4.019.665,00 денари, а локалните 3.061.445,00 денари.

- Во 2008 година, кај сите субјекти на радиската индустрија биле ангажирани вкупно 525 лица, од кои 444 во редовен работен однос, а 81 лице хонорарно. Најголем дел од нив (44 отсто) биле новинари.

Во Македонското радио во редовен работен однос биле 295 лица, а кај приватните радиостаници на државно ниво 19 лица.

2.4 Сопственичка структура

- Најголем дел од трговските радиодифузни друштва биле во сопственост на физички лица.

Од вкупно 78 телевизиски станици, 55 биле основани од физички лица, 18 биле во сопственост на правни лица, а пет во мешовита сопственост.

Само 2 радиостаници биле основани од правни лица, и една била во мешовита сопственост. Останатите 66 радиостаници биле основани од едно или повеќе физички лица.

- Во сопственичката структура на радиодифузерите, учество на странски капитал имало само кај телевизија Алсат-М, ТВ Ера Сат и ТВ Ера од Скопје.

Телевизиска индустрија

2.1 Клучни промени на телевизискиот пазар

Приказ 2.1. Клучни показатели за промените на ТВ пазарот

Показатели	2004	2005	2006	2007	2008
Просечен седмичен досег на телевизијата (% од публиката на возраст од 10–70 години)	99,8	99,8	99,8	95,66	79,47 ¹
Просечно време на гледање телевизија (минути)	268	262	276	276	310
Удел во гледаноста на јавниот сервис MTB1, MTB2, Собраниски канал (% од вкупната гледаност)	16,1	10,9	11,9	10,01	11,61
Удел во гледаноста на приватните ТВ на државно ниво A1, Сител, Канал 5, Телма, Алсат М (% од вкупната гледаност)	51,6	53,4	49,2	51,5	48,1
Вкупни приходи во ТВ индустријата (милиони денари)	1.083	968	1.352	1.675	2.341
Приходи на јавниот сервис (милиони денари)	524	418	428	473	612
Приходи на приватните ТВ на државно ниво (милиони денари)	402	384	751	1.058	1.482
Број на субјекти на ТВ пазарот	59	56	56	52	79 ²

Извор: Совет за радиодифузија/AGB Nielsen Media Research Macedonia

Во 2008 година македонската публика гледала повеќе телевизија отколку во претходните години

Во 2008 година, речиси 80 отсто од населението на возраст од четири години и нагоре, барем еднаш седмично, гледале телевизија најмалку една минута.

¹ Разликата во вредностите во извесна мера, се должи и на фактот што во 2008 година за прв пат на територијата на целата држава, почна да се применува нов метод на мерење на телевизиска гледаност (peoplemeter), додека до 2007 година се применуваше дневничка метода. Податокот за 2008 година се однесува на публиката на возраст од 4 години и нагоре, а седмичниот досег се пресметува на барем една минута гледаност, за разлика од дневничната метода што се користеше до 2007 година, а се однесуваше на публиката од 10 до 70 години, со седмичен досег од барем 15 минути гледаност.

² Податокот се однесува на бројот на субјекти што имаа дозвола за вршење радиодифузна дејност. Реално, бројот на субјекти беше помал, со оглед на тоа што дел од субјектите што добија дозвола во 2008 година, емитуваа програма само неколку месеци во годината, или пак воопшто не емитуваа.

Просечното време што македонската публика го поминала во гледање телевизија изнесувало 310 минути. Во периодот од последните пет години ова е највисока вредност на овој показател.

Доминантен извор на приходи на јавниот сервис биле средствата од буџетот на РМ; Гледаноста на трите програмски сервиси на Македонската телевизија е исклучително ниска

Иако приходите што во 2008 година ги остварила Македонската телевизија се највисоки во последните пет години, во најголем дел тие се од буџетските средства на РМ. проблемот со наплата на радиодифузната такса, којашто треба да биде основен извор на приход кај јавниот сервис, остана нерешен и оваа година. Заедничката гледаност на трите програмски канали на јавниот сервис (МТВ1, МТВ2 и Собранискиот канал) бележи благ пораст во однос на претходната година.

Приказ 2.2 Удел во вкупните приходи и во гледаноста на јавниот сервис и на приватните ТВ станици на државно ниво

Извор: Совет за радиодифузија/СММПИ Скопје/ AGB Nielsen Media Research Macedonia

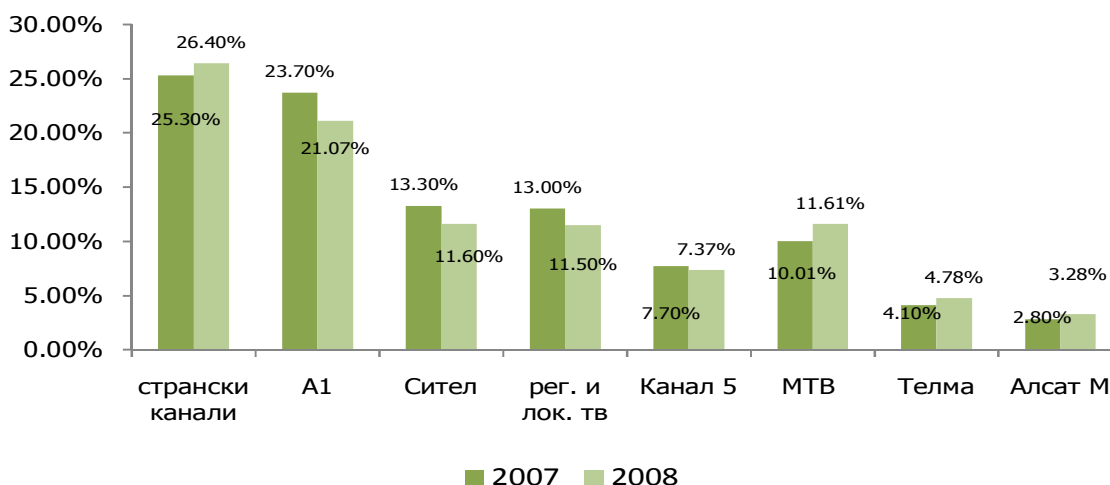
И покрај тоа што вкупната гледаност на петте приватни телевизии на државно ниво опаднала за 3,4 отсто, тие и оваа година оствариле најголем дел од приходите (63,3 отсто). Вкупните приходи на овие пет телевизии континуирано растат во последните три години, со релативно висока стапка на раст.

И оваа година A1 била најгледана телевизија; продолжил трендот на раст на гледаноста на странските канали

Вкупната гледаност на телевизиите на државно ниво била 59,71 отсто. Најголема гледаност и оваа година имала телевизија A1 (21,07 отсто), која сепак е пониска од минатогодишната (23,70 отсто). Гледаноста била намалена и кај Сител (за 1,7 отсто), кај Канал 5 (за 0,33 отсто), како и кај вкупната гледаност на регионалните и локалните радиодифузери (за 1,5 отсто). Повисока гледаност во однос на претходната година се забележува кај Телма (0,68 отсто) и кај Алсат-М (за 0,48 отсто).

Вкупната гледаност на странските канали што публиката ги добива преку кабелски или сателитски приклучок, расте од година во година, достигнувајќи во 2008 година 26,4 отсто.

Приказ 2.3 Удели во гледаноста во 2007 и 2008 година

Податоци: AGB Nielsen Media Research Macedonia

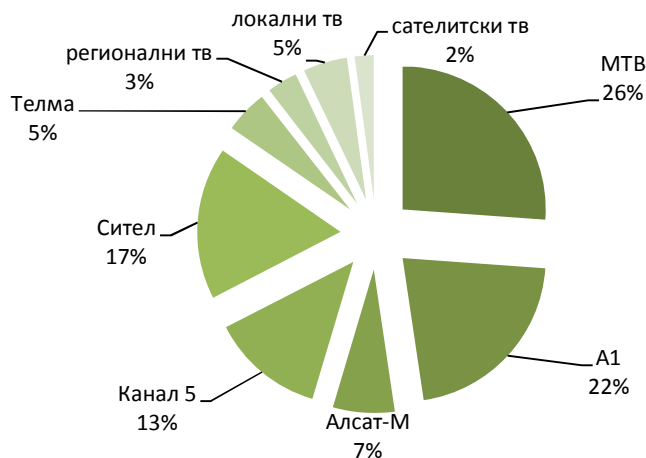
Вкупните приходи се повисоки за 39,81 отсто од приходите остварени во претходната година... најголем дел од нив оствариле телевизиите на државно ниво

Вкупните приходи што се остварени во телевизиската индустрија во целина (2.341.114.753,00 денари), се највисоки во периодот од последните пет години.

Највисоко учество во вкупните приходи имаат имаат телевизиите на државно ниво (92 отсто). Регионалните телевизии оствариле најмал дел (3 отсто), а локалните 5 отсто од вкупните приходи.

Сите пет приватни телевизии на државно ниво ги зголемиле приходите во однос на претходната година, со заедничка стапка на раст од 40 отсто. Пораст се забележува и кај регионалните телевизии (за 64,23 отсто) и кај локалните телевизиски станици (за 23,67 отсто).

Приказ 2.4 Удел во вкупните приходи во ТВ индустријата во 2008 година

Извор: Совет за радиодифузија

Трошоците во телевизиската индустрија биле за речиси 30 отсто повисоки во однос на претходната година... 68 отсто од нив биле директни трошоци за создавање на програмата

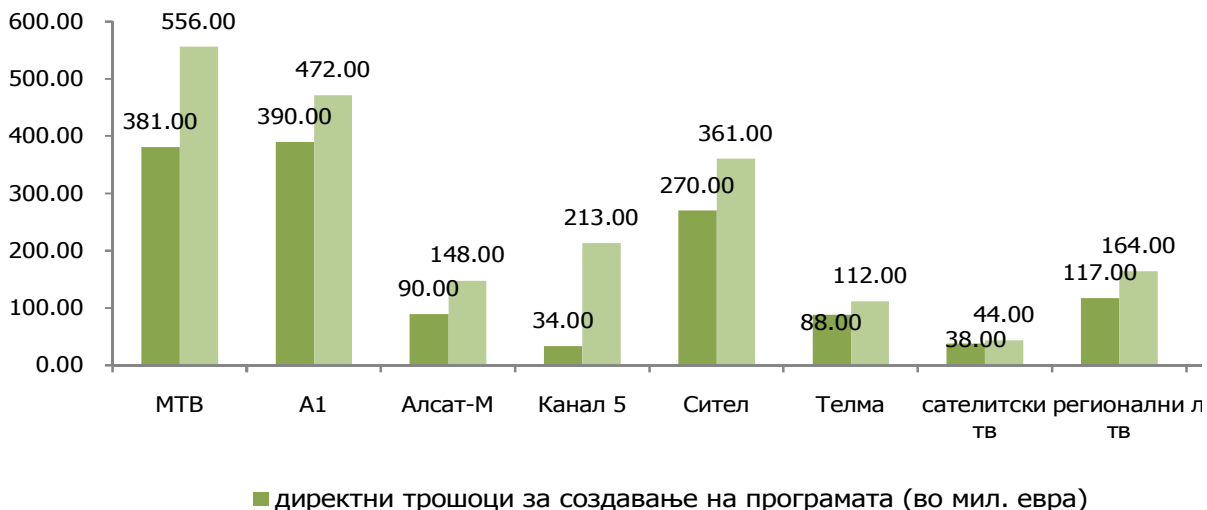
Во 2008 година, во телевизиската индустрија направени се вкупни трошоци во износ од 2.179.207.193,00 денари, односно 29,79 отсто повеќе отколку во претходната година. Најголем дел од овие средства биле наменети за создавање и купување програма.

Речиси 60 отсто од вкупните трошоци направиле петте приватни телевизии на државно ниво, 2 отсто телевизии што емитуваат програма преку сателит, 7,5 отсто регионалните телевизии, а локалните телевизии направиле 5 отсто од вкупните трошоци. Трошоците на Македонската телевизија претставуваат 25,5 отсто од вкупните трошоци во телевизиската индустрија.

Вкупните трошоци на Македонската телевизија изнесувале 556.444.315,00 денари. За создавање на програмата на трите програмски сервиси (МТВ1, МТВ2 и Собранискиот канал) биле издвоени 68,53 отсто од оваа сума.

Директните трошоци за создавање на програмата имаат различно учество кај комерцијалните телевизии. Најмногу средства за создавање и купување на програма издвоиле телевизија А1 (389.869.118,00 денари), или 82,63 отсто од вкупните трошоци што ги направила телевизијата (471.807.972,00 денари), и Сител (270.380.957,00 денари), или 74,79 отсто од вкупните трошоци на оваа телевизија (361.075.539,00 денари).

Приказ 2.5 Вкупни трошоци и трошоци за создавање на програмата

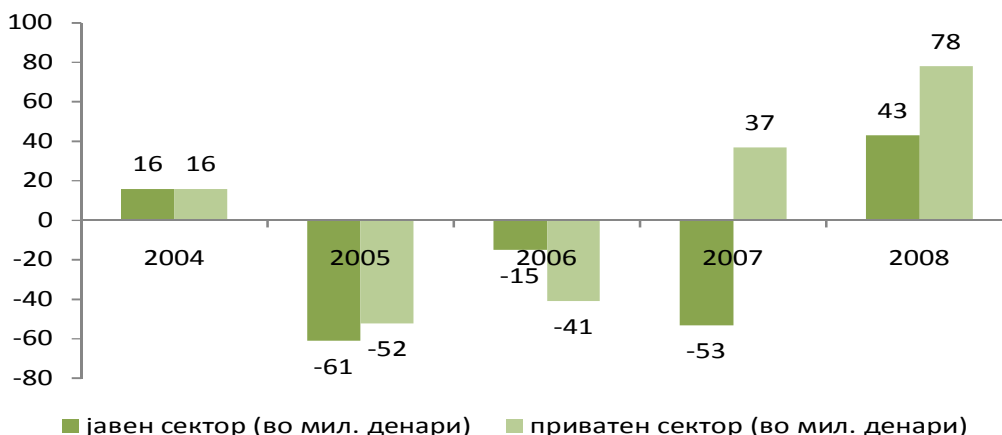

Извор: Совет за радиодифузија

Учеството на директните трошоци за создавање на програмата во вкупните трошоци на регионалните телевизии е 71,23 отсто, а кај локалните телевизии е 69,08 отсто.

И јавниот и приватниот сектор во целина оствариле позитивен финансиски резултат... единствен сегмент што остварил загуба се регионалните телевизии

Приказ 2.6 Резултати од работењето на јавниот и приватниот ТВ сектор

Извор: Совет за радиодифузија

Во 2008 година, во телевизиската индустрија во целина, остварена е добивка во износ од 121.252.993,00 денари. Македонската телевизија за прв пат по 2004 година остварила позитивен финансиски резултат од работењето, а приватниот сектор двојно ја зголемил добивката во однос на претходната година. Вкупно 42 телевизиски станици оствариле позитивен финансиски резултат, а 24 работеле во загуба.

Вкупниот број на вработени лица во телевизиската индустрија изнесувал 1753 лица; во редовен работен однос биле 1387, а хонорарно биле ангажирани 366 лица

Во 2008 година, во телевизиската индустрија во целина, биле вработени вкупно 1753 лица, од кои 520 во Македонска телевизија, а 1233 лица во приватниот сектор. Најголем дел од ангажираните лица биле новинари (31,4 отсто).

Приказ 2.7 Број и структура на вработените во ТВ секторот

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	550	391	155	4	435	115
Технички кадар (инженери и техничари)	284	55	215	14	225	59
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	457	100	338	19	377	80
Други кадри	462	126	286	50	350	112
ВКУПНО	1753	672	994	87	1387	366

Извор: Совет за радиодифузија

2.2 Телевизиска индустрија

2.2.1 Модели на прием на ТВ-сигналот и субјекти на пазарот

Податоците за видот на приемот на телевизискиот сигнал во македонските домаќинства се обезбедени од истражувачката агенција AGB Nielsen Media Research Macedonia која ги спроведува мерењата на ТВ публиката во Република Македонија¹.

Приказ 2.8 Вид приклучок на главниот ТВ-приемник во домаќинствата

Вид на приклучок	Вкупно (%)
Кабелски приклучок	52.4
Класична антена	37.3
Сателитска антена	10.3

Извор: AGB Nielsen media Research Macedonia,
април/мај 2008

Приемот на ТВ сигналот преку кабелска мрежа и во 2008 година беше доминантен начин на прием на телевизијата во Македонија: 52,4 отсто од домаќинствата кои поседуваат ТВ приемник биле приклучени на некоја од јавните комуникациски мрежи кои пренесуваат ТВ програми. Бројот на приклучоци на класична терестријална антена изнесувал 37,3 отсто, а сателитски приклучок имале 10,3 отсто од ТВ домаќинствата.

Во првата половина на 2008 година, вкупниот број на субјекти на телевизискиот пазар изнесуваше 52 телевизиски станици, вклучувајќи ја и Македонската телевизија.

**Приказ 2.9 ТВ станици во јавниот и во приватниот сектор
до јуни 2008**

Јавен сектор	1
Приватен сектор	51
Вкупно	52

Извор: Совет за радиодифузија

Од комерцијалните телевизии, пет емитуваа програма на државно ниво, 10 на регионално ниво (на подрачјето на град Скопје) и 36 телевизиски станици имаа дозвола на локално ниво.

**Приказ 2.10 Комерцијални телевизиски станици според опфатот
до јуни 2008**

Државно ниво	5
Регионално ниво	10
Локално ниво	36
Вкупно	52

Извор: Совет за радиодифузија

¹ Истражувањето е спроведено во април и мај 2008 година врз репрезентативен примерок од 3700 домаќинства (кои поседуваат барем еден ТВ приемник).

Со доделувањето на новите дозволи, вкупниот број на комерцијални телевизии се зголеми на 78. Сепак, голем дел од субјектите кои добија дозволи во 2008 година сè уште не започнаа со емитирање програма истата година, имајќи предвид дека согласно условите од дозволата, тие беа должни да отпочнат со вршење радиодифузна дејност најдоцна една година од денот на издавањето на дозволата.

На 26 март 2008 година, Советот распиша конкурс за доделување 10 дозволи за вршење радиодифузна дејност – телевизија преку сателит (Одлука бр. 07-675/1 Сл. весник на РМ 40/08), од кои пет дозволи за телевизиски програмски сервис од општ формат и пет дозволи за телевизиски програмски сервис од специјализиран формат.

Со Одлука бр. 07-1820/1 од 11 јуни, беа доделени 7 дозволи за вршење радиодифузна дејност за емитирање телевизиски програмски сервис преку сателит, од кои четири за телевизиски програмски сервис од претежно забавен општ формат (ТВ Канал 5 Плус, ТВ Алфа, ТВ Ера Сат и ТВ А2) и една дозвола за телевизиски програмски сервис од општ формат во кој застапените видови програми ги остваруваат сите три медиумски функции (Перспектива ТВ), една дозвола за телевизиски програмски сервис од специјализиран формат кој има забавна функција (ТВ Џангл) и една дозвола за телевизиски програмски сервис од специјализиран формат кој има информативна функција (ТВ МНЦ Медиа).

Приказ 2.11 ТВ станици во јавниот и во приватниот сектор

	до јуни 2008	по јуни 2008
Јавен сектор	1	1
Приватен сектор	51	78
Вкупно	52	79

Извор: Совет за радиодифузија

На 11 јуни 2008 година, Советот распиша уште еден конкурс за доделување 13 дозволи за вршење радиодифузна дејност – телевизија преку сателит (Одлука бр. 07-1821/1 Сл. весник на РМ 73/08), од кои осум дозволи за телевизиски програмски сервис од општ формат и пет дозволи за телевизиски програмски сервис од специјализиран формат.

Со Одлука бр. 02-2595/1 од 19 август, беа доделени 10 дозволи и тоа три за телевизиски програмски сервис од претежно забавен општ формат (ТВ К-15 минус, ТВ Сител 3 и Тинекс²), четири дозволи за телевизиски програмски сервис од општ формат во кој застапените видови програми ги остваруваат сите три медиумски функции (ТВ Нова,

² На барање на овој субјект, Советот за радиодифузија на својата 14-та седница одржана на 26 мај 2009 година, донесе Одлука за изменување на одлуката за доделување дозволи за вршење радиодифузна дејност (телевизија преку сателит) со која се брише Тинекс-МТ ДООЕЛ експорт-импорт од Скопје, како субјект што добил дозвола.

Наша ТВ, ТВ АБ Канал и ТВ Сонце) и три дозволи за телевизиски програмски сервис од специјализиран формат со забавна функција (ТВ БМ, ТВ Зајди-зајди и ТВ Југ).

Од показателите се гледа дека во 2008 година, во споредба со претходните години, значително е зголемен бројот на комерцијалните телевизии кои емитуваат програма на државно ниво.

Приказ 2.12 Комерцијални телевизиски станици според опфатот

	до јуни 2008	по јуни 2008
Државно ниво	5	5
Државно ниво преку сателит	0	16
Регионално ниво	10	10
Локално ниво	36	47
Вкупно	52	78

Извор:Совет за радиодифузија

Имено, покрај петте терестријални ТВ станици, дозволи за емитување телевизиски програмски сервиси на државно ниво добија и шеснаесет нови субјекти, кои ТВ сигналот до македонската публика ќе го испорачуваат прво до сателит, а потоа до јавните комуникациски мрежи.

Приказ 2.13 Телевизиски станици на државно ниво

	Сектор	Програмски сервиси	Начин на пренос на ТВ сигналот
МРТ	Јавен	3	терестријално
A1	Приватен	1	терестријално
Алсат-М	Приватен	1	терестријално
Канал 5	Приватен	1	терестријално
Сител	Приватен	1	терестријално
Телма	Приватен	1	терестријално
Сонце	Приватен	1	Сателит/кабел
АБ Канал	Приватен	1	Сателит/кабел
БМ	Приватен	1	Сателит/кабел
ЈУГ	Приватен	1	Сателит/кабел
НАША ТВ	Приватен	1	Сателит/кабел
Сител 3	Приватен	1	Сателит/кабел
МНЦ МЕДИА	Приватен	1	Сателит/кабел
Зајди-зајди	Приватен	1	Сателит/кабел
ЏАНГЛ	Приватен	1	Сателит/кабел
ЕРА САТ	Приватен	1	Сателит/кабел
АЛФА	Приватен	1	Сателит/кабел
Канал 5 Плус	Приватен	1	Сателит/кабел
A2	Приватен	1	Сателит/кабел
К-15 минус	Приватен	1	Сателит/кабел
Перспектива	Приватен	1	Сателит/кабел
НОВА	Приватен	1	Сателит/кабел

Извор:Совет за радиодифузија

Бројот на регионалните телевизиски станици во текот на анализираната година остана непроменет, поточно вкупно 10 телевизии емитуваа програма во Скопје.

Приказ 2.14 Комерцијални ТВ станици на регионално ниво

Општина	Бр.	ТВ станици
Скопје	10	Скајнет, МТМ, К-15, ТВ Скопје, Ера, БТР, Шутел, Амазон, Едо и Крт

Извор: Совет за радиодифузија

Бројот на комерцијалните телевизиски станици со дозвола за емитување програма на локално ниво, во текот на 2008 година, се зголеми за 11 телевизии.

Приказ 2.15 Комерцијални телевизиски станици на локално ниво

До јуни 2008			По јуни 2008	
Општина	Број	ТВ станици	Број	ТВ станици
Куманово	4	Феста, Далга-Крт, Хана, Нова	4	Феста, Далга-Крт, Хана, Нова
Битола	3	Тера, Орбис, Меди	3	Тера, Орбис, Меди
Тетово	5	Арт, Кисс, Коха, Менада, Супер Скај	5	Арт, Кисс, Коха, Менада, Супер Скај
Гостивар	1	Дуе	2	Дуе, Чеграни Медиа
Струга	2	Арт Канал, Калтрина	3	Арт Канал, Калтрина, Спектра
Охрид	3	Морис, НТВ, ТВМ	3	Морис, НТВ, ТВМ
Велес	2	Канал 21, Здравкин	2	Канал 21, Здравкин
Струмица	2	Интел, Вис	2	Интел, Вис
Штип	2	Ирис, Стар	2	Ирис, Стар
Кавадарци	1	КТВ-41	2	КТВ-41, Тиквешија
Кичево	3	Боем, Гурра, Ускана	3	Боем, Гурра, Ускана
Радовиш	2	Еми, Ко-Бра	2	Еми, Ко-Бра
Гевгелија	1	Нова	1	Нова
Свети Николе	1	Свет	1	Свет
Пробиштип	1	Протел	1	Протел
Валандово	1	ВТВ	1	ВТВ
Мак. Брод	1	Аниса	1	Аниса
Центар Жупа	1	Жупа	1	Жупа
Крива Паланка	0	-	1	Златен канал
Берово	0	-	1	Топ ТВ
Кочани	0	-	2	Кочани-ЛД, Канал 8
Долнени	0	-	1	Лажани
Кратово	0	-	1	Сител 2
Делчево	0	-	1	Д1
Прилеп	0	-	1	Канал Визија

Извор: Совет за радиодифузија

На 26 март 2008 година беше распишан и конкурс за доделување 13 дозволи на локално ниво и тоа за подрачјето на Берово, Дебар, Делчево, Долнени, Кратово, Крива Паланка, Македонска Каменица, Прилеп, Кавадарци, Гостивар, Кочани, Ресен и Струга (Одлука бр. 07-673/1 Сл. весник на РМ 40/08).

На 26 јуни, со Одлука на Советот (07-2035/1) дозвола за вршење радиодифузна дејност за емитување и пренос на телевизиски програмски сервиси на локално ниво, добија 10 субјекти (ТВ Чеграни Медиа од Гостивар, ТВ Златен канал од Крива Паланка, Топ ТВ од Берово, ТВ Тиквеша од Кавадарци, ТВ Кочани-ЛД од Кочани, ТВ Лажани од Долнени, ТВ Сител 2 од Кратово, ТВ Спектра од Струга, ТВ Д1 од Делчево и ТВ Канал Визија од Прилеп).

На 26 јуни, со Одлука бр. 07-2037/1 (Сл. весник 81/08) беше распишан конкурс за доделување 4 дозволи за локални телевизиски станици за подрачјето на Дебар, Македонска Каменица, Ресен и Кочани. По овој конкурс беше доделена само една дозвола на ТВ Канал 8 од Кочани (Одлука бр. 07-2914/1 од 06 октомври 2008 година).

2.2.2 Приходи во телевизиската индустрија

И во 2008 година продолжува трендот на пораст на вкупните приходи во ТВ индустријата

Вкупните приходи остварени во ТВ индустријата во анализираната година изнесуваат 2.341.114.753,00 денари. Од споредбените податоци во периодот од последните пет години (приказ 2.16), забележливо е дека последната година била најповолна за ТВ индустријата. Во однос на претходната година, вкупните приходи бележат пораст од 39,81 отсто.

Приказ 2.16 Вкупни приходи во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Државно	925.399.405,00	801.293.139,00	1.179.002.507,00	1.531.101.894,00	2.143.698.488,00
Регионално	0,00	0,00	0,00	49.371.624,00	81.080.555,00
Локално	157.721.491,00	166.393.822,00	172.766.061,00	94.068.295,00	116.335.710,00
Јавен сектор (МТВ)	523.846.455,00	417.673.170,00	428.058.824,00	472.519.365,00	611.852.830,00
Приватен сектор	559.274.441,00	550.013.791,00	923.709.744,00	1.202.022.448,00	1.729.261.923,00
ВКУПНО	1.083.120.896,00	967.686.961,00	1.351.768.568,00	1.674.541.813,00	2.341.114.753,00

Извор: Совет за радиодифузија

Во секоја од анализираните години, доминантно е учеството на радиодифузерите на државно ниво, достигнувајќи вредности од 85,4 отсто во 2004 година, 82,8 отсто во 2005 година, 87,2 отсто во 2006 година, 91,4 отсто во 2007 година и 91,57 отсто во 2008 година.

Забележливо е дека сите сектори ги зголемиле приходите во однос на претходната година. Највисока стапка на раст оствариле регионалните телевизии (64,23 отсто), нешто пониска телевизиските станици на државно ниво (40,01 отсто), а најниска локалните телевизии (23,67 отсто). Приватниот сектор во целина, вкупните приходи ги зголемил за 43,86 отсто, а Македонската телевизија за 29,49 отсто.

На приказот 2.17 претставено е движењето на поодделните видови приходи во последните пет години. Во споредба со претходната година, телевизиските станици во целина, единствено од донации оствариле помалку приходи, додека сите останати видови приходи бележат позитивна стапка на раст.

Во апсолутен износ најмногу се зголемиле приходите од рекламирање и телешопинг (за 563.359.919,00 денари), што се должи на повеќе причини: зголемување на буџетите за рекламирање на големите огласувачи, појава на нови огласувачи на пазарот (ВИП својата маркетиншка активност ја започна во септември 2007 година, но вистински ја интензивираше во 2008 година што, пак, ги поттикна другите два мобилни оператори, Т-Мобиле и Космофон да ги зголемат своите буџети за рекламирање), зголемениот обем на кампањи промовирани преку Владата, а финансирани од буџетот на РМ (Владата се јавува како втор огласувач по бруто трошоци за огласување) и средствата од политичките партии за платено политичко рекламирање во време на предвремените парламентарни избори.

Приказ 2.17 Структура на приходите во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Радифузна такса	392.380.807,00	347.282.653,00	178.802.962,000,	6.018.184,00	8.116.765,00
Реклами	507.741.410,00	461.897.205,00	859.504.213,00	1.104.001.161,00	1.667.361.080,00
Спонзорства	1.638.404,00	1.027.479,00	3.906.648,00	2.421.638,00	3.187.897,00
Донации	32.097.648,00	39.571.463,00	32.617.169,00	23.066.857,00	11.501.310,00
Продажба на програма	1.127.970,00	3.201.953,00	1.028.278,00	2.574.601,00	10.762.065,00
Други приходи	148.134.657,00	114.706.208,00	275.909.298,00	536.459.372,00	640.185.636,00
ВКУПНО	1.083.120.896,00	967.686.961,00	1.351.768.568,00	1.674.541.813,00	2.341.114.753,00

Извор: Совет за радиодифузија

Од податоците за структурата на приходите (приказ 2.18) може да се види дека најзначаен извор на приход за ТВ индустријата се приходите од реклами и телешопинг³, кои учествуваат со 71,22 отсто.

Забележливо е дека категоријата „останати нераспоредени приходи“ има големо учество во вкупните приходи (25,1 отсто). Ова се должи на високиот износ на овој вид приходи (538.884.215,00 денари) што ги прикажала Македонската телевизија. Имено, во оваа категорија се прикажани средствата од буџетот на РМ што на Македонската телевизија \$ се одобрени по санационата програма, средствата од буџетот на РМ наменети за финансирање на посебните програми, приходите од издавање простор под закуп и други приходи што ги остварил јавниот сервис. Од друга страна, пак, поради сеуште нерешениот проблем со наплатата на радиодифузната такса, што треба да биде основен извор на приходи кај јавниот сервис, учеството на овој вид приход во вкупните приходи е сосема незначително (0,35 отсто).

Приказ 2.18 Структура на приходите на ТВ-пазарот во 2008 година (МКД)

Вид приход	2008	учество
Радифузна такса	8,116,765.00	0.35 %
Реклами и телешопинг	1,667,361,080.00	71.22 %
Спонзорства	3,187,897.00	0.14 %
Приходи од други програми	13,122,356.00	0.56 %
Донации и грантови	11,501,310.00	0.49 %
Продажба на програми	10,762,065.00	0.46 %
Проекти од јавен интерес	683,496.00	0.03 %
Останати нераспоредени приходи	587,693,474.00	25.10 %
Приходи од основна дејност	2,302,428,443.00	98.35 %
Приходи од други дејности	34,515,279.00	1.47 %
Вонредни приходи	4,171,031.00	0.18 %
Вкупно приходи	2,341,114,753.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Приходите од спонзорства, донации и грантови, од други програми (емитување поздрав и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги со посебна тарифа и др.), од продажба на програми и приходите од средствата исплатени за финансирање радио и телевизиски проекти од јавен интерес преку Советот за радиодифузија, имаат заедничко учество од 1,68 отсто во вкупните приходи. Речиси еднакво е и учеството на приходите од други дејности и вонредните приходи (1,65 отсто).

³ Овде спаѓаат приходите остварени од емитување реклами, огласи и соопштенија, комерцијални презентации и промоции, телешопинг прозорци и телешопинг спотови

Петте приватни телевизии што емитуваат програма на територијата на државата преку терестријален предавател оствариле 63,3 отсто од вкупните приходи во телевизиската индустрија

Во 2008 година, петте приватни телевизии на државно ниво оствариле вкупни приходи во износ од 1.482.292.137,00 денари, односно 63,3 отсто од вкупните приходи на телевизискиот пазар. Најголем дел од овие приходи, поточно 96,22 отсто, овие ТВ станици ги оствариле од продажба на времето за рекламирање и телешопинг. Само 0,04 отсто од приходите се од средствата наменети за финансирање програми од јавен интерес преку Советот за радиодифузија (ваков вид приход прикажала само телевизија Телма), а 2,15 отсто се останати нераспоредени приходи (ваков вид приход прикажале А1 – 88 отсто од вкупниот износ, Канал 5 – 7 отсто и Телма – 5 отсто).

Приказ 2.19 Структура на приходите на приватните терестријални ТВ на државно ниво (МКД)

Вид приход	2008	учество
Реклами и телешопинг	1.426.236.325,00	96.22 %
Спонзорства	0,00	0.00 %
Приходи од други програми	0,00	0.00 %
Донации и грантови	0,00	0.00 %
Продажба на програми	0,00	0.00 %
Проекти од јавен интерес	540.000,00	0,04 %
Останати нераспоредени приходи	31.872.009,00	2.15 %
Приходи од основна дејност	1.458.648.334,00	98.4 %
Приходи од други дејности	23.413.221,00	1.58 %
Вонредни приходи	230.582,00	0.02 %
ВКУПНО	1.482.292.137,00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Иако на програмите на овие телевизии се забележани спонзорирани содржини, сепак, ниту една од петте телевизии не прикажала приходи од спонзорства. Оваа појава беше констатирана и при изработката на анализата на пазарот во 2007 година, а се должи на фактот дека радиодифузерите овие средства книговодствено не ги евидентираат издвоено, туку најчесто како приход од реклами.

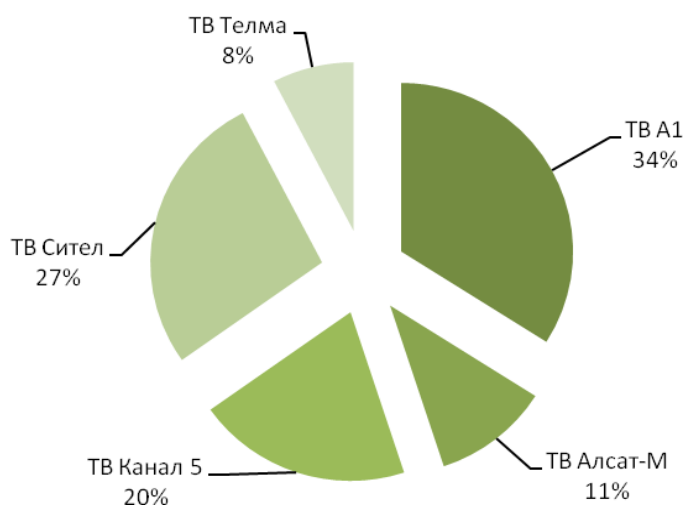
Ниту една од петте телевизии не прикажала ниту приходи од други програми, во кои спаѓаат приходите остварени од емитување поздравни и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги

со посебна тарифа и др., ниту приходи од продажба на програми, како и од донации и грантови.

Приходи од други дејности оствариле сите пет телевизии, но најмногу Телма (80 отсто од вкупниот износ на приходи по овој основ). Најмало учество имаат вонредните приходи, односно само 0,02 отсто од вкупните приходи.

На приказот 2.20 претставено е учеството на секоја од овие телевизиски станици во вкупните приходи што тие ги оствариле. Може да се види дека најголемо учество во вкупните приходи има телевизија А1 (34 отсто), а најмало Телма (8 %).

2.20 Учество на петте приватни телевизии на државно ниво во вкупните приходи остварени кај овој сегмент од телевизиската индустрија

Од споредбениот приказ на приходите што секоја од петте телевизии на државно ниво ги остварила во последните 5 години (приказ 2.21), може да се види дека последната година била најповолна, односно дека во оваа година секоја телевизија остварила највисоки приходи.

Највисока стапка на раст на вкупните приходи во однос на претходната година остварила Алсат-М (88,94 отсто), потоа Канал 5 (59,56 отсто), Сител (58,86 отсто), А1 (18,67 отсто), а најниска Телма (6,39 отсто).

Приказ 2.21 Движење на вкупните приходи на приватните ТВ станици на државно ниво (МКД)

ТВ станица	2004	2005	2006	2007	2008
A1 телевизија	146.592.008,00	99.850.810,00	315.844.905,00	424.592.626,00	503.884.936,00
Алсат М	9.909,00	6.871.306,00	26.968.959,00	85.974.635,00	162.444.202,00
Канал 5	40.902.788,00	74.639.624,00	127.251.813,00	187.974.718,00	299.932.804,00
Сител	133.020.669,00	109.816.820,00	182.606.900,00	253.448.086,00	402.621.882,00
Телма	81.027.576,00	92.441.409,00	98.271.106,00	106.592.464,00	113.408.313,00
ВКУПНО	401.552.950,00	383.619.969,00	750.943.683,00	1.058.582.529,00	1.482.292.137,00

Извор: Совет за радиодифузија

Во апсолутен износ, приходите најмногу ги зголемила Сител телевизија (за 149.173.796,00 денари), а најмалку Телма (за 6.815.849,00 денари).

Телевизиските станици што емитуваат програма преку сателит оствариле 2 отсто од вкупните приходи во телевизиската индустрија

Вкупните приходи што телевизиските станици што емитуваат програма преку сателит ги оствариле во 2008 година, изнесуваат 49.553.521,00 денари. Во анализираната година само шест станици прикажале приходи: Наша ТВ, А2, Скај Нет плус, Ера Сат, Канал 5 Плус и телевизија Џангл.

Приказ 2.22 Структура на приходите на приватните сателитски ТВ на државно ниво (МКД)

Вид приход	2008	учество
Реклами и телешопинг	43,358,912.00	87.50 %
Спонзорства	0.00	0.00 %
Приходи од други програми	0.00	0.00 %
Донации и грантови	0.00	0.00 %
Продажба на програми	1,807,902.00	3.65 %
Проекти од јавен интерес	0.00	0.00 %
Останати нераспоредени приходи	4,383,369.00	8.85 %
Приходи од основна дејност	49,550,183.00	99.99 %
Приходи од други дејности	3,338.00	0.01 %
Вонредни приходи	0.00	0.00 %
ВКУПНО	49,553,521.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Од податоците за структурата на приходите кај овој сегмент на ТВ индустријата (приказ 2.22), се гледа дека најголем дел од приходите (87,5 отсто) се остварени од продажба на времето за рекламирање и телешопинг. Приходот што по оваа основа го

остварила Наша ТВ (34.340.342,00 денари), претставува речиси 80 отсто од вкупните приходи од рекламирање на сателитските телевизии. Приходи од реклами прикажале и телевизија А2 (8.400.000,00 денари), Канал 5 Плус (313.486,00 денари) и Џангл ТВ (305.084,00 денари)

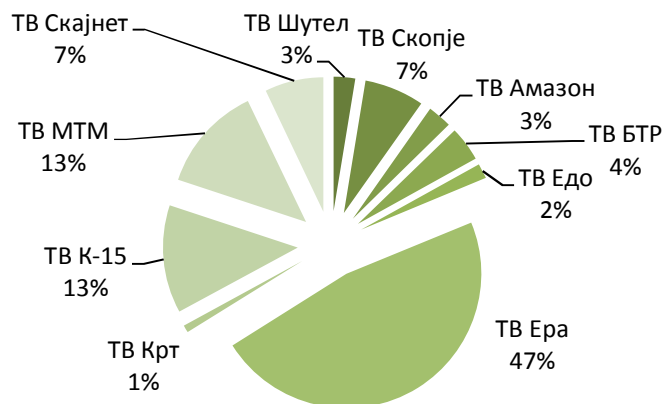
Целокупниот износ на приходи од категоријата „останати нераспоредени приходи“ (4.383.369,00 денари) ги остварила телевизијата Скај нет плус, а нивното учество во вкупните приходи е 8,85 отсто.

Од продажба на програми остварени се 3,65 отсто од приходите, износ кој во целина го прикажала телевизијата Ера Сат.

Десетте регионални телевизии имаат најмал удел во вкупните приходи на телевизиската индустрија

Вкупните приходи што во 2008 година ги оствариле десетте телевизии што емитуваат програма на подрачјето на град Скопје, изнесуваат 81.080.555,00 денари, односно 3,5 отсто од вкупните приходи на телевизиската индустрија. Впечатливо е дека 73 отсто од овој износ оствариле само три телевизии (Ера, МТМ и К-15⁴).

Приказ 2.23 Удел на регионалните ТВ станици во вкупните приходи на регионално ниво (МКД)

Извор: Совет за радиодифузија

⁴ Речиси 85 отсто од приходите на К-15 телевизија се приходи од други дејности.

Од податоците на приказот 2.24, забележливо е дека во 2008 година само две регионални телевизии (Шутел и БТР) оствариле помалку приходи во однос на претходната година, додека останатите осум ги зголемиле приходите.

Приказ 2.24 Движење на вкупните приходи на ТВ станиците на регионално ниво (МКД)

ТВ станица	2007	2008	Стапка на раст
Шутел	3,628,222.00	2,080,804.00	-42.65 %
Амазон	1,939,805.00	2,375,995.00	22.49 %
Крт	494,493.00	739,228.00	49.49 %
Едо	1,141,317.00	1,474,343.00	29.18 %
БТР	3,889,755.00	3,437,042.00	-11.64 %
Скај Нет	4,609,637.00	5,734,692.00	24.41 %
К-15	1,762,787.00	10,608,920.00	501.83 %
МТМ	6,925,050.00	10,411,834.00	50.35 %
Скопје	1,611,689.00	5,807,172.00	260.32 %
ЕРА	23,368,869.00	38,410,525.00	64.37 %
ВКУПНО	49,371,624.00	81,080,555.00	64.23 %

Извор: Совет за радиодифузија

Сепак, стапката на раст на приходите има различни вредности, односно значително е повисока кај К-15 (501,83 отсто) и кај телевизија Скопје (260,32 отсто). Во апсолутен износ најголем пораст остварила Ера, односно во 2008 година остварила 15.041.665,00 денари повеќе од претходната година.

Во структурата на приходите кај регионалните телевизии (приказ 2.25), забележливо е дека единствен извор од кој тие не прикажале приходи се спонзорирани програми.

Најзначаен извор на приходи биле приходите од продажба на времето за реклами и телешопинг, кои учествуваат со 57,29 отсто во вкупните приходи. Значително повеќе приходи по овој основ, во споредба со останатите девет телевизии остварила телевизија ЕРА (29.512.222,00 денари), што претставува речиси 64 отсто од приходите од рекламирање на регионалните телевизии. Повисок износ на приходи од рекламирање прикажале и телевизија Скопје (5.127.704,00 денари), МТМ (4.807.923,00 денари) и БТР (2.109.776,00 денари).

Позначаен извор на приходи претставуваат останатите нераспоредени приходи, со учество од 12,11 отсто. Речиси 80 отсто од овие приходи ги прикажале телевизиите МТМ (кај оваа телевизија станува збор за приходи од поврзани субјекти, поточно позајмици од основачот) и Скај Нет (приходи остварени од издавање под наем опрема, камери, студија, столбови и предаватели)

Приказ 2.25 Структура на приходите на приватните ТВ на регионално ниво (МКД)

Вид приход	2008	учество
Реклами и телешопинг	46,453,171.00	57.29 %
Спонзорства	0.00	0.00 %
Приходи од други програми	5,786,778.00	7.14 %
Донации и грантови	6,300,132.00	7.77 %
Продажба на програми	2,347,589.00	2.90 %
Проекти од јавен интерес	100,000.00	0.12 %
Останати нераспоредени приходи	9,820,755.00	12.11 %
Приходи од основна дејност	70,808,425.00	87.33 %
Приходи од други дејности	9,459,777.00	11.67 %
Вонредни приходи	812,353.00	1.00 %
ВКУПНО	81,080,555.00	100,00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Речиси подеднакво учество имаат приходите од донации и грантови (7,77 отсто) и приходите од други програми (7,14 отсто). Приходи од донации и грантови оствариле само телевизиите кои емитуваат програма за помалите етнички заедници, односно телевизиите ЕРА (5.313.812,00 денари), Шутел (341.445,00 денари) и БТР (644.875,00). Најголем дел од приходите од други програми⁵ прикажале телевизите МТМ (2.737.442,00 денари) и Амазон (1.187.997,00 денари).

Приходите од продажба на програми учествуваат со 2,9 отсто во вкупните приходи. Ваков вид приход остварила само телевизија ЕРА, и тоа од продажба на права за пренос на спортски натпревари.

Сосема мал дел од приходите (0,12 отсто) претставуваат средствата од радиодифузната такса наменети за финансирање радио и телевизиски проекти од јавен интерес. Приход кој во целина го остварила телевизија Едо.

Значајно учество (11,67 отсто) во вкупните приходи на регионалните телевизии имаат приходите од други дејности, што се должи на високиот износ што по овој основ го остварила телевизија К-15 (8.975.053,00 денари).

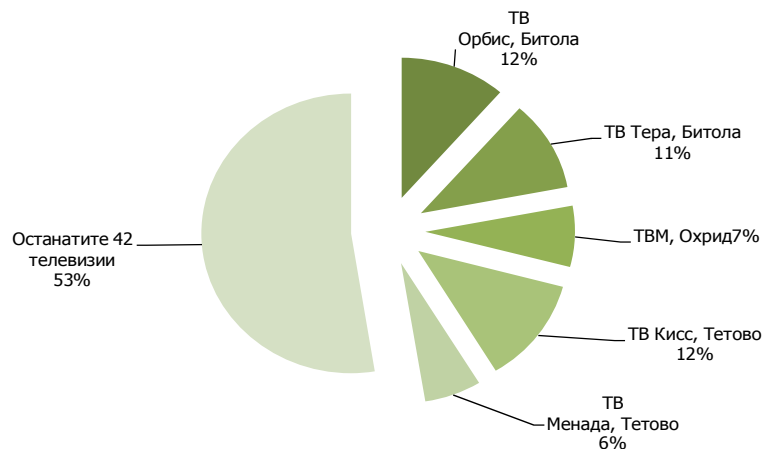
Вонредни приходи прикажале само телевизија Скопје, Ера и МТМ, а нивното учество во вкупните приходи е 1 отсто.

⁵ Оваа категорија ги опфаќа приходите остварени од емитување поздравни и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги со посебна тарифа и др

Локалните телевизиски станици во целина, оствариле 4,97 отсто од вкупните приходи во телевизиската индустрија

Вкупните приходи што во 2008 година ги оствариле телевизиите што емитуваат програма на локално ниво изнесуваат 116.335.710,00 денари, односно 4,97 отсто од вкупно остварените приходи во телевизискиот сектор.

Приказ 2.26 Удел на локалните ТВ станици во вкупните приходи на локално ниво (МКД)

Извор: Совет за радиодифузија

Од податоците во приказот 2.26 може да се види дека речиси половина од приходите на овој сегмент на телевизиската индустрија ги оствариле само пет телевизии: Тера и Орбис од Битола, Кисс и Менада од Тетово и ТВМ од Охрид.

Локалните телевизиски станици во анализираната година остварувале приходи по сите основи.

Најзначаен извор на приход, од кој оствариле 74,32 отсто од вкупните приходи, била продажбата на времето за рекламирање и телешопинг. Најголем дел од овие приходи оствариле телевизија Кисс од Тетово (14.146.425,00 денари) и Орбис од Битола (11.604.342 денари). Високи износи оствариле и телевизиите Менада од Тетово (4.895.009,00 денари), Вис од Струмица (4.712.116,00 денари), Стар од Штип (4.524.410,00 денари) и Коха од Тетово (4.058.882,00 денари).

Втор извор на приходи по значење за локалните телевизии се приходите од други програми, со учество од 6,31 отсто. Станува збор за приходи од емитување поздрави и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги со посебна тарифа и др. Ваков вид на приход оствариле само

пет телевизии: Тера (5.136.366,00 денари) и Орбис од Битола (1.125.471,00 денари), ТВМ од Охрид (607.920,00 денари), Нова од Гевгелија (379.200,00 денари) и Арт Канал од Струга (86.651,00 денари).

Приказ 2.27 Структура на приходите на приватните ТВ на локално ниво (МКД)

Вид приход	2007	учество
Реклами и телешопинг	86,460,822.00	74.32 %
Спонзорства	2,647,897.00	2.28 %
Приходи од други програми	7,335,578.00	6.31 %
Донации и грантови	5,201,178.00	4.47 %
Продажба на програми	6,606,574.00	5.68 %
Проекти од јавен интерес	583,496.00	0.50 %
Останати нераспоредени приходи	2,733,126.00	2.35 %
Приходи од основна дејност	111,568,671.00	95.90 %
Приходи од други дејности	1,638,943.00	1.41 %
Вонредни приходи	3,128,096.00	2.69 %
ВКУПНО	116,335,710.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Приходите од продажба на програми во вкупните приходи учествуваат со 5,68 отсто. Целиот овој износ го остварила ТВМ од Охрид.

Од донации и грантови остварени се 4,47 отсто од вкупните приходи. Оваа година приходи по овој основ оствариле телевизија Тера од Битола, Хана од Куманово, Вис од Струмица, Арт и Менада од Тетово.

Останатите нераспоредени приходи учествуваат со 2,35 отсто во вкупните приходи. Приходи од спонзорства остварила само телевизија Тера од Битола, а приходи од приходи од средствата за финансирање програми од јавен интерес само телевизија Хана од Куманово.

Незначително учество имаат приходите од други дејности (1,41 отсто), а малку повисоко учество вонредните приходи (2,69 отсто).

2.2.3 Структура на трошоците

Во однос на претходната година, вкупните трошоци на телевизиската индустрија се зголемиле за речиси 30 отсто

Во 2008 година, во телевизиската индустрија во целина направени се вкупни трошоци во износ од 2.179.207.193,00 денари, што претставува највисок износ во последните пет години. Зголемувањето во однос на 2004 година изнесува 101,58 отсто, во однос на 2005 година 102,01 отсто, во однос на 2006 година 55,47 отсто, а во однос на претходната година 29,79 отсто.

Приказ 2.28 Вкупни трошоци во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Државно ниво	898.961.421,00	895.734.254,00	1.214.844.445,00	1.519.592.806,00	1.906.558.449,00
Регионални	0,00	0,00	0,00	65.127.739,00	163.758.235,00
Локални	182.047.369,00	183.022.810,00	186.816.148,00	94.299.060,50	108.890.509,50
Јавен сектор (МТВ)	507.844.457,00	479.003.640,00	443.414.222,00	525.242.960,00	556.444.315,00
Приватен сектор	573.164.333,00	599.753.424,00	958.246.371,00	1.153.776.645,50	1.622.762.878,00
ВКУПНО	1.081.008.790,00	1.078.757.063,00	1.401.660.593,00	1.679.019.605,50	2.179.207.193,00

Извор: Совет за радиодифузија

Од споредбените податоци (приказ 2.28) може да се види дека во анализираната година трошоците ги зголемиле сите сегменти на телевизиската индустрија. Стапката на раст на трошоците кај Македонската телевизија е 5,94 отсто, додека кај приватниот сектор во целина 40,65 отсто.

Трошоците на радиодифузерите што емитуваат програма на државно ниво, во сите четири години имаат доминантно учество, но во последната година се забележува опаѓање на учеството во однос на претходната година. Имено, во 2004 година 83,16 отсто од вкупните трошоци во телевизиската индустрија ги направиле радиодифузерите на државно ниво, во 2005 година 83,03 отсто, во 2006 година 86,67 отсто, во 2007 година 90,5 отсто, а во последната година 87,49 отсто.

Во 2008 година, телевизиските станици најголем дел од средствата (68,08 отсто) ги издвоиле за создавање и купување програма. Во оваа категорија трошоци се опфатени материјалните трошоци (трошоците за сценографија, костимографија, реквизити, други сценски потреби и сценски ефекти, репроматеријали за снимање и постпродукција), нематеријалните трошоци (патни трошоци, трошоци за сместување, дневници на терен,

наем на објекти, реквизити, костими и друго), услугите на конкретната продукција (закуп на технички средства: техника за снимање слика и тон, техника за постпродукција – преснимување, монтажа, финализација, техника за емитување, светло, возен парк и друго) и платите и другите надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма.

Приказ 2.29 Структура на трошоците на ТВ-пазарот во 2008 година (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	235,600,871.00	10.81 %
Трошоци за набавка на програма	588,798,311.00	27.02 %
Нематеријални трошоци (услуги)	311,449,522.00	14.29 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	347,864,465.00	15.96 %
Директни трошоци за создавање на програмата	1,483,713,169.00	68.08 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	197,968,564.00	9.08 %
Амортизација на опремата	177,076,259.00	8.13 %
Амортизација на права и лиценци	1,159,349.00	0.05 %
Кирии и останати режиски трошоци	60,110,601.00	2.76 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	236,747,918.00	10.86 %
Вкупно трошоци на работењето	2,156,775,860.00	98.97 %
Расходи од други активности	18,712,745.00	0.86 %
Вонредни расходи	3,718,588.00	0.17 %
Вкупно трошоци на работењето	2,179,207,193.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Речиси 11 отсто од вкупните трошоци биле од категоријата „сите останати неопфатени трошоци од работењето“. Високото учество на трошоците за плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма (9,08 отсто) се должи на високиот износ што го прикажала Македонската телевизија (133.645.766,00 денари). Трошоците за амортизација на опремата учествуваат со 8,13 отсто, а другите трошоци како што се амортизација на права и лиценци, кирии и останати режиски трошоци, расходите од други активности и вонредните расходи, имаат заедничко учесто од 3,84 отсто во структурата на трошоците на ТВ пазарот.

Петте приватни телевизии на државно ниво, што емитуваат програма преку терестријален предавател, направиле речиси 60 отсто од вкупните трошоци во телевизискиот сектор

Вкупните трошоци што во 2008 година ги направиле петте телевизии што емитуваат програма на државно ниво изнесувале 1.305.674.921,00 денари, што претставува 59,9 отсто од вкупните трошоци во ТВ индустријата. Во однос на претходната година овие пет телевизии ги зголемиле трошоците за 31,31 отсто.

Од податоците во приказот 2.30 може да се види дека трошоците што секоја телевизија ги направила во 2008 година, биле највисоки во последните пет години.

Приказ 2.30 Движење на вкупните трошоци на приватните ТВ станици на државно ниво (МКД)

ТВ станица	2004	2005	2006	2007	2008
A1	136.198.140,00	92.655.466,00	311.043.293,00	404.377.996,00	471.807.972,00
Алсат М	962.232,00	39.294.619,00	73.998.554,00	85.062.415,00	148.203.236,00
Канал 5	45.122.359,00	84.565.521,00	132.564.074,00	187.242.815,00	212.648.588,00
Сител	127.913.781,00	107.906.397,00	155.738.880,00	211.413.622,00	361.075.539,00
Телма	80.920.452,00	92.308.611,00	98.085.422,00	106.252.998,00	111.939.586,00
ВКУПНО	391.116.964,00	416.730.614,00	771.430.223,00	994.349.846,00	1.305.674.921,00

Извор: Совет за радиодифузија

Сител е единствена телевизија што остварила повисока стапка на раст на трошоците отколку на приходите. Кај А1, Алсат М и Телма, стапката на раст на трошоците само малку заостанува зад стапката на раст на приходите, додека кај телевизија Канал 5 отстапувањето е повисоко.

Приказ 2.31 Стапка на раст на приходи и трошоци на ТВ станиците на државно ниво (МКД)

ТВ станица	Стапка на раст на приходите 2008/2007	Стапка на раст на трошоците 2008/2007
A1 телевизија	18.67 %	16.67 %
Алсат М	88.94 %	74.23 %
Канал 5	59.56 %	13.57 %
Сител	58.86 %	70.79 %
Телма	6.39 %	5.35 %
ВКУПНО	40.03 %	31.31 %

Извор: Совет за радиодифузија

Во структурата на трошоците (приказ 2.32) најголемо учество имаат директните трошоци за создавање на програмата (66,84 отсто). Од нив, 54 отсто се издвоени за продукција на сопствена програма⁶, а 46 отсто се трошоци за набавка на програма. За

⁶ Во трошоци за продукција на сопствена програма се сметаат материјалните и нематеријалните трошоци, како и платите и другите надоместоци на вработените лица кои се директно ангажирани во продукцијата на програмата.

набавка на програма најмногу средства издвоиле А1 (203.773.500,00 денари) и Сител (118.847.011,00 денари).

Приказ 2.32 Структура на трошоците на приватните ТВ на државно ниво (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	133,287,289.00	10.21 %
Трошоци за набавка на програма	400,412,578.00	30.67 %
Нематеријални трошоци (услуги)	159,314,089.00	12.20 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	179,685,123.00	13.76 %
Директни трошоци за создавање на програмата	872,699,079.00	66.84 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	57,074,604.00	4.37 %
Амортизација на опремата	146,907,088.00	11.25 %
Амортизација на права и лиценци	69,063.00	0.01 %
Кирии и останати режиски трошоци	50,968,315.00	3.90 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	165,521,534.00	12.68 %
Вкупно трошоци на работењето	1,293,239,683.00	99.05 %
Расходи од други активности	12,435,238.00	0.95 %
Вонредни расходи	0.00	0.00 %
Вкупно трошоци на работењето	1,305,674,921.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Од другите трошоци, позначајно учество има амортизацијата на опремата (11,25 отсто). Учеството на сите останати неопфатени трошоци од работењето во вкупните трошоци е 12,68 отсто, што се должи на високиот износ на овие трошоци што ги прикажала Канал 5 (109.542.153,000 денари).

Учеството на трошоците на сателитските телевизии во вкупните трошоци на телевизискиот сектор е 2 отсто

Телевизиските станици што емитуваат програма преку сателит, направиле вкупни трошоци во износ од 44.439.213,00 денари.

Најголем дел од овие средства (84,90 отсто) биле издвоени за создавање и набавка на програма. За набавка на програма најмногу средства издвоиле телевизиите Наша ТВ (20.338.002,00 денари) и А2 (3.282.527 денари). Трошоци за плати и други

надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма прикажале А2 (4.147.134,00 денари), АБ Канал (95.887,00 денари), Ера Сат (265.453,00 денари) и Канал 5 Плус (418.048,00 денари).

Приказ 2.33 Структура на трошоците на приватните ТВ на државно ниво (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	2,107,379.00	4.74 %
Трошоци за набавка на програма	26,124,877.00	58.79 %
Нематеријални трошоци (услуги)	4,390,253.00	9.88 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	5,107,187.00	11.49 %
Директни трошоци за создавање на програмата	37,729,696.00	84.90 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	156,768.00	0.35 %
Амортизација на опремата	85,823.00	0.19 %
Амортизација на права и лиценци	0.00	0.00 %
Кирии и останати режиски трошоци	1,248,704.00	2.81 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	3,692,392.00	8.31 %
Вкупно трошоци на работењето	42,913,383.00	96.57 %
Расходи од други активности	1,525,830.00	3.43 %
Вонредни расходи	0.00	0.00 %
Вкупно трошоци на работењето	44,439,213.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Трошоците што ги опфаќа категоријата „сите останати неопфатени трошоци од работењето“ учествуваат со 8,31 отсто, а расходите од други активности со 3,43 отсто во вкупните трошоци.

Другите трошоци како што се платите и другите надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма, амортизација на опремата и трошоци за кирии и останати режиски трошоци од работењето имаат заедничко учество од 3,35 отсто.

Регионалните телевизии учествуваат со 7,51 отсто во вкупните трошоци; во однос на претходната година трошоците се зголемени за 151,44 отсто

Десетте регионални телевизиски станици во 2008 година направиле вкупни трошоци во износ од 163.758.125,00 денари, што претставува 7.51 отсто од вкупните

трошоци во телевизиската индустрија. Во споредба со претходната година вкупните трошоци на овој сегмент на телевизиската индустрија се зголемиле за 151,44 отсто. Речиси 62 отсто од вкупните трошоци ги направила само една телевизија (ТВ Скопје).

Приказ 2.34 Структура на трошоците на приватните ТВ на регионално ниво (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	6,192,488.00	3.78 %
Трошоци за набавка на програма	46,133,843.00	28.17 %
Нематеријални трошоци (услуги)	23,118,636.00	14.12 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	41,193,807.00	25.16 %
Директни трошоци за создавање на програмата	116,638,774.00	71.23 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	4,446,527.00	2.72 %
Амортизација на опремата	3,760,555.00	2.30 %
Амортизација на права и лиценци	868,301.00	0.53 %
Кирии и останати режиски трошоци	4,752,522.00	2.90 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	29,562,968.00	18.05 %
Вкупно трошоци на работењето	160,029,647.00	97.72 %
Расходи од други активности	1,958,060.00	1.20 %
Вонредни расходи	1,770,528.00	1.08 %
Вкупно трошоци на работењето	163,758,235.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Директните трошоци за создавање на програмата имаат доминантно учество во структурата на трошоците (71,23 отсто). Најголем дел од овие средства биле издвоени за продукција на сопствена програма (материјални и нематеријални трошоци и трошоци за плати и други надоместоци на лица директно поврзани со создавање на програма). За набавка на програма најмногу средства издвоиле ТВ Скопје (37.357.341,00 денари) и Ера (4.129.549,00 денари). Впечатливо е дека пет телевизиски станици воопшто не прикажале ваков вид трошоци (Амазон, БТР, Едо, Крт и Скај Нет).

Високо е учеството на т.н. „сите останати трошоци на работењето“ (18,05 отсто), што се должи на високиот износ на овој вид трошоци што ги прикажала ТВ Скопје (25.540.932,00 денари)

Речиси еднакво учество имаат трошоците за плати и надоместоци за лица кои не се директно поврзани со производство на програма (2,72 отсто), амортизацијата на опремата (2,30 отсто) и трошоците за кирии и останати режиски трошоци (2,90 отсто).

Локалните телевизии имаат учество од 5 отсто во вкупните трошоци на телевизиската индустрија; од сите сектори, тие издвојуваат најмалку средства за набавка на програма

Вкупните трошоци што во 2008 година ги направиле локалните телевизиски станици извесувале 108.890.509,00 денари, или 5 отсто од вкупните трошоци направени во телевизиската индустрија. Во однос на претходната година овој сегмент од телевизиската индустрија ги зголемил трошоците за 15,47 отсто.

Најголем дел од трошоците (69,08 отсто) биле направени за создавање и набавка на програма. Забележливо е дека во споредба со телевизиите на државно и на регионално ниво, локалните телевизии издвоиле многу помалку средства за набавка на програма, односно само 4,29 отсто од вкупните трошоци. Ваков вид трошок прикажале само девет телевизии (Тера од Битола, Хана од Куманово, ТВМ од Охрид, Еми од Радовиш, Менада од Тетово, Здравкин од Велес, Тиквеша од Кавадарци, Д1 од Делчево и Канал Визија од Прилеп).

Приказ 2.35 Структура на трошоците на приватните ТВ на локално ниво(МКД)

Вид трошок	2007	учество
Материјални трошоци	25,325,766.00	23.26 %
Трошоци за набавка на програма	4,671,834.00	4.29 %
Нематеријални трошоци (услуги)	25,360,130.00	23.29 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	19,863,736.00	18.24 %
Директни трошоци за создавање на програмата	75,221,466.00	69.08 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	2,644,899.00	2.43 %
Амортизација на опремата	10,667,221.00	9.80 %
Амортизација на права и лиценци	221,985.00	0.20 %
Кирии и останати режиски трошоци	3,141,060.00	2.88 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	12,252,201.00	11.25 %
Вкупно трошоци на работењето	104,148,832.00	95.65 %
Расходи од други активности	2,793,617.00	2.57 %
Вонредни расходи	1,948,060.00	1.79 %
Вкупно трошоци на работењето	108,890,509.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Повисоко учество во вкупните трошоци имаат т.н. „останати трошоци од работењето“ (11,25 отсто) и амортизацијата на опремата (9,80 отсто).

2.2.4 Пасива и обврски во телевизиската индустрија

Обврските на Македонска телевизија, А1 и телевизија Скопје претставуваат 77,71 отсто од од вкупните здолжувања во телевизиската индустрија

Во 2008 година, вкупната пасива во телевизиската индустрија изнесува 3.357.209.810,00 денари. Од споредбените податоци во приказот 2.36 може да се види дека ова е највисок износ во последните пет години. Споредено со 2004 година вкупната пасива е повисока за 117,98 отсто, со 2005 година за 107,73 отсто, во однос на 2006 година за 85,42 отсто, а во однос на 2007 година за 28,61 отсто.

Приказ 2.36 Вкупна пасива во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Национални	462.292.439	1.357.038.827,67	1.580.663.222,15	2.360.696.673,00	2.954.649.810,00
Регионални	0,00	0,00	0,00	106.916.697,00	241.714.442,00
Локални	254.619.151,00	259.067.572,00	229.900.775,00	142.676.375,00	160.845.558,00
Јавен сектор (МТВ)	462.292.439,00	425.085.540,00	398.361.906,00	954.734.164,00	1.007.672.601,00
Приватен сектор	1.077.865.296,00	1.191.020.860,00	1.412.202.091,00	1.655.555.581,00	2.349.537.209,00
ВКУПНО	1.540.157.735,28	1.616.106.399,67	1.810.563.997,15	2.610.289.745,00	3.357.209.810,00

Извор: Совет за радиодифузија

Сите сектори на телевизиската индустрија, ја зголемиле вкупната пасива во однос на претходната година. Изразено во проценти, најголемо зголемување се забележува кај регионалните телевизии (за 126,08 отсто), кај националните за 25,16 отсто, а кај локалните за 12,73 отсто. Јавниот сервис ја зголемил вкупната пасива за 5,54 отсто, а приватниот сектор за 41,92 отсто.

Вкупните обврски по различни основи, кај сите субјекти на телевизиската индустрија вклучувајќи ја и Македонската телевизија, изнесувале 2.203.641.812,00 денари. Од нив 63,20 отсто се краткорочни обврски, а 36,80 отсто се долгорочни обврски. Најголем дел од краткорочните обврски се обврските кон добавувачите (45,48 отсто од вкупните обврски), а од долгорочните обврски најголем дел се обврските по кредити (32,99 отсто од вкупните обврски).

Вкупните обврски на Македонската телевизија (589.814.745,00 денари), А1 (888.514.465,00 денари) и ТВ Скопје (234.079.240,00 денари) сочинуваат 77,71 отсто од вкупните обврски во телевизиската индустрија.

Приказ 2.37 Обврски и капитал во 2008 година (МКД)

Вид обврска	2008	МТВ	Приватен сектор
Обврски спрема добавувачи	1,002,283,208.00	324,945,977.00	677,337,231.00
Обврски по меници и чекови	2,898,090.00	0.00	2,898,090.00
Други краткорочни обврски	387,611,252.00	107,617,768.00	279,993,484.00
Вкупно краткорочни обврски	1,392,792,550.00	432,563,745.00	960,228,805.00
Долгорочни обврски по кредити	727,003,037.00	157,251,000.00	569,752,037.00
Долгорочни обврски по обврзници	27,443.00	0.00	27,443.00
Останати обврски	83,818,782.00	0.00	83,818,782.00
Вкупно обврски	2,203,641,812.00	589,814,745.00	1,613,827,067.00
Капитал	1,141,924,491.00	325,333,362.00	816,591,129.00
Задржана добивка на 31.12	-134,794,627.00	0.00	-134,794,627.00
Вкупно резерви на 31.12	146,438,134.00	92,524,494.00	53,913,640.00
Вкупно капитал и резерви	1,153,567,998.00	417,857,856.00	735,710,142.00
Вкупна пасива	3.357.209.810,00	1,007,672,601.00	2,349,537,209.00

Извор: Совет за радиодифузија

2.2.5 Резултат од работењето во телевизиската индустрија

Во 2008 година, и јавниот и приватниот сектор оствариле позитивен финансиски резултат

Во 2008 година, во телевизиската индустрија во целина, остварена е добивка во износ од 121.252.993,00 денари. Македонската телевизија за прв пат по 2004 година остварила позитивен финансиски резултат од работењето, а приватниот сектор двојно ја зголемил добивката во однос на претходната година.

Приказ 2.38 Остварен резултат од работењето во јавниот и во приватниот сектор (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Јавен сектор	16.001.998,00	-61.330.470,00	-15.355.399,00	-52.723.595,00	43.363.810,00
Приватен сектор	15.899.346,00	-51.914.299,00	-41.429.672,00	37.037.056,00	77.889.183,00
Резултат	104.656,00	-113.242.764,00	-56.783.065,00	-15.686.539,00	121.252.993,00

Извор: Совет за радиодифузија

Вкупно 42 телевизиски станици оствариле позитивен финансиски резултат, а 24 работеле во загуба.

Приказ 2.39 Остварен резултат од работењето на ТВ-пазарот во 2008 година (МКД)

Остварен резултат	2008
Приходи од основна дејност	2,302,634,577.00
Вкупно трошоци на работењето	2,158,268,252.00
Добивка (загуба) од основна дејност	144,366,325.00
Приходи од други активности	34,515,279.00
Расходи од други активности	18,730,408.00
Добивка (загуба) од други активности	15,784,871.00
Вонредни приходи	4,009,674.00
Вонредни расходи	3,718,588.00
Добивка (загуба) пред оданочување	160,442,282.00
Добивка (загуба) по оданочување (нет добивка/загуба)	121,252,993.00

Извор: Совет за радиодифузија

Сите пет приватни национални телевизии работеле со добивка. Најдобар финансиски резултат остварила телевизија Канал 5 со добивка од 76.957.292,00 денари.

Само две телевизии што емитуваат програма преку сателит прикажале добивка, Наша ТВ (9.541.955,00 денари) и Ера Сат (9.200,00 денари). Останатите седум телевизии кои имале деловна активност во 2008 година, работеле со загуба.

Регионалните телевизии се единствениот сегмент кој остварил негативен финансиски резултат. Пет регионални телевизии оствариле добивка (Шутел, БТР, Ера, К-15 и МТМ) и пет загуба (ТВ Скопје, Амазон, Едо, Крт и Скај Нет). Сепак, поради загубата на ТВ Скопје во износ од 94.738.477,00 денари вкупниот резултат од работењето е загуба од 84.472.297,00 денари.

Приказ 2.40 Остварен резултат од работењето на ТВ-пазарот во 2008 година (МКД)

	добивка	загуба
Македонска телевизија	43.363.810,00	
Приватни ТВ на државно ниво	159.751.347,00	
Регионални ТВ		-84.472.297,00
Локални ТВ	2.610.133,00	
Вкупно	207.239.180,00	-84.472.297,00
Резултат	121.252.993,00	

Извор: Совет за радиодифузија

Локалните телевизиски станци оствариле добивка во износ од 2.610.133,00 денари. Вкупно дванаесет телевизии оствариле негативен финансиски резултат (Меди од Битола, Жупа од Центар Жупа, Боем и Гурра од Кичево, Далга Крт од Куманово, Нова од Куманово, Морис од Охрид, Протел од Пробиштип, Арт Канал од Струга, Златен Канал од Крива Паланка, Тиквешија од Кавадарци и Д1 од Делчево. Најдобар финансиски резултат остварила телевизија ТВ Орбис од Битола (добивка од 2.093.376,00 денари), а најголема загуба прикажала Нова од Куманово (848.222,00 денари).

2.2.6 Вработени

Вкупниот број на вработени лица во телевизиската индустрија изнесувал 1753 лица; во редовен работен однос биле 1387, а хонорарно биле ангажирани 366 лица

Во 2008 година, во телевизиската индустрија во целина, биле вработени вкупно 1753 лица, од кои 1387 во редовен работен однос, а 366 хонорарно ангажирани.

Приказ 2.41 Број и структура на вработените во ТВ секторот

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	550	391	155	4	435	115
Технички кадар (инженери и техничари)	284	55	215	14	225	59
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	457	100	338	19	377	80
Други кадри	462	126	286	50	350	112
ВКУПНО	1753	672	994	87	1387	366

Извор: Совет за радиодифузија

Најголем дел од нив биле новинари (31,4 отсто), најмалку технички кадар (16 отсто), а речиси подеднакво учество имаат реализаторискиот кадар и другите кадри. Повеќе од половина вработени биле со средно образование, додека пак 71 од новинарите имале комплетирано високо образование.

Вкупниот број на вработени во телевизиите на државно ниво изнесувал 1188 лица; од нив 520 во Македонската телевизија и 668 во комерцијалните телевизиски станици

На приказот 2.42 е претставена структурата на вработените кај терестријалните национални телевизии, вклучувајќи ја и Македонската телевизија. Вкупниот број на вработени изнесувал 1188 лица, од кои 520 во јавниот сервис, а 668 во приватните телевизии.

Приказ 2.42 Број и структура на вработените во телевизиите што емитуваат програма на државно ниво преку терестријален предавател

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	369	257	108	4	343	26
Технички кадар (инженери и техничари)	173	41	116	16	162	11
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	317	76	228	13	301	16
Други кадри	329	78	202	49	281	48
ВКУПНО	1188	452	654	82	1087	101

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Од вкупниот број вработени, најголем дел биле новинари (369), од кои 205 во приватните телевизии, а 164 во јавниот сервис. Вкупниот број на т.н. други кадри (административно-стручните кадри, вработените за одржување и хигиена, безбедност и други) изнесувал 329 вработени, и тоа 203 во приватниот сектор, а 126 во јавниот.

Приказ 2.43 Вработени во редовен работен однос

	2004	2005	2006	2007	2008
A1	8	8	72	150	186
Алсат-М	1	8	37	81	117
Канал 5	63	72	80	87	92
Сител	76	76	79	89	103
Телма	60	63	63	64	69
ВКУПНО	208	227	331	483	567

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Во Македонската телевизија биле вработени вкупно 138 лица како реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и друго), а во приватните телевизии 179. Најмалку е застапен техничкиот кадар, кој во Македонска телевизија го сочинуваат 92 лица, а во комерцијалниот сектор 81 лице. Повеќе од половина од вработените во овој сектор на телевизиската индустрија биле со средно образование, а речиси 70 отсто од новинарите имале комплетирано високо образование.

Во 2008 година, продолжил трендот на зголемување на бројот на вработени во редовен работен однос. Телевизиите А1 и Алсат М вработиле по 36 лица, Канал 5 и Телма по 5, а Сител 14.

Вкупниот број на вработени во телевизиските станици на регионално ниво изнесувал 224 лица; од нив 124 биле во редовен работен однос, а 100 лица биле хонорарно ангажирани

Во десетте регионални телевизии, во анализираната година биле вработени вкупно 224 лица, од кои 124 во редовен работен однос, а 100 хонорарно.

Приказ 2.44 Број и структура на вработените во телевизиите на регионално ниво

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	76	65	11	0	34	42
Технички кадар (инженери и техничари)	43	2	41	0	28	15
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	56	11	45	0	37	19
Други кадри	49	17	32	0	25	24
ВКУПНО	224	95	129	0	124	100

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Најголемо учество во вкупниот број вработени има новинарскиот кадар (34 отсто). Високо образование имале комплетирано 85,5 отсто од новинарите. Од вкупниот број вработени најголем дел (58 отсто) биле со средно образование.

Во однос на претходната година, вкупниот број на вработени бил двапати зголемен, што најмногу се должи на нововработените лица во ТВ Скопје (50). Уште три телевизиски станици го зголемиле бројот на вработени (К-15, Шутел и Ера), а само кај една (МТМ) се забележува намалување.

Приказ 2.45 Број на вработени во ТВ станиците на регионално ниво (Скопје)

ТВ станица	2007	2008	ТВ станица	2007	2008
ТВ К-15	10	18	ТВ Шутел	2	4
ТВ Скајнет	1	1	ТВ Скопје	10	60
ТВ МТМ	21	19	ТВ Крт	1	1
ТВ БТР	4	4	ТВ Ера	6	12
ТВ Амазон	2	2	ТВ Едо	3	3
ВКУПНО				60	124

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Во сите локални телевизии биле ангажирани вкупно 251 лице, од нив 132 во редовен работен однос, а 119 хонорарно

Во локалните телевизиски станици биле ангажирани вкупно 251 лице. Во редовен работен однос биле 132 лица, а 119 биле хонорарно ангажирани. Во структурата на вработените, најголемо учество има новинарскиот кадар (30 отсто), а од аспект на образованието преовладува кадарот со средно образование (68 отсто).

Приказ 2.46 Број и структура на вработените во телевизиите на локално ниво

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	76	47	29	0	46	30
Технички кадар (инженери и техничари)	60	11	49	0	31	29
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	63	4	56	3	29	34
Други кадри	52	13	36	3	26	26
ВКУПНО	251	75	170	6	132	119

Извор: Централен регистар на РМ/ Совет за радиодифузија

Во однос на претходната година, бројот на вработените го зголемиле вкупно 12 локални телевизиски станици: Орбис од Битола (5), Нова од Куманово (4), по две нови вработување имало во Кисс од Тетово, Нова од Гевгелија и Дуге од Гостивар, а по едно лице било вработено во ТВМ од Охрид, КТВ-41 од Кавадарци, Калтрина од Струга, Канал 21 од Велес, Жупа од Центар Жупа, Боем и Гурра од Кичево.

Вкупниот број на вработени најмногу го намалила телевизија Тера од Битола (за седум лица), потоа Здравкин од Велес (4), Свет од Свети Николе (2), Хана од Куманово (2), а за по еден вработен телевизиите Арт, Коха и Супер Скај од Тетово, Еми и Кобра од Радовиш, Меди од Битола и Морис од Охрид.

Приказ 2.47 Број на вработени во приватните ТВ-станции на локално ниво

ТВ станица	2007	2008	ТВ станица	2007	2008
ТВ Кисс, Тетово	15	17	ТВ Меди, Битола	2	1
ТВМ, Охрид	11	12	ТВ Хана, Куманово	3	1
ТВ Тера, Битола	15	8	ТВ Гурра, Кичево	0	1
ТВ Вис, Струмица	7	7	ТВ Морис, Охрид	2	1
ТВ Еми, Радовиш	8	7	ТВ Аниса, Пласница	1	1
ТВ Стар, Штип	7	7	ТВ Далга КРТ, Куманово	1	1
ТВ Менада, Тетово	7	7	ТВ Лажани	0	1
ТВ Арт, Тетово	6	5	ТВ Вижн-БМ (ТВ Канал Визија)	0	1
ТВ Нова, Куманово	1	5	ТВ Супер скај, Тетово	1	0
ТВ Орбис, Битола	0	5	ТВ НТВ, Охрид	5	нп
ТВ КТВ-41, Кавадарци	4	5	ТВ Чеграни Медиа	0	0
ТВ Коха, Тетово	5	4	ТВ Златен канал	0	0
ТВ Интел, Струмица	4	4	ТВ Топ ТВ	0	0
ТВ Кобра, Радовиш	4	3	ТВ Тиквешија	0	0
ТВ Нова, Гевгелија	1	3	ТВ Кочани-ЛД	0	0
ТВ Калтрина, Струга	2	3	ТВ Канал 8	0	0
ТВ Канал 21, Велес	2	3	ТВ Сител 2	0	0
ТВ Спектра	0	3	ТВ Д1	0	0
ТВ Здравкин, Велес	6	2	ТВ Ирис, Штип	10	нп
ТВ Протел, Пробиштип	2	2	ТВ Ускана, Кичево	2	нп
ТВ Жупа, Центар Жупа	1	2	ТВ Феста, Куманово	2	нп
ТВ ВТВ, Валандово	2	2			
ТВ Свет, Свети Николе	4	2			
ТВ Боем, Кичево	1	2			
ТВ Дуе, Гостивар	0	2			
ТВ Арт Канал, Струга	3	2			
ВКУПНО				147	132

Извор: Централен регистар на РМ/ Совет за радиодифузија

Радиска индустрија

3.1 Клучни промени на радискиот пазар

Приказ 3.1 Клучни показатели за промените на радискиот пазар

Показатели	2004	2005	2006	2007	2008
Просечен седмичен досег на радиото (% од публиката на возраст од 10–70 години)	61,5	61,9	62,1	59,1	84
Просечно време на слушање радио (минути)	105	101	97	93	162
Удел во слушаноста на јавниот сервис МРА (% од вкупната гледаност)	9,4	8,3	8,7	6,2	8,6
Удел во слушаноста на приватните РА на државно ниво Антина 5, Рос Метрополис, Канал 77 (% од вкупната гледаност)	40,8	34,7	29,2	27,7	25,6
Вкупни приходи во РА индустријата (милиони денари)	377	345	371	365	434
Приходи на јавниот сервис (милиони денари)	253	217	225	228	295
Приходи на приватните РА на државно ниво (милиони денари)	54	52	60	51	47
Број на субјекти на РА пазарот	106	98	98	62	68

Извор: Совет за радиодифузија/СММРИ Скопје

Слушаноста на радиостаниците пораснала; македонската публика слушала радио во просек 2 часа и половина во текот на денот

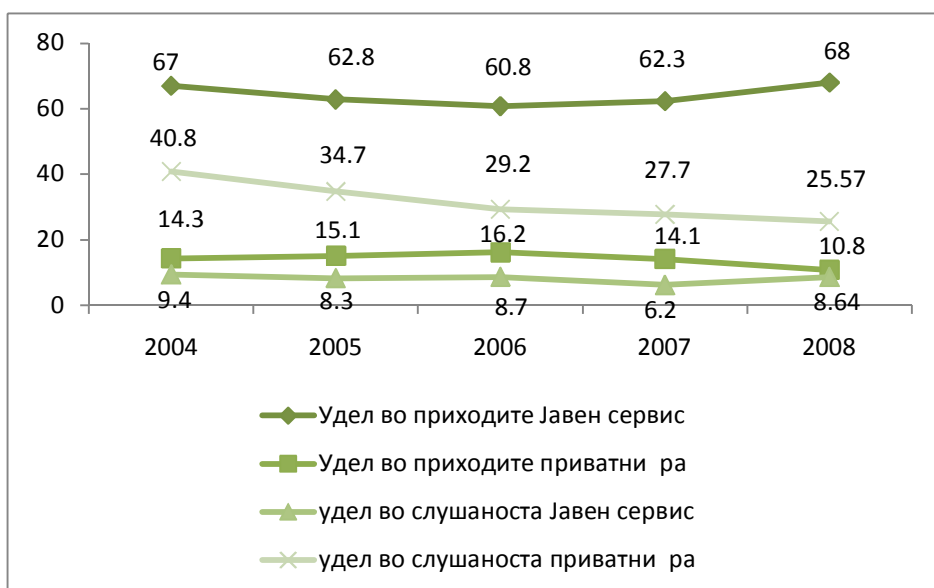
Во 2008 година, македонската публика слушала многу повеќе радио, отколку претходните години. Просечниот седмичен досег на радиото изнесува 84, што значи дека 84 отсто од населението, барем еднаш во неделата слушало радио најмалку 15 минути.

Зголемено е и просечното време на слушање радио. Во 2008 година, македонската публика слушала радио просечно по два часа и половина во текот на денот, еден час повеќе отколку во претходната година.

Уделот на Македонско радио во вкупните приходи на радиската индустрија бележи пораст, а уделот на приватните радиостаници на национално ниво, продолжил да опаѓа

Вкупните приходи на Македонското радио бележат пораст, како и нивниот удел во вкупните приходи во радиската индустрија. Сепак, порастот се должи на тоа што најголем дел од овие средства се остварени од буџетската интервенција на Владата на РМ. Сосема мал дел од приходите е остварен од радиодифузната такса, поради нерешениот проблем со наплатата. Иако слушаноста на програмските сервиси на Македонското радио пораснала за 2,4 отсто во споредба со претходната година, таа е сè уште ниска.

Приказ 3.2 Удел во вкупните приходи и во слушаноста на јавниот сервис и на приватните радиостаници на државно ниво

Извор: Совет за радиодифузија/СММПИ Скопје

Трендот на опаѓање на приходите и на уделот во вкупната слушаност на трите приватни станици што емитуваат програма на државно ниво, продолжил и во 2008 година. Уделот во вкупните приходи опаднал за 3,3 отсто, а уделот во вкупната слушаност за 2,2 отсто. Во споредба со 2004 година, уделот на овие три станици во вкупната слушаност опаднал дури за 15,23 отсто.

Локалните и регионалните станици во целина имале мошне висока слушаност; уделите на јавниот сервис се зголемиле, а на приватните радиостаници продолжуваат да опаѓаат

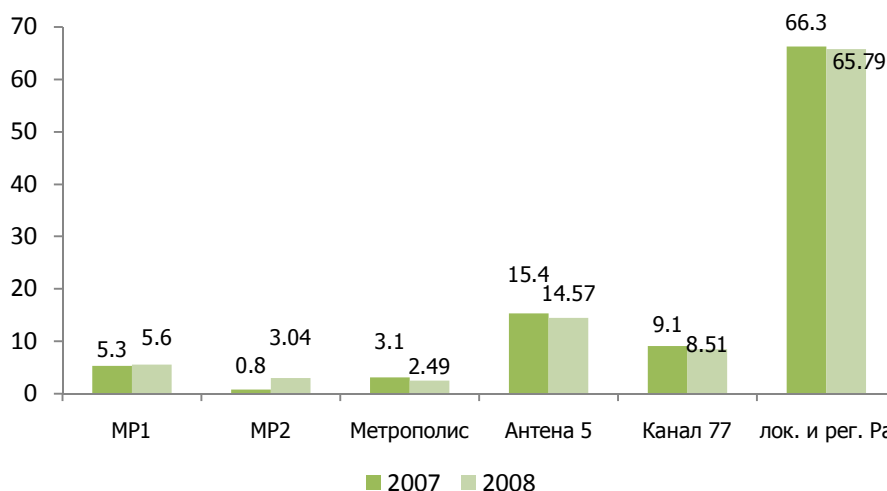
Најслушана радиостаница и оваа година била Антена 5 со удел од 14,57 отсто во вкупната слушаност. На второ место била Канал 77 со удел од 8,51 отсто, потоа

Македонско радио 1 со удел од 5,6 отсто, а на четвртото место била радиостаницата Метрополис со удел од 2,49 отсто.

Регионалните и локалните радиостаници имаат заедничко учество од 65,79 отсто во вкупната слушаност.

Слушаноста на Македонското радио се зголемила, а уделот во вкупната слушаност на комерцијалните радиостаници опаднал.

Приказ 3.3 Просечен удел во слушаноста во 2007 и 2008 година

Извор: СММРИ Скопје

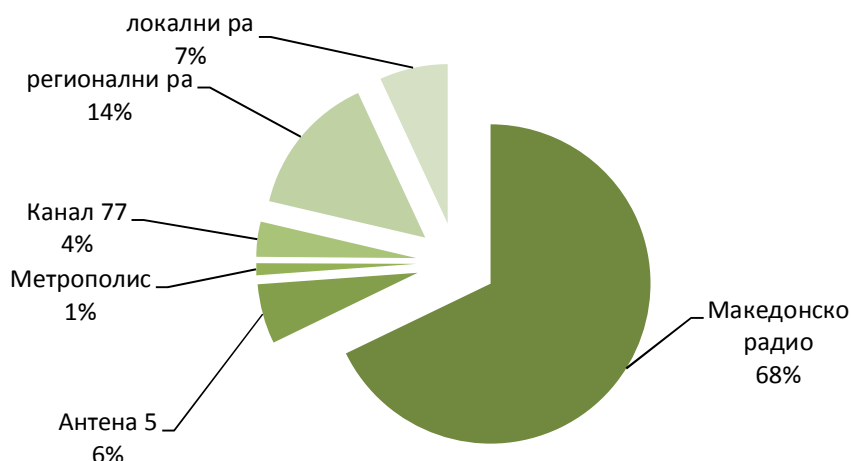
Во 2008 година, во радиската индустрија во целина, остварени се за 18,9 отсто повеќе приходи отколку претходната година...

Приходите што ги оствариле сите субјекти на радиската индустрија во 2008 година, изнесуваат 434.434.421,00 денари (7 милиони евра). Приходите на Македонското радио (294.595.805,00 денари, речиси во целост од буџетската интервенција на Владата) претставуваат 67,81 од оваа сума. Како и минатата година, Македонското радио не прикажало приходи од продажба на времето за рекламирање.

Единствен сегмент на радиската индустрија што оваа година остварил помалку приходи отколку претходната се трите приватни радиостаници на државно ниво. Во последните три години, вкупните приходи на овие три радиостаници во континуитет опаѓаат.

Регионалните радиостаници ги зголемиле приходите за три отсто, а локалните радиостаници за речиси 20 отсто

Приказ 3.4 Удел во вкупните приходи во радиската индустрија во 2008 година

Извор: Совет за радиодифузија

Вкупните приходи на приватните радиостаници на државно ниво изнесуваат 47.066.517, 00 денари, или 10,83 отсто од вкупните приходи во радиската индустрија. Регионалните радиостаници оствариле вкупни приходи во износ од 62.768.332,00 денари или 14,45 отсто од вкупните приходи во радиската индустрија, а локалните 30.003.767,00 денари, што претставува 6,91 отсто од вкупните приходи.

Трошоците направени во 2008 година се најниски во последните пет години; 62,27 отсто од трошоците биле направени за создавање и купување на програма

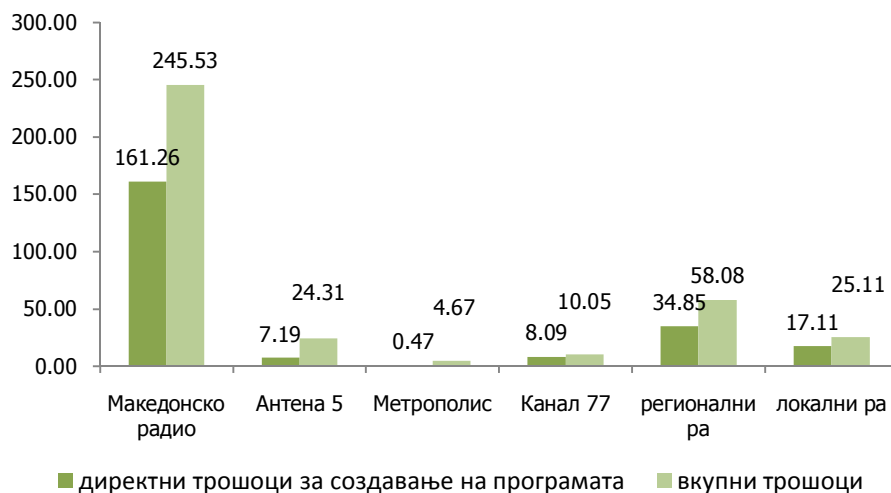
Вкупните трошоци што во 2007 година се направени во радиската индустрија во целина, изнесуваат 367.744.131,00 денари. Најголем дел од нив се трошоците на Македонското радио (245.529.533,00 денари). Повеќе од половината од трошоците на јавниот сервис (65,68 отсто) биле направени за создавање на програма.

Највисоки трошоци прикажала радиостаницата Антена 5 (24.312.885,00 денари), од кои 29,59 отсто бие директни трошоци за создавање и купување програма. Вкупните трошоци на Канал 77 изнесувале 10.046.468,00 денари, а 80,57 отсто од нив биле за создавање програма. Најмалку средства за создавање и купување програма издвоила

радиостаницата Рос Метрополис, односно само 10 отсто од вкупните трошоци (4.666.475,00 денари).

Шеснаесетте регионални радиостаници направиле трошоци во износ од 58.078.528,00 денари. Најголем дел од нив (60,01 отсто) биле за создавање и купување програма. Локалните радиостаници во целина, направиле вкупни трошоци од 25.110.242,00 денари, од кои 68,16 отсто директни трошоци за создавање програма.

Приказ 3.5 Вкупни трошоци и трошоци за создавање на програмата во 2008

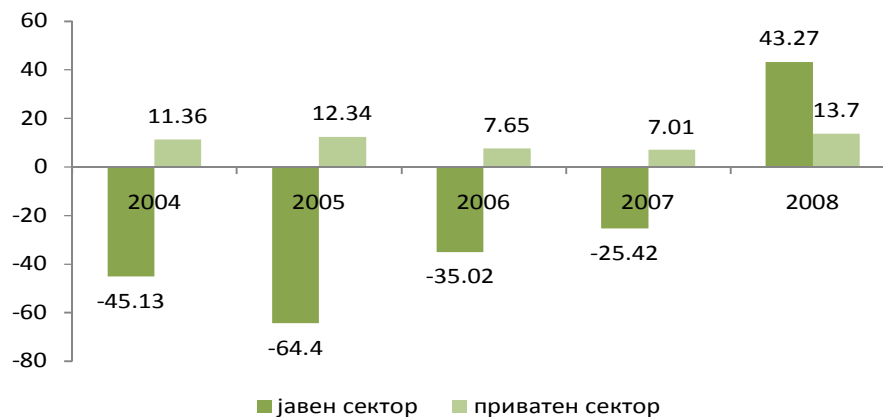

Извор: Совет за радиодифузија

Во 2008 година сите сегменти на радиската индустрија оствариле позитивен финансиски резултат, за прв пат во последните пет години

Вкупно остварениот резултат од работењето на сите субјекти на радиската индустрија е добивка во износ од 56.964.919,00 денари.

Приказ 3.6 Резултати од работењето на јавниот и приватниот РА сектор

Македонско радио во периодот од последните пет години за прв пат остварило позитивен финансиски резултат, а приватните радиостаници речиси двојно ја зголемиле добивката.

Од вкупно 68 радиостаници, 50 оствариле позитивен финансиски резултат, а останатите работеле со загуба.

Во целата радиска индустрија биле ангажирани вкупно 525 лица; од нив во редовен работен однос 444 лица, а хонорарно 81 лице

Во 2008 година, вкупниот број на вработени во радиската индустрија изнесувал 525 лица, од нив 295 во Македонското радио и 230 во приватните радиостаници.

Приказ 3.7 Број и структура на вработените во радиската индустрија

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	232	147	74	11	204	28
Технички кадар (инженери и техничари)	108	30	71	7	81	27
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	100	23	71	6	80	20
Други кадри	85	21	52	12	79	6
ВКУПНО	525	221	268	36	444	81

Извор: Совет за радиодифузија

Најголем дел од вработените биле новинарски кадар (44 отсто), речиси 21 отсто биле технички кадар, 19 отсто реализаторски кадар и 16 отсто други кадри (административно стручен кадар, вработени за одржување на хигиената, безбедноста и др.).

3.2 Радиска индустрија

3.2.1 Број на субјекти на пазарот

Во првата половина на 2008 година, на пазарот на терестријално емитување постоеја вкупно 81 радиостаница. Радиодифузна дејност, покрај јавниот радиодифузен сервис Македонско радио, вршеа и 60 комерцијални радиостаници и 20¹ локални јавни радиодифузни претпријатија.

Приказ 3.8 Радио станици во јавниот и во приватниот сектор

	до јули 2008	по јули 2008
Јавен сектор	21	20
Приватен сектор	60	68
Вкупно	81	88

Извор: Совет за радиодифузија

На приказот 3.9 се претставени комерцијалните радиостаници, според нивото на кое емитуваат програма.

Приказ 3.9 Комерцијални радио станици според опфатот

	До јули 2008	По јули 2008
Државно ниво	3	3
Регионално ниво	16	16
Локално ниво	41	49
Вкупно	60	68

Извор: Совет за радиодифузија

Во текот на анализираната година, на територија на целата држава програма емитуваа вкупно 4 радиодифузери (приказ 3.11). Трите приватни радиостаници Антена 5, Канал 77 и Рос Метрополис и јавниот сервис Македонско радио со трите програмски сервиси: Македонско радио - Прва програма (MP1), Македонско радио - Втора програма (MP2) и Македонско радио – Програма на јазиците на шест немнозински етнички заедници: албански, турски, ромски, влашки, српски и бошњачки јазик.

¹ Согласно член 173 од Законот за радиодифузната дејност (Сл. весник на РМ 100/05) локалните јавни радиодифузни претпријатија беа должни да спроведат трансформација преку процес на приватизација. Според информацијата од Министерството за економија, до ноември 2008 година, 9 од нив воопшто не ја отпочнале постапката за трансформација, 19 се наоѓаа во различни фази од процесот на трансформација а едно (радио Свети Николе) ја имаше завршено трансформацијата и од 09.09.2008 година продолжи да функционира како трговско радиодифузно друштво (одлука бр. 07-2754/1 Сл. весник на РМ 1148/08).

Приказ 3.10 Радио станици на државно ниво

	Сектор	Програмски сервиси
МРА	Јавен	3
Антенa 5	Приватен	1
Канал 77	Приватен	1
Рос Метрополис	Приватен	1

Извор:Совет за радиодифузија

На приказот 3.11 претставени се 16-те радиодифузери кои емитуваат програма на регионално ниво, односно на подрачјето на град Скопје. Нивниот број во текот на анализираната година остана непроменет.

Приказ 3.11 Радиостаници на регионално ниво

Општина	Бр. РА	Радио
		Зона М-1, Фолк, Сити, Скај, Роса АБ, Џез ФМ,
Скопје	16	Лајф, Спортско радио Канал 4, Буба Мара, Ват,
		Класик, Арачина, ЕФ-ЕМ 90.3 - Спортско радио,
		Фортуна, Клуб ФМ, Равел

Извор:Совет за радиодифузија

Вкупниот број на радиостаници што емитуваа програма на локално ниво во првата половина на 2008 година изнесуваше 41 радиостаница. Со доделувањето на новите дозволи во втората половина на годината нивниот број се зголеми на 49 (приказ 3.12).

На 26 март со Одлука бр. 07-674/1 Советот распиша конкурс за доделување осум дозволи за вршење радиодифузна дејност на локално ниво и тоа за подрачјето на Берово, Делчево, Кратово, Македонска Каменица, Македонски Брод, Свети Николе, Неготино и Пласница.

Со Одлука бр. 2036/1 од 26 јуни (Сл.весник на РМ 81/08) Советот додели шест нови дозволи и тоа на Скај радио плус од Берово, Модеа од Свети Николе, Продукција-ЛГН од Неготино, радио Зора од Делчево, радио Мис 2008 од Пласница и радио Морис плус од Македонски Брод.

На 7 јули Советот распиша конкурс за доделување две дозволи за вршење радиодифузна дејност за емитување и пренос на радио програмски сервиси на локално ниво за подрачјето на Кратово и Македонска Каменица.

По овој конкурс доделена беше само една дозвола и тоа на радио Македонска Каменица со одлука бр. 07-2915/1 од 06 октомври (Сл. весник на РМ 125/08).

Во септември 2008, локалното јавно радиодифузно претпријатие Радио Свети Николе го заврши процесот на трансформација и со Одлука бр. 07-2754/1 (Сл. весник на РМ 140/08) продолжи да врши радиодифузна дејност како трговско радиодифузно друштво.

Приказ 3.12 Приватни радиостаници на локално ниво

Општина	До јули 2008		По јули 2008	
	Бр	Радио	Бр	Радио
Битола	4	106, Б-97, Актуел, Делфин	4	106, Б-97, Актуел, Делфин
Велес	3	Це-Де, Мерак 5 ФМ, Голди	3	Це-Де, Мерак 5 ФМ, Голди
Виница	1	Ла Коста	1	Ла Коста
Гевгелија	1	Тајм	1	Тајм
Гостивар	1	Комета 2000	1	Комета 2000
Дебар	1	Мерлин	1	Мерлин
Кавадарци	1	Галакси-2002	1	Галакси-2002
Кичево	1	Александар Македонски	1	Александар Македонски
Кочани	1	Роса АБ	1	Роса АБ
Куманово	5	КМР, Браво, Јехона	5	КМР, Браво, Јехона
Неготино	1	Микс	1	Микс
Охрид	3	МХ, Супер, Лав	3	МХ, Супер, Лав
Пехчево	1	Пехчево	1	Пехчево
Прилеп	6	5 Чоки, Беса, Риниа 2000, Тернипе, Мефф, Холидеј,	6	5 Чоки, Беса, Риниа 2000, Тернипе, Мефф, Холидеј,
Радовиш	1	Алфа	1	Алфа
Ростуше	1	Еми	1	Еми
Струга	3	Ди-Џеј, Рапи, Кики	3	Ди-Џеј, Рапи, Кики
Струмица	2	Хит, Експрес,	2	Хит, Експрес,
Тетово	4	Плус Форте, Кисс, Фама, Блета	4	Плус Форте, Кисс, Фама, Блета
Центар Жупа	1	Семи	1	Семи
Штип	1	Черења	1	Черења
Пласница	0		1	Мис 2008
Берово	0		1	Скај
Делчево	0		1	Зора
Македонски Брод	0		1	Морис плус
Неготино	0		1	Производство-ЛГН
Македонска Каменица	0		1	Македонска Каменица
Свети Николе	0		2	Модеа, Свети Николе

Извор:Совет за радиодифузија

3.2.2 Приходи во радиската индустрија

Вкупните приходи во радиската индустрија се зголемиле за 18,90 отсто

Вкупните приходи остварени во радиската индустрија во 2008 година изнесувале 434.434.421,00 денари. Од податоците во приказот 3.13 може да се види дека во периодот од 2004 до 2008 година, последната година била најповолна за радиската индустрија во целина.

Приказ 3.13 Вкупни приходи во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Национални	306.764.799,00	268.616.884,00	285.113.394,00	279.214.311,00	341.662.322,00
Регионални	0,00	0,00	0,00	61.145.241,00	62.768.332,00
Локални	70.658.562,00	76.264.812,00	85.396.428,00	25.016.188,00	30.003.767,00
Јавен сектор (МРА)	252.873.275,00	216.680.861,00	225.176.971,00	227.783.774,00	294.595.805,00
Приватен сектор	124.550.086,00	128.200.835,00	145.332.851,00	137.591.966,00	139.838.616,00
ВКУПНО	377.423.361,00	344.881.696,00	370.509.822,00	365.375.740,00	434.434.421,00

Извор: Совет за радиодифузија

Вкупните приходи остварени во 2008 година се повисоки за 15,11 отсто во однос на вкупните приходи остварени во 2004 година, за 25,97 отсто во однос на 2005 година, за 17,25 отсто во однос на 2006 година и за 18,90 отсто во однос на вкупните приходи остварени во 2007 година. Повисоки приходи во однос на претходните години оствариле сите сектори во радиската индустрија.

Доминантно учество во вкупните приходи имаат радиодифузерите што емитуваат програма на државно ниво (78,65 отсто). Регионалните радио станици оствариле 14,45 отсто, а локалните 6,91 отсто од вкупните приходи. Забележливо е дека 67,81 отсто од вкупните приходи се приходите на Македонско радио (само 1 отсто од радиодифузна такса и 99 отсто од буџетски средства), а 32,19 отсто се приходите на приватниот сектор.

На приказот 3.14 се претставени споредбени показатели за вкупните приходи што радио станиците ги оствариле во последните пет години, по извори на приход. Може да се види дека во однос на претходната година, помалку приходи се остварени само од спонзорства (намалување за 69,51 отсто) и донации (намалување за 53,44 отсто).

Од останатите видови приходи радиостаниците оствариле повисоки приходи, и тоа приходите од радиодифузна такса се повисоки за 44,89 отсто, од реклами за 5,92 отсто, приходите од продажба на програма за 11,38 отсто и другите приходи за 26,88 отсто.

Приказ 3.14 Структура на приходите во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Радиодифузна такса	230.248.211,00	203.784.711,00	104.921.193,00,	3.016.481,00	4.370.566,00
Реклами	88.700.113,00	101.669.203,00	118.357.223,00	106.448.065,00	112.746.891,00
Спонзорства	4.301.886,00	2.110.412,00	4.162.150,00	2.092.911,00	638.125,00
Донации	12.424.968,00	9.823.145,00	5.704.889,00	5.282.924,00	2.459.972,00
Продажба на програма	3.947.150,00	3.777.669,00	3.760.895,00	7.150.340,00	7.963.837,00
Други приходи	37.801.033,00	23.716.556,00	133.603.472,00	241.380.018,50	306.255.030,00
ВКУПНО	377.423.361,00	344.881.696,00	370.509.822,00	365.375.740,00	434.434.421,00

Извор: Совет за радиодифузија

Од податоците за учеството на поединечните видови приходи во вкупните приходи остварени во 2008 година (приказ бр. 3.15), може да се види дека најголем дел (98,92 отсто) од приходите се од основната дејност. Од нив пак, доминантно е учеството на т.н. останати нераспоредени приходи (68,22 отсто). Ова се должи на високиот износ на овој вид приход што го прикажало Македонското радио (290.225.239,00 денари), приход што речиси во целост е од буџетски средства. Втор, по значење, извор, со учество од 25,95 отсто во вкупните приходи е продажбата на времето за рекламирање. Исто како и претходната година, целокупниот износ на приходи од рекламирање е остварен од комерцијалните радиостаници, а Македонското радио и оваа година не прикажало приходи од рекламирање.

Приказ 3.15 Структура на приходите на радио пазарот во 2008 година (МКД)

Вид приход	2008	учество
Радиодифузна такса	4,370,566.00	1.01 %
Реклами и телешопинг	112,746,891.00	25.95 %
Спонзорства	638,125.00	0.15 %
Приходи од други програми	1,476,434.00	0.34 %
Донации и грантови	2,459,972.00	0.57 %
Продажба на програми	7,963,837.00	1.83 %
Проекти од јавен интерес	3,737,411.00	0.86 %
Останати нераспоредени приходи	296,357,018.00	68.22 %
Приходи од основна дејност	429,750,254.00	98.92 %
Приходи од други дејности	1,308,617.00	0.30 %
Вонредни приходи	3,375,550.00	0.78 %
Вкупно приходи	434,434,421.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Останатите видови приходи како што се приходите од продажба на програма, приходите од радиодифузната такса, средствата од радиодифузната такса наменети за финансирање проекти од јавен интерес, донации и грантови, приходите од други програми (емитување поздрави и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги со посебна тарифа и др.), приходите остварени по основ на спонзорирање на емисијата или делови од емисијата, приходите од други дејности и вонредните приходи имаат заедничко учество од 5,84 отсто.

Во 2008 година продолжил трендот на намалување на приходите на трите приватни станици што емитуваат програма на државно ниво

Трите комерцијални радиостаници на државно ниво, во 2008 година оствариле вкупни приходи во износ од 47.066.517,00 денари, што претставува 10,83 отсто од вкупните приходи во радиската индустрија.

Доминантно учество во структурата имаат приходите од реклами (69,62 отсто). Најголем дел од овие приходи, речиси 72 отсто, се остварени од радиостаницата Антена 5 (23.480.936,00 денари), 12 отсто од Канал 77 (3.981.919,00 денари) а 16 отсто остварила радиостаницата Рос Метрополис (5.305.306,00 денари).

Приходите од продажба на програма учествуваат со 16,92 отсто во вкупните приходи. Во анализираната година само радио Канал 77 остварило ваков вид приход.

Приказ 3.16 Структура на приходите на приватните радиостаници на државно ниво (МКД)

Вид приход	2008	учество
Реклами и телешопинг	32,768,161.00	69.62 %
Спонзорства	0.00	0.00 %
Приходи од други програми	0.00	0.00 %
Донации и грантови	790,982.00	1.68 %
Продажба на програми	7,963,837.00	16.92 %
Проекти од јавен интерес	1,050,000.00	2.23 %
Останати нераспоредени приходи	4,450,944.00	9.46 %
Приходи од основна дејност	47,023,924.00	99.91 %
Приходи од други дејности	42,593.00	0.09 %
Вонредни приходи	0.00	0.00 %
ВКУПНО	47,066,517.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Трет по значење извор на приход се т.н. „останати нераспоредени приходи“ од основна дејност, со учество од 9,46 отсто во вкупните приходи. Приходи од средствата од радиодифузната такса наменети за финансирање проекти од јавен интерес остварила само радиостаницата Антена 5, а нивното учество во вкупните приходи изнесува 2,23 отсто. Во анализираната година, само Канал 77 остварила приходи од донации и грантови во износ од 790.982,00 денари.

Сосема мал дел од вкупните приходи (0,09 отсто) биле остварени од приходи од други дејности.

Исто како и претходната година, ниту една радиостаница не прикажала приходи од спонзорства, и покрај тоа што програмската понуда на сите три субјекти содржи спонзорирани емисии или делови од емисиите. Ниту една радиостаница не прикажала ни приходи од други програми (приходи од емитување поздрав и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги со посебна тарифа и др).

На приказот бр. 3.17 претставено е движењето на приходите на овие три радиостаници во периодот од последните пет години. Забележливо е дека трендот на опаѓање на вкупните приходи продолжил и во 2008 година. Сите три радиостаници во анализираната година оствариле помалку приходи во однос на претходната година, и тоа Антена 5 за четири отсто, Канал 77 за два отсто, а Метрополис дури за 34 отсто.

Приказ 3.17 Движење на вкупните приходи на комерцијалните станици на државно ниво (МКД)

ТВ станица	2004	2005	2006	2007	2008
Антена 5	31.787.364,00	31.248.172,00	32.704.365,00	27.533.306,00	26.297.296,00
Рос Метрополис	6.057.765	4.255.404,00	9.968.383,00	8.095.359,00	5.305.457,00
Канал 77	16.046.395,00	16.432.447,00	17.263.675,00	15.801.872,00	15.463.764,00
ВКУПНО	53.891.524,00	51.936.023,00	59.936.423,00	51.430.537,00	47.066.517,00

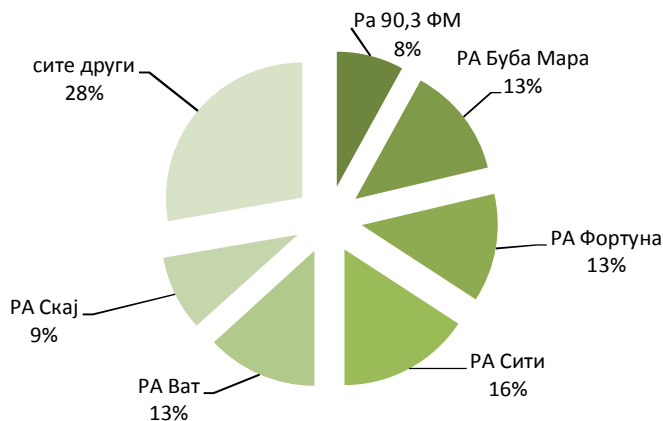
Извор: Совет за радиодифузија

Учеството на вкупните приходи на шеснаесетте регионални радиостаници во вкупните приходи во радиската индустрија е 14,45 отсто

Вкупните приходи што регионалните радиостаници ги оствариле во 2008 година изнесуваат 62.768.332,00 денари, што во однос на претходната година претставува

зголемување за три отсто. Речиси 72 отсто од овој износ го оствариле само шест радиостаници (Сити, Буба Мара, 90,3 ЕФ-ЕМ, Фортуна, Ват и Скај радио).

Приказ 3.18 Удел на регионалните радиостаници во вкупните приходи на регионално ниво (МКД)

Извор: Совет за радиодифузија

Во анализираната година, осум радиостаници оствариле повисоки приходи во однос на претходната година, а исто толку оствариле пониски приходи.

Приказ 3.19 Стапка на раст на вкупните приходи на регионално ниво (МКД)

РА станица	2007	2008	Стапка на раст
Фолк	555,547.00	1,242,610.00	124 %
Класик	788,648.00	1,351,439.00	71 %
Ра 90,3 ФМ	3,799,594.00	5,018,787.00	32 %
Сити	7,553,438.00	9,917,487.00	31 %
Роса АБ	2,284,825.00	2,890,580.00	27 %
Клуб ФМ	985,825.00	1,244,314.00	26 %
Зона М-1	1,115,943.00	1,265,545.00	13 %
Буба Мара	8,008,502.00	8,319,692.00	4 %
Лајф ФМ	1,364,601.00	1,350,229.00	-1 %
Ват	8,610,384.00	8,313,727.00	-3 %
Скај радио	6,417,548.00	5,657,314.00	-12 %
Фортуна	9,326,059.00	8,122,795.00	-13 %
Спортско Канал 4	3,645,629.00	2,998,277.00	-18 %
Равел	3,972,273.00	3,266,895.00	-18 %
Џез ФМ	1,063,009.00	858,678.00	-19 %
Арачина	1,653,416.00	949,963.00	-43 %
ВКУПНО	61,145,241.00	62,768,332.00	3 %

Извор: Совет за радиодифузија

Највисока стапка на раст на вкупните приходи има кај Фолк радио за цели 124 отсто, но во апсолутен износ најголемо зголемување се забележува кај приходите на Сити радио (за 2.364.049,00 денари) и кај радио 90,3 ЕФ-ЕМ (1.219.193,00 денари). Најмногу, за цели 43 отсто се намалиле приходите на радиостаницата Арачина.

Приказ 3.20 Структура на приходите на приватните радиостаници на регионално ниво (МКД)

Вид приход	2008	учество
Реклами и телешопинг	54,043,281.00	86.10 %
Спонзорства	335,000.00	0.53 %
Приходи од други програми	1,247,951.00	1.99 %
Донации и грантови	175,620.00	0.28 %
Продажба на програми	0.00	0.00 %
Проекти од јавен интерес	2,295,911.00	3.66 %
Останати нераспоредени приходи	959,889.00	1.53 %
Приходи од основна дејност	59,057,652.00	94.09 %
Приходи од други дејности	612,183.00	0.98 %
Вонредни приходи	3,098,497.00	4.94 %
ВКУПНО	62,768,332.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

На приказот 3.20 претставена е структурата на приходите на регионалните радиостаници. Доминантен извор на приход, од кој тие оствариле 86,10 отсто од приходите е продажбата на времето за рекламирање. Најмногу приходи од рекламирање остварила радиостаницата Сити радио (8.963.753,00 денари), потоа Буба Мара (8.316.447,00 денари), радио Ват (8.203.075,00 денари) и Фортуна (6.913.309,00 денари).

Останатите видови приходи имаат далеку помало учество во вкупните приходи. Средствата од радиодифузната такса наменети за финансирање проекти од јавен интерес учествуваат со 3,66 отсто во вкупните приходи. Ваков вид приход оствариле само четири радиостаници (Равел, Сити, Спортско радио Канал 4 и радиостаницата 90,3 ЕФ-ЕМ)

Приходите од други програми (приходи од поздравии и честитки, емисии и музички блокови со СМС пораки, интерактивни игри преку телефонска линија, телефонски услуги со посебна тарифа и др.) претставуваат 1,99 отсто од вкупните приходи. Речиси во целост овој приход го остварила радиостаницата Клуб ФМ.

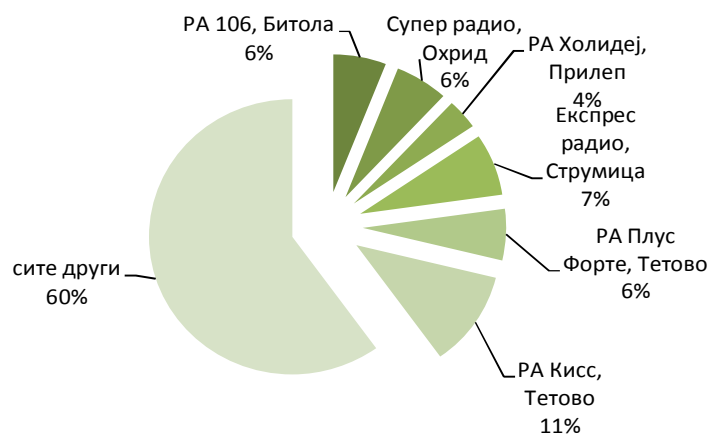
Приходи од спонзорства прикажала само радиостаницата Спортско радио Канал 4, а од донации и грантови само Равел и Ват.

Високото учество на вонредните приходи во вкупните приходи (4,94 отсто) се должи на високите износи што по овој основ ги оствариле радио Фортуна (1.190.022,00 денари) и Класик ФМ (1.321.439,00 денари).

Локалните радиостаници оствариле само 6,91 отсто од вкупните приходи во радиската индустрија

Локалните радиостаници во анализираната година оствариле вкупни приходи во износ од 30.003.767,00 денари, што во однос на претходната година претставува зголемување за речиси 20 отсто.

Приказ 3.21 Удел на локалните радиостаници станици во вкупните приходи на локално ниво

Извор: Совет за радиодифузија

Приходи што ги оствариле шест радиостаници (Радио 106 од Битола, Супер радио од Охрид, Холидеј од Прилеп, Експрес радио од Струмица, Плус форте и Кисс од Тетово) претставуваат 40 отсто од износот на вкупните приходи на локалниот радиски пазар.

Од податоците за структурата на приходите на локалните радиостаници (приказ 3.22), може да се види дека најзначаен извор на приходи е продажбата на времето за рекламирање, со учество од 86,44 отсто во вкупните приходи. Најмногу приходи од рекламирање оствариле радио Кисс од Тетово (3.366.946,00 денари), Експрес од Струмица (2.185.959,00 денари), Супер радио од Охрид (1.786.893,00 денари) и Радио 106 од Битола (1.770.579,00 денари).

Приказ 3.22 Структура на приходите на приватните радиостаници на локално ниво (МКД)

Вид приход	2008	учество
Реклами и телешопинг	25,935,449.00	86.44 %
Спонзорства	303,125.00	1.01 %
Приходи од други програми	228,483.00	0.76 %
Донации и грантови	1,493,370.00	4.98 %
Продажба на програми	0.00	0.00 %
Проекти од јавен интерес	391,500.00	1.30 %
Останати нераспоредени приходи	720,946.00	2.40 %
Приходи од основна дејност	29,072,873.00	96.90 %
Приходи од други дејности	653,841.00	2.18 %
Вонредни приходи	277,053.00	0.92 %
ВКУПНО	30,003,767.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Приходите од донации и грантови учествуваат со 4.98 отсто во вкупните приходи, и покрај тоа што само четири радиостаници (Тернипе од Прилеп, Рапи од Струга, Блета и Плус форте од Тетово) оствариле ваков вид приход.

Приходи од спонзорства прикажале само радио Семи од Центар Жупа, Мерлин од Дебар, Кики од Струга и Блета од Тетово, а нивното учество во вкупните приходи е 1,01 отсто.

Учеството на приходите од други програми (поздрави и честитки, емисии со СМС пораки, интерактивни игри, телефонски услуги со посебна тарифа и др.), во вкупните приходи е само 0,76 %, а ниту една локална радиостаница не остварила приходи од продажба на програма.

Релативно високото учество на приходите од други дејности (2,18 отсто) се должи на приходот што по овој основ го остварила радиостаницата Черења од Штип (628.299,00 денари).

3.2.3 Трошоци во радиската индустрија

Во 2008 година, во радиската индустрија се направени најниски трошоци во периодот од последните пет години

Вкупните трошоци што во 2008 година ги направиле сите субјекти на радиската индустрија изнесуваат 367.744.131,00 денари. Во периодот од последните пет години, ова претставува најнизок износ на трошоците.

Најголем дел од вкупните трошоци се направени од радиостаниците што емитуваат програма на државно ниво (77,38 отсто). Регионалните радиостаници направиле 15,79 отсто, а локалните само 6,83 отсто од вкупните трошоци.

Трошоците на јавниот радиодифузен сервис Македонско радио претставуваат 66,77 отсто од вкупните трошоци, додека пак трошоците на приватниот сектор 33,23 отсто.

Приказ 3.23 Вкупни трошоци во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Државно ниво	332.503.492,00	317.860.634,00	310.109.414,00	302.212.922,50	284.555.361,00
Регионални	0,00	0,00	0,00	56.645.039,00	58.078.528,00
Локални	68.740.333,00	76.549.382,00	85.802.080,00	22.777.292,50	25.110.242,00
Јавен сектор (МРА)	298.002.032,00	281.078.302,00	260.194.509,00	253.199.831,00	245.529.533,00
Приватен сектор	103.241.793,00	113.331.714,00	135.716.985,00	128.435.423,00	122.214.598,00
ВКУПНО	401.243.825,00	394.410.016,00	395.911.494,00	381.635.254,00	367.744.131,00

Извор: Совет за радиодифузија

Од податоците на приказот 3.23, може да се види дека во однос на претходната година трошоците се намалени и кај приватниот (за 4,84 отсто) и кај јавниот сектор (за 3,03 отсто).

Гледано од аспект на нивото на покривање, намалување на трошоците се забележува само кај националните радиостаници, додека регионалните и локалните радиостаници во 2008 година ги зголемиле трошоците.

Најголем дел од вкупните трошоци се директни трошоци за создавање на програмата (62,27 отсто). Од нив, пак, најголемо учество имаат трошоците за плати и надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма (25,17 отсто). Најмалку средства биле издвоени за набавка на програма (3,80 отсто), а речиси подеднакво за материјалните и нематеријалните трошоци (услугите).

Од трошоците што не се директно поврзани со создавање на програма, позначајно учество (18,47 отсто) имаат платите и другите надоместоци на лицата кои не се директно поврзани со производството на програмата и сите останати неопфатени трошоци од работењето (11,81 отсто). Трошоците за амортизација на програмата учествуваат со 4,35 отсто во вкупните трошоци.

Приказ 3.24 Структура на трошоците на радио пазарот во 2008 година (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	57,014,443.00	15.50 %
Трошоци за набавка на програма	13,986,519.00	3.80 %
Нематеријални трошоци (услуги)	65,425,793.00	17.79 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	92,555,052.00	25.17 %
Директни трошоци за создавање на програмата	228,981,807.00	62.27 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	67,915,115.00	18.47 %
Амортизација на опремата	15,979,957.00	4.35 %
Амортизација на права и лиценци	772,684.00	0.21 %
Кирии и останати режиски трошоци	7,881,594.00	2.14 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	43,430,881.00	11.81 %
Вкупно трошоци на работењето	364,962,038.00	99.24 %
Расходи од други активности	1,735,239.00	0.47 %
Вонредни расходи	1,046,854.00	0.28 %
Вкупно трошоци на работењето	367,744,131.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Трошоците на трите приватни радиостаници на државно ниво се намалиле за 20,4 отсто

Во 2008 година, трите комерцијални национални радиостаници направиле вкупни трошоци во износ од 39.025.828,00 денари, што во однос на претходната година претставува намалување за 20,4 отсто.

Приказ 3.25 Движење на вкупните трошоци на приватните радиостаници на државно ниво (МКД)

ТВ станица	2004	2005	2006	2007	2008
Антенa 5	18.346.692,00	19.748.127,00	26.549.061,00	23.006.889,00	24.312.885,00
Рос Метрополис	5.980.446,00	4.106.184,00	9.865.358,00	11.100.362,50	4.666.475,00
Канал 77	10.174.322,00	12.928.021,00	13.500.486,00	14.905.840,00	10.046.468,00
ВКУПНО	34.501.460,00	36.782.332,00	49.914.905,00	49.013.091,50	39.025.828,00

Извор: Совет за радиодифузија

Трошоците ги намалиле радиостаниците Канал 77 (за 32,60 отсто) и Метрополис (за 57,96 отсто), а Антена 5 во анализираната година направила трошоци што за 5,68 отсто се повисоки од трошоците во 2007 година.

На приказот 3.26 претставена е структурата на трошоците на овие три субјекти.

Приказ 3.26 Структура на трошоците на приватните радиостаници на државно ниво (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	6,994,809.00	17.92 %
Трошоци за набавка на програма	167,048.00	0.43 %
Нематеријални трошоци (услуги)	4,926,224.00	12.62 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	3,666,713.00	9.40 %
Директни трошоци за создавање на програмата	15,754,794.00	40.37 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	1,182,538.00	3.03 %
Амортизација на опремата	2,766,024.00	7.09 %
Амортизација на права и лиценци	0.00	0.00 %
Кирии и останати режиски трошоци	2,840,394.00	7.28 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	15,739,676.00	40.33 %
Вкупно трошоци на работењето	38,283,426.00	98.10 %
Расходи од други активности	664,792.00	1.70 %
Вонредни расходи	77,610.00	0.20 %
Вкупно трошоци на работењето	39,025,828.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Трошоците што се директно поврзани со создавање на програмата претставуваат 40,37 отсто од вкупните трошоци. Од нив, најголем дел биле материјални трошоци (17,92 отсто). Речиси 98 отсто од овие трошоци ги направила радиостаницата Канал 77 (6.480.622,00 денари). Целокупниот износ на нематеријални трошоци (услуги) и трошоците за набавка на програма ги прикажала радиостаницата Антена 5. За плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма овие три субјекти издвоиле 9,40 отсто од вкупните трошоци.

Забележливо е дека во структурата на трошоците, најголемо учество (40,33 отсто) имаат останатите неопфатени трошоци на работењето, што се должи на високиот износ на овој вид трошоци што го прикажала радиостаницата Антена 5 (12.986.523,00 денари).

Регионалните радиостаници ги зголемиле трошоците за 1,36 отсто; доминираат трошоците за создавање на програмата

Вкупните трошоци што во 2008 година ги направиле шеснаесетте радиостаници што емитуваат програма на подрачјето на Скопје изнесуваат 58.078.528,00 денари. Споредено со претходната година, вкупните трошоци се зголемени за 1,36 отсто.

Од податоците за структурата на трошоците на регионалните радиостаници (приказ 3.27), може да се види дека 60,01 отсто од вкупните трошоци биле направени за создавање на програма. Најголем дел (21,96 отсто) биле издвоени за плати и надоместоци на лица директно поврзани со создавање на програма. Сите радиостаници без исклучок прикажале ваков вид трошок.

За материјални трошоци биле издвоени 18,97 отсто од вкупните трошоци. Износот на овој вид трошок што го направиле радиостаниците Буба Мара, Фортуна и 90,3 ЕФ-ЕМ претставува 72 отсто од вкупната сума. Нематеријалните трошоци (услугите) учествуваат со 17,23 отсто. Само три радиостаници (Арачина, Фортуна и Класик ФМ) не прикажале ваков вид трошок.

Приказ 3.27 Структура на трошоците на приватните радиостаници на регионално ниво (МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	11,017,490.00	18.97 %
Трошоци за набавка на програма	1,076,741.00	1.85 %
Нематеријални трошоци (услуги)	10,005,043.00	17.23 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	12,752,954.00	21.96 %
Директни трошоци за создавање на програмата	34,852,228.00	60.01 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	1,017,455.00	1.75 %
Амортизација на опремата	4,139,069.00	7.13 %
Амортизација на права и лиценци	542,404.00	0.93 %
Кирии и останати режиски трошоци	4,827,175.00	8.31 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	11,493,623.00	19.79 %
Вкупно трошоци на работењето	56,871,954.00	97.92 %
Расходи од други активности	289,253.00	0.50 %
Вонредни расходи	917,321.00	1.58 %
Вкупно трошоци на работењето	58,078,528.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Трошоци за набавка на програма прикажале само радиостаниците Фолк радио, Спортско радио Канал 4, Џез ФМ и Зона М-1. Значајно учество во вкупните трошоци (19,79 отсто) имаат т.н. останати неопфатени трошоци од работењето. Ова се должи на високите износи што во оваа категорија трошоци ги прикажале радиостаниците Фортуна (4.080.941,00 денари) и Сити (4.219.704,00 денари).

Во 2008 година, вкупно седум радиостаници (Клуб ФМ, Арачина, Равел, Спортско радио Канал 4, Лајф, Ват и Џез ФМ) ги намалиле трошоците во однос на претходната година. Останатите девет радиостаници во анализираната година направиле повисоки трошоци од претходната година (Фортуна, Скај, Зона М-1, Буба Мара, Сити, Роса АБ, 90,3 ЕФ-ЕМ, Класик ФМ и Фолк радио).

Локалните радиостаници ги зголемиле трошоците за 1,02 отсто; најголем дел од трошоците се направени за создавање програма

Локалните радиостаници во 2008 година направиле вкупни трошоци во износ од 25.110.242,00 денари, што во однос на претходната година претставува зголемување за 1,02 отсто.

Приказ 3.28 Структура на трошоците на приватните радиостаници на локално ниво(МКД)

Вид трошок	2008	учество
Материјални трошоци	5,930,168.00	23.62 %
Трошоци за набавка на програма	358,822.00	1.43 %
Нематеријални трошоци (услуги)	2,699,586.00	10.75 %
Плати и други надоместоци на лица директно поврзани со производство на програма	8,125,643.00	32.36 %
Директни трошоци за создавање на програмата	17,114,219.00	68.16 %
Плати и други надоместоци на лица кои не се директно поврзани со производство на програма	1,367,160.00	5.44 %
Амортизација на опремата	1,536,996.00	6.12 %
Амортизација на права и лиценци	230,280.00	0.92 %
Кирии и останати режиски трошоци	214,025.00	0.85 %
Сите останати неопфатени трошоци од работењето	3,814,445.00	15.19 %
Вкупно трошоци на работењето	24,277,125.00	96.68 %
Расходи од други активности	781,194.00	3.11 %
Вонредни расходи	51,923.00	0.21 %
Вкупно трошоци на работењето	25,110,242.00	100.00 %

Извор: Совет за радиодифузија

Во структурата на трошоците (приказ 3.28) најголемо учество имаат директните трошоци за создавање на програма (68,16 отсто). Во анализираната година, најмногу средства биле издвоени за плати и надоместоци на лицата што биле директно вклучени во создавање на програмата (32,36 отсто). Значително учество имале и материјалните трошоци (23,62 отсто), а 10,75 отсто од трошоците биле издвоени за нематеријални трошоци (услуги). Најмал дел од средствата, само 1,43 отсто биле наменети за набавка на програма.

Значајно учество имаат сите останати неопфатени трошоци од работењето (15,19 отсто).

Другите видови трошоци имаат заедничко учество од 16,65 отсто во вкупните трошоци.

3.2.4 Пасива и обврски во радиската индустрија

Сите сегменти на радиската индустрија ја зголемиле вкупната пасива

Вкупната пасива на сите субјекти на радиската индустрија во 2008 година изнесува 734.211.918,00 денари.

Приказ 3.29 Вкупна пасива во периодот од 2004 - 2008 (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Национални	369.252.303,00	365.750.635,00	363.376.650,00	605.028.109,00	629.810.687,00
Регионални	0,00	0,00	0,00	61.581.687,00	62.492.667,00
Локални	63.566.696,00	81.598.567,00	90.961.343,00	36.147.482,00	41.908.564,00
Јавен сектор (МРА)	271.272.205,00	249.439.277,00	233.757.907,00	459.686.818,00	485.175.696,00
Приватен сектор	161.546.793,00	197.909.925,00	220.580.086,00	243.070.460,00	249.036.222,00
ВКУПНО	432.818.998,00	447.349.202,00	454.337.993,00	702.757.278,00	734.211.918,00

Извор: Совет за радиодифузија

Во однос на претходната година, вкупната пасива е повисока кај сите сегменти на радиската индустрија, и тоа кај националните радиостаници за 4,10 отсто, кај регионалните за 1,48 отсто, кај локалните за 15,94 отсто. Кај јавниот сервис Македонско радио вкупната пасива во 2008 година е повисока за 5,54 отсто во споредба со 2007 година, а кај приватниот сектор за 2,45 отсто.

Приказ 3.30 Обврски и капитал во 2008 година (МКД)

Вид приход	2008
Обврски спрема добавувачи	260,342,505.00
Обврски по меници и чекови	205,118.00
Други краткорочни обврски	87,736,263.00
Вкупно краткорочни обврски	348,283,886.00
Долгорочни обврски по кредити	80,781,253.00
Долгорочни обврски по обврзници	21,250.00
Останати обврски	7,618,726.00
Вкупно обврски	436,705,115.00
Капитал	197,065,243.00
Задржана добивка на 31.12	42,985,324.00
Вкупно резерви на 31.12	57,456,236.00
Вкупно капитал и резерви	297,506,803.00
Вкупна пасива	734,211,918.00

Извор: Совет за радиодифузија

Износот на вкупните обврски во радиската индустрија во 2008 година бил 436.705.115,00 денари.

Приказ 3.31 Обврски и капитал во 2008 година (МКД)

Вид приход	МРА	Приватни РА на државно ниво	Регионални	Локални
Обврски спрема добавувачи	156.455.470,00	69,105,155.00	16,065,439.00	18,716,441.00
Обврски по меници и чекови	0,00	0.00	0.00	205,118.00
Други краткорочни обврски	51.815.962,00	24,622,060.00	8,238,336.00	3,059,905.00
Вкупно краткорочни обврски	208.271.432,00	93,727,215.00	24,303,775.00	21,981,464.00
Долгорочни обврски по кредити	75.713.445,00	0.00	1,371,988.00	3,695,820.00
Долгорочни обврски по обврзници	0,00	0.00	0.00	21,250.00
Останати обврски	0,00	0.00	6,660,571.00	958,155.00
Вкупно обврски	283.984.877,00	93,727,215.00	32,336,334.00	26,656,689.00
Капитал	156.641.989,00	11,968,470.00	11,720,676.00	16,734,108.00
Задржана добивка на 31.12	0,00	28,154,532.00	17,148,095.00	-2,317,303.00
Вкупно резерви на 31.12	44.548.830,00	10,784,774.00	1,287,562.00	835,070.00
Вкупно капитал и резерви	201.190.819,00	50,907,776.00	30,156,333.00	15,251,875.00
Вкупна пасива	459.686.818,00	144,634,991.00	62,492,667.00	41,908,564.00

Извор: Совет за радиодифузија

Речиси 80 отсто од нив биле краткорочни обврски и тоа во најголем дел кон добавувачите (59,62 отсто). Од долгорочните обврски највисоки се обврските по кредити со учество од 18,50 отсто од вкупните обврски.

Најголем дел од задолжувањата се на Македонското радио (65 отсто од вкупните обврски).

Највисоки обврски во приватниот сектор на национално ниво има радиостаницата Канал 77. Вкупните обврски на оваа радиостаница, што во целост се краткорочни, изнесуваат 64.598.168,00 денари односно 69 отсто од вкупните обврски на овој сегмент од радиската индустрија.

Кај регионалните радиостаници, највисоки се обврските на Сити радио (11.880.812,00 денари), Равел (4.717.492,00 денари), Буба Мара (3.672.180,00 денари) и Спортско радио Канал 4 (3.020.090,00 денари). Обврските на овие четири радиостаници претставуваат 72 отсто од вкупните обврски на регионалните радиостаници.

Речиси 42 отсто од вкупните обврски на локалните радиостаници се обврските на радио Кисс (8.990.411,00 денари) и радио Плус Форте (2.187.803,00 денари).

3.2.5 Резултат од работењето во радиската индустрија

Во 2008 година и јавниот и приватниот сектор во целина оствариле позитивен финансиски резултат

Во 2008 година, вкупно остварениот резултат од работењето на сите субјекти на радиската индустрија е добивка во износ од 56.964.919,00 денари. Во периодот од 2004 до 2008 година, радиската индустрија во целина за прв пат остварува позитивен финансиски резултат во последната година.

Приказ 3.32 Остварен резултат од работењето во јавниот и во приватниот сектор (МКД)

	2004	2005	2006	2007	2008
Јавен сектор	- 45.128.757,00	-64.397.441,00	-35.017.538,00	-25.416.057,00	43.266.970,00
Приватен сектор	11.361.868,00	12.344.982,00	7.649.820,00	7.013.643,00	13.697.949,00
Резултат	-33.766.889,00	-52.052.459,00	-27.367.718,00	-18.402.414,00	56.964.919,00

Извор: Совет за радиодифузија

Од податоците на приказот 3.32 може да се види дека во анализираната година и јавниот сервис Македонско радио и приватниот сектор оствариле добивка. Во последните

пет години, приватниот сектор во континуитет остварувал добивка, но сепак во 2008 година таа е највисока. Македонското радио, последната година за првпат остварило позитивен финансиски резултат.

Приказ 3.33 Остварен резултат од работењето на радио пазарот во 2008 година (МКД)

Остварен резултат	2007
Приходи од основна дејност	429,751,459.00
Вкупно трошоци на работењето	366,370,082.00
Добивка (загуба) од основна дејност	63,381,377.00
Приходи од други активности	1,308,614.00
Расходи од други активности	1,736,351.00
Добивка (загуба) од други активности	-427,737.00
Вонредни приходи	3,375,550.00
Вонредни расходи	1,046,854.00
Добивка (загуба) пред оданочување	65,282,336.00
Добивка (загуба) по оданочување (нет добивка/загуба)	56,964,919.00

Извор: Совет за радиодифузија

Сите три приватни национални радиостаници оствариле добивка, и тоа Канал 77 во износ од 4.895.037,00 денари, Антена 5 во износ од 1.202.394,00 денари и Метрополис во износ од 519.408,00 денари.

Приказ 3.34 Остварен резултат од работењето на радио пазарот во 2008 година (МКД)

	Добивка	загуба
Македонско радио	43.266.970,00	-
приватни РА на државно ниво	6.616.839,00	-
Регионални радиостаници	4.019.665,00	-
Локални радиостаници	3.061.445,00	-
вкупно	56.964.919,00	
резултат		

Извор: Совет за радиодифузија

Само три регионални радиостаници на крајот на годината прикажале негативен финансиски резултат (Клуб ФМ, Равел и Џез ФМ). Останатите тринаесет радиостаници работеле во добивка. Најдобар финансиски резултат остварило Скај радио (добивка од 2.135.444,00 денари), а најлош – Равел (загуба од 265.758,00 денари).

Добивката на сите локални радиостаници изнесувала 3.061.445,00 денари. Од вкупно 49 субјекти, 34 работеле со добивка, а 15 во загуба. Највисока добивка остварило

радио 106 од Битола (933.062,00 денари) а највисока загуба радио Черења од Штип (449.327,00 денари).

3.2.7 Број и структура на вработените во радиската индустрија

Во целата радиска индустрија биле ангажирани вкупно 525 лица; од нив во редовен работен однос 444 лица, а хонорарно 81 лице

Во 2008 година, вкупниот број на вработени во радиската индустрија изнесувал 525² лица, од кои 444 во редовен работен однос а 81 лице биле хонорарно ангажирани. Најголем дел од вработените биле новинарски кадар (44 отсто), речиси 21 отсто биле технички кадар, 19 отсто реализаторски кадар и 16 отсто други кадри (административно стручен кадар, вработени за одржување на хигиената, безбедноста и др.)

Повеќе од половината вработени биле со завршено средно образование (51 отсто), а високо образование имале комплетирано 42 отсто од вработените.

Забележливо е дека кај новинарскиот кадар доминираат вработените со високо образование (63 отсто од новинарите). Вработените со средно образование доминирале кај техничкиот кадар (66 отсто), кај реализаторскиот кадар (71 отсто) и кај другите кадри (61 отсто).

Приказ 3.35 Број и структура на вработените во радиската индустрија

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	232	147	74	11	204	28
Технички кадар (инженери и техничари)	108	30	71	7	81	27
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	100	23	71	6	80	20
Други кадри	85	21	52	12	79	6
ВКУПНО	525	221	268	36	444	81

Извор: Совет за радиодифузија

² Податоците за бројот и структурата на вработените се добиени од Образецот С2 што трговските радиодифузни друштва го доставија во Советот за радиодифузија, а нивната валидност е проверена со приложените копии од обрасците М1/М2, податоците од завршните сметки и Информацијата за економско финансиското работење на субектот издадена од Централниот регистар на РМ. За потребите на оваа анализа, Македонско радио достави посебен образец со податоци за бројот и структурата на вработените, кои пак беа проверени со податците од Извештајот за финансиско работење на МРТВ во 2008 година.

Вкупниот број на вработени во радиостаниците на државно ниво изнесувал 326 лица; од нив 295 во Македонското радио и 31 во комерцијалните радио станици

Во анализираната година, вкупниот број на вработени кај националните радиостаници изнесувал 326 лица, од кои 295 лица биле вработени во Македонското радио а 31 лице во комерцијалните радиостаници на државно ниво.

Во структурата на вработените доминира новинарскиот кадар, со учество од 48 отсто во вкупниот број на вработени. Во Македонското радио биле вработени 143, а во трите приватни радиостаници 12 новинари. Од вкупно 48 лица ангажирани како технички кадар, 40 биле вработени во јавниот сервис а 8 во приватните станици. Бројот на реализаторскиот кадар во Македонското радио изнесувал 58 лица, а кај приватните радија 7 лица. Од останатите кадри (административно-стручниот кадар, вработените за одржување и хигиена, безбедност и други) во Македонското радио биле ангажирани вкупно 54 лица, а кај приватните станици 4 лица.

Најголем дел од новинарите имале завршено високо образование (68 отсто), а кај техничките, реализаторските и другите кадри преовладуваат вработените со средно образование.

Приказ 3.36 Број и структура на вработените во радиостаниците на државно ниво

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	155	105	39	11	149	6
Технички кадар (инженери и техничари)	48	8	33	7	45	3
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	65	10	49	6	62	3
Други кадри	58	12	35	11	58	0
ВКУПНО	326	135	156	35	314	12

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Бројот на вработените кај трите приватни национални радиостаници, во однос на претходната година се намалил за 13 лица. Само Антена 5 го зголемила бројот на вработените за 2 лица, додека Канал 77 го намалил за 14, а Метрополис за едно лице.

Приказ 3.37 Вработени во редовен работен однос во приватните радиостаници на државно ниво

	2004	2005	2006	2007	2008
Антена 5	11	12	12	11	13
Рос Метрополис	5	4	2	2	1
Канал 77	18	20	20	19	5
ВКУПНО	34	36	34	32	19

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Во радиостаниците на регионално ниво биле вработени вкупно 84 лица; од тоа 69 во редовен работен однос и 15 хонорарни соработници

Во 2008 година кај регионалните радиостаници, од вкупно 84 вработени лица, во редовен работен однос биле 69 лица, а 15 лица биле хонорарно ангажирани.

Приказ 3.38 Број и структура на вработените во радиостаниците на регионално ниво

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	Хонорар
Новинари	33	21	12	0	30	3
Технички кадар (инженери и техничари)	20	8	12	0	16	4
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	16	10	6	0	11	5
Други кадри	15	8	7	0	12	3
ВКУПНО	84	47	37	0	69	15

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Новинарскиот кадар има најголемо учество во структурата на вработените (39 отсто), 24 отсто биле технички кадар, а речиси подеднаков број биле ангажирани како реализаторски кадар и други кадри (административно-стручниот кадар, вработените за одржување и хигиена, безбедност и други).

Од вкупниот број на вработени, 56 отсто имале завршено високо образование, а 44 отсто средно образование.

Во однос на претходната година, бројот на вработените во редовен работен однос се намалил за 3 лица. Три радиостаници го зголемиле бројот на вработени (Ват, Скај радио и Зона М-1), а четири го намалиле (Спортско радио Канал 4, Класик ФМ, 90,3 ЕФ-ЕМ радио и Сити).

Приказ 3.39 Број на вработени во радио станиците на регионално ниво (Скопје)

ТВ станица	2006	2007	2008	ТВ станица	2006	2007	2008
РА Ват	6	9	11	РА Скај	1	3	4
РА Равел	9	9	9	РА Клуб ФМ	5	3	3
РА Фортуна	7	7	7	РА Зона М1	0	2	3
РА Сити	13	9	6	РА Џез ФМ	2	2	2
РА ЕФ-ЕМ 90,3	7	8	6	РА Лајф	2	2	2
РА Спортско радио Канал 4	1	6	5	РА Фолк	1	1	1
РА Буба Мара	4	4	4	РА Класик ФМ	2	2	1
РА Роса АБ	2	4	4	РА Арачина	1	1	1
ВКУПНО					63	72	69

Извор: Централен регистар на РМ/Совет за радиодифузија

Во локалните радиостаници биле ангажирани вкупно 115 лица; во редовен работен однос било 61 лице, а 54 хонорарно ангажирани

Во анализираната година, кај сите локални радиостаници ангажирани биле вкупно 115 лица, од кои 61 лице во редовен работен однос, а 54 хонорарно.

Приказ 3.40 Број и структура на вработените во радиостаниците на локално ниво

Вид на кадри	Број	Образование			Статус	
		ВСС	ССС	друго	редовен работен однос	хонорар
Новинари	44	21	23	0	25	19
Технички кадар (инженери и техничари)	40	14	26	0	20	20
Реализаторски кадар (режисери, сниматели, монтажери и др.)	19	3	16	0	7	12
Други кадри	12	1	10	1	9	3
ВКУПНО	115	39	75	1	61	54

Извор: Централен регистар на РМ/ Совет за радиодифузија

Најголем дел од вработените биле со завршено средно образование (65 отсто), 34 отсто биле со високо образование, а само едно лице имало друго образование. Кај новинарскиот кадар бил речиси изедначен бројот на вработени со завршено високо и средно образование, а кај останатите поголем дел од вработените биле со средно образование.

Вкупниот број на вработени кај локалните радиостаници се зголемил за 13 лица.

Само три радиостаници го намалиле бројот на вработени (Радио Кики од Струга, Делфин од Битола и Микс од Неготино).

Тринаесет радиостаници го зголемиле бројот на вработените за едно лице (Холидеј од Прилеп, Плус форте од Тетово, Супер радио од Охрид, 5 Чоки од Прилеп, Галакси од Кавадарци, Це-Де од Велес, Риниа 2000 од Прилеп, Јехона од Липково, Фама од Куманово, Лав од Охрид, Хит од Струмица, Ди-Џеј од Струга и АБ од Кочани).

Во 2008 година, во редовен работен однос по едно лице било вработено во четири од радиостаниците што таа година започнаа со работа (Модеа од Свети Николе, Продукција ЛГН од Неготино, Скај од Берово и Свети Николе од Свети Николе).

На приказот 3.41 претставени се податоците за бројот на вработени лица во локалните радиостаници во последните три години. Може да се види дека најмногу вработени има во радио Кисс од Тетово (пет), по четири вработени имало во радиостаниците Експрес од Струмица, Холидеј од Прилеп и Плус Форте од Тетово.

Вкупно 12 радиостаници немале пријавено ниту еден вработен, а 23 радиостаници вработувале само по едно лице во редовен работен однос.

Приказ 3.41 Број на вработени во приватните радиостаници на локално ниво

Радиостаница	2006	2007	2008	Радиостаница	2006	2007	2008
РА Кисс, Тетово	5	5	5	РА Продукција ЛГН, Неготино	-	-	1
РА Експрес, Струмица	4	4	4	РА Фама, Куманово	1	0	1
РА Холидеј, Прилеп	1	3	4	РА Лав, Охрид	0	0	1
РА Плус Форте, Тетово	0	3	4	РА Хит, Струмица	0	0	1
РА Супер, Охрид	3	2	3	РА Ди Џеј, Струга	0	0	1
РА 106, Битола	3	3	3	РА Блета, Тетово	1	1	1
РА Тајм, Гевгелија	0	3	3	РА Б-97, Битола	1	1	1
РА 5 Чоки, Прилеп	6	1	2	РА Скај, Берово	-	-	1
РА МХ, Охрид	2	2	2	РА Александар Македонски, Кичево	1	1	1
РА Мерак 5 ФМ, Прилеп	2	2	2	РА АБ, Кочани	0	0	1
РА Рапи, с. Велешта	1	2	2	РА Свети Николе, Св.Николе	-	-	1
РА Галакси 2000, Кавадарци	1	1	2	РА Зора, Делчево	-	-	0
РА Џе Де, Велес	1	1	2	РА Македонска Каменица, М. Каменица	-	-	0
РА Пехчево, Пехчево	2	1	1	РА Голди, Велес	1	0	0
РА Кики, Струга	2	2	1	РА Делфин, Битола	1	1	0
РА Браво, Куманово	2	1	1	РА Микс, Неготино	0	2	0
РА Черенџа, Штип	2	1	1	РА Мерлин, Дебар	0	0	0
РА Тернипе, Прилеп	1	1	1	РА Комета 2000, Гостивар	0	0	0
РА Семи, Центар Жупа	1	1	1	РА Еми, Ростуше	0	0	0
РА Риниа 2000, Долнени	1	0	1	РА Алфа, Радовиш	0	0	0
РА Мефф, Прилеп	1	1	1	РА Актуел, Битола	0	0	0
РА Ла Коста, Винаца	1	1	1	РА Беса, Долнени	1	0	0
РА КМР, Велес	1	1	1	РА Мис 2008, Пласница	-	-	0
РА Јехона, Липково	1	0	1	РА Морис плус, М.Брод	-	-	0
РА Модеа, Свети николе	-	-	1	ВКУПНО	46	48	61

Извор: Централен регистар на РМ/ Совет за радиодифузија

Глава 4

Пазар на огласување

4.1. Пазар на огласување во телевизиската индустрија

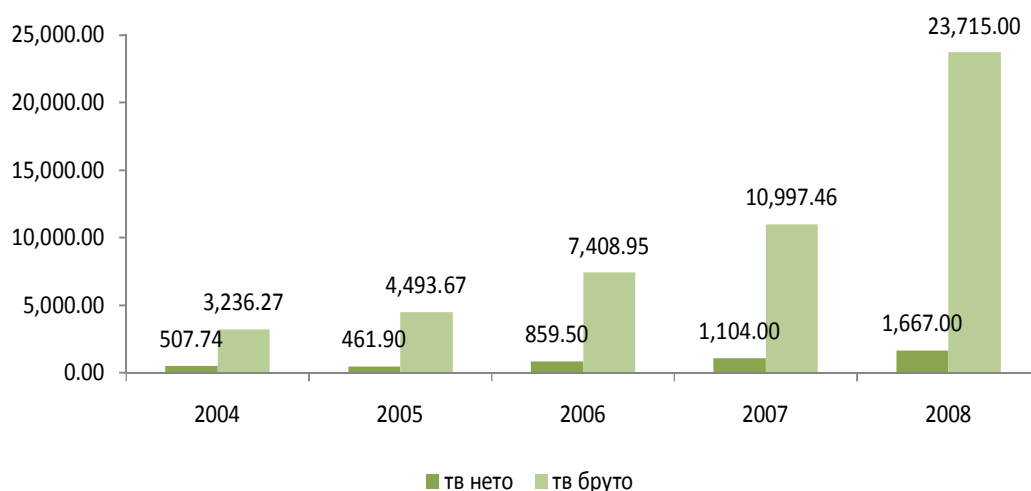
4.1.1. Бруто и нето приходи од огласување

Бруто приходите од огласување во телевизиската индустрија изнесуваат 23.715.237.343,00 денари¹ (389 милиони евра). Овој износ е пресметан така што сите емитувани рекламни спотови се помножени со цените за секунда рекламно време од официјалните ценовници на телевизиските станици.

Износот на нето приходите од рекламирање, во анализираната година е 1.667.361.080,00 денари (27 милиони евра). Тоа се средствата што радиодифузерите ги наплатиле од огласувачите за продажба на времето за рекламирање. Податоците за нето приходите од огласување се обезбедени од самите радиодифузери, а проверени со податоците од завршните сметки за 2008 година, што тие ги доставиле до Централниот регистар на РМ и до Советот за радиодифузија.

Разликата помеѓу бруто и нето приходите од рекламирање е очекувана и вообичаена, поради попустите што радиодифузерите им ги одобруваат на огласувачите и огласувачките агенции. Во земјите каде радиодифузната индустрија е поразвиена, бруто приходите се повисоки за два до три пати од нето приходите од огласување. Во Македонија и во некои други земји од регионот се забележува далеку поголема разлика.

Приказ 4.1 Бруто и нето приходи од огласување во ТВ секторот (мил. МКД)

Податоци: Совет за радиодифузија/ SMMRI од Скопје/AGB Nielsen Media Research Macedonia

¹ Податокот е добиен од истражувачката агенција AGB Nielsen Media Research Macedonia

Во 2008 година, бруто приходите се за 14 пати повисоки од нето приходите. Ова не може да се должи само на одобрените попусти, туку е резултат и на други причини. Најчести причини за ваквата разлика, што беа споменати од страна на рекламните агенции и радиодифузерите се:

- попустите се далеку почести, поради тоа што цените во официјалните ценовници се нереално зголемени, па дури со одобриениот попуст кој се движи од 30 до 60 отсто, се доаѓа до реалната цена за секунда рекламno време;
- попустите во одделни случаи се одобруваат и до 90 отсто од официјалната цена;
- чест е случајот на програмата да се рекламираат производите на другите бизниси на сопственикот на медиумот, а овие емитувани реклами радиодифузерот не ги наплаќа;
- рекламите што се емитираат во емисиите произведени од независни продуценти, според договорот со радиодифузерот, се наплатуваат на сметка на независниот продуцент;
- дел од приходите најверојатно книговодствено не се евидентираат за да се избегнат одредени давачки.

Приказ 4.2 Бруто и нето приходи од огласување во ТВ секторот (мил.евра)

	2004	2005	Раст 2005/2004	2006	Раст 2006/2005	2007	Раст 2007/2006	2008	Раст 2008/2007
бруто	53,05	73,66	38,85 %	121,46	64,89 %	180,29	48,44 %	388,77	115,64
нето	8,32	7,57	-9,91 %	14,9	86,13 %	18,1	28,46	27,33	50,99 %

Податоци: "TV Key Facts", IP International Marketing Committee (CMI) / AGB Nielsen Media Research Macedonia

Во периодот од последните пет години, бруто приходите од огласување во телевизиската индустрија континуирано растат. Највисока стапка на раст се забележува во 2008 година, кога бруто приходите во однос на претходната година пораснале за 115,64 отсто. Покрај порастот на цените за продажба на рекламното време, порастот се должи и на зголемување на буџетите за рекламирање на големите огласувачи, на појава на нови огласувачи на пазарот и на платеното политичко рекламирање во време на предвремените парламентарни избори. Имено, ВИП ја започна кампањата во септември 2007 година, но ја интензивираше во 2008, по што Т-Мобиле и Космофон ги зголемија буџетите; Владата на РМ во 2008 година се јавува како втор огласувач, со бруто износ од 1.056.417.246,00 денари (17,3 милиони евра), додека во 2007 година бруто износот на емитуваните рекламни спотови каде како нарачател се јавува Владата е 72.930.230,00 денари (1,2 милиони евра).

Пораст се забележува и кај нето приходите од огласување. Во периодот од последните пет години, единствено во 2005 година се остварени пониски нето приходи одошто во 2004 година. Секоја наредна година овој износ се зголемувал и тоа во 2006 за 14,9 отсто, во 2007 за 18,1 отсто, достигнувајќи во 2008 година пораст од 50,99 отсто.

4.1.2. Споредбени показатели за бруто и нето приходите од огласување во телевизиските индустрии

Компаративниот увид во показателите на состојбите со огласувачката индустрија во Република Македонија, сопоставен со соседните земји и со неколку земји од Европската Унија, е презентираан во приказот 4.3.

Најреална слика за потенцијалот на огласувачките индустрии може да се добие преку споредба на трошоците што секоја од земјите ги издвоила за телевизиско огласување пресметани по глава на жител. Може да се забележи дека во споредба со Македонија каде вредноста на овој показател е 87,89 евра, помалку средства за телевизиско огласување по глава на жител биле потрошени само во Бугарија (41,34 евра) и во Белорусија (24,6 евра).

Во земјите со приближно ист број на население со Македонија, како што се Словенија и Латвија, вредностите и на трошоците за телевизиско огласување по глава на жител, како и на бруто трошоците за телевизиско рекламирање се далеку повисоки.

Приказ 4.3 Трошоци за огласување во 2007 година (споредбени показатели)

Земја	Бруто-трошоци за огласување (мил.евра)	Бруто-трошоци во ТВ-секторот (мил.евра)	Нето-трошоци во ТВ-секторот (мил.евра)	Трошоци за ТВ огласување (% од GDP)	Трошоци за ТВ огласување (per capita EYP)
Македонија	221.48	180.3	14,1	3.25	87.89
Бугарија	429.05	315.84	нп	1.09	41.34
Србија	941,26	783,25	нп	2,93	103,05
Хрватска	709,09	461,47	нп	1,23	103,99
Романија	4.871,35	4.426,13	254.89	4,00	205.06
Словенија	452,55	243,62	нп	0,73	120,35
Грција	2.654,73	941,52	нп	0,43	89,87
Унгарија	2.157,13	1.352,23	нп	1,35	134,62
Чешка	1.765,76	852,67	нп	0,64	82,14
Словачка	1.210,29	953,49	нп	1,73	176,54
Латвија	441,73	334,06	46,67	1,68	147,10
Италија	нп	нп	4.653,49	нп	нп
Франција	23.317,98	6.741,36	нп	0,41	105,24
Белорусија	нп	238,35	48,22	нп	24,60
Естонија	нп	221,33	30,61	нп	164,88

Податоци: "TV Key Facts", IP International Marketing Committee (CMI)

Кај сите земји за кои се обезбедени податоци и за бруто и за нето приходите од огласување, може да се забележи разлика. Сепак, највисока разлика постои кај Романија, каде бруто приходите се 17 пати повисоки од нето приходите. Иста година во Македонија бруто приходите од рекламирање се речиси десет пати повисоки од нето приходите, во Латвија и Естонија седум пати, а во Белорусија пет пати. За споредба, во 2006 година во Чешка и Италија, оваа разлика изнесувала два и пол пати, а во Франција бруто трошоците за огласување биле само 1,87 пати повисоки од нето трошоците.

Во 2007 година, во сите наведени земји доминантен медиум за огласување била телевизијата, освен во Грција, каде повеќе средства биле издвоени за рекламирање во магазините (39,5 отсто) отколку за телевизиско рекламирање (35,5 отсто).

Учеството на трошоците за телевизиско огласување во вкупните трошоци за огласување било највисоко во Романија (90,86 отсто) и во Србија (83,21 отсто). Македонија е на третото место со учество од 81,41 отсто. Кај поразвиените земји, забележлив е трендот сè повеќе средства да се издвојуваат за огласување во другите медиуми, со што се намалува учеството на трошоците за огласување на телевизијата. Во 2007 година, во Франција само 28,91 отсто од вкупните средства за огласување биле наменети за телевизиско огласување. Во Чешка помалку од половината (48,29 отсто), а во Словенија 53,883 отсто.

4.1.3. Главни огласувачки индустрии и компании во ТВ секторот

На приказот 4.4 претставени се главните десет огласувачки индустрии во ТВ секторот во последните четири години. Во 2008 година, најголем дел од средствата за телевизиско огласување биле од телекомуникациската индустрија (12,4 отсто), од индустријата на безалкохолни пијалаци (12,23 отсто), автомобилската индустрија (11,8 отсто), па следуваат прехранбената индустрија, политичките огласувања и хуманитарните акции, хемиската индустрија (детергенти), услугите, козметиката, хоби и слободното време и банкарскиот сектор. Вкупното учество на овие индустрии во трошоците за телевизиско огласување било 77,17 отсто.

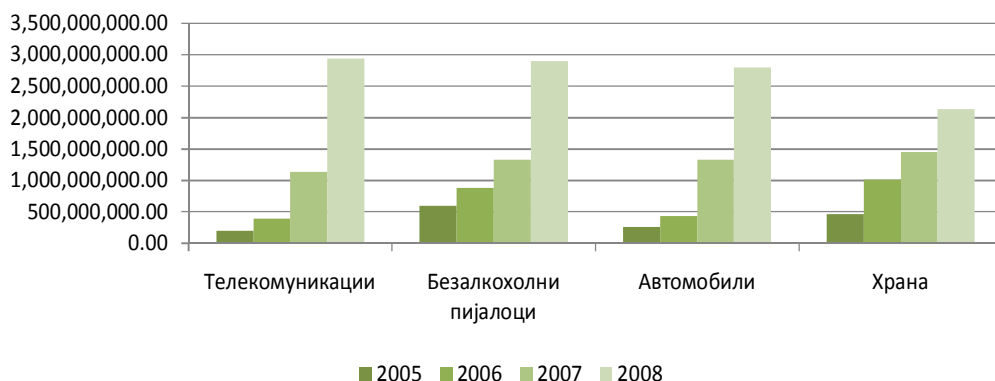
Приказ 4.4 Главни десет огласувачки индустрии во ТВ-секторот

2005		2006		2007		2008	
Индустрија	%	Индустрија	%	Индустрија	%	Индустрија	%
Безалкохолни пијалаци	13.00	Храна	13.75	Храна	13.06	Телекомуникации	12.40
Храна	10.00	Безалкохолни пијалаци	11.97	Безалкохолни пијалаци	11.96	Безалкохолни пијалаци	12.23
Автомобили	6.00	Политичко рекламирање	7.32	Автомобили	10.50	Автомобили	11.80
Кафе	5.00	Кафе	6.06	Телекомуникации	9.36	Храна	9.02
Детергенти	5.00	Автомобили	5.78	Кафе	3.68	Политички огласувања и хуманитарни акции	8.93
Медиуми	4.00	Телекомуникации	5.31	Банки	3.27	Детергенти	5.27
Телекомуникации	4.00	Детергенти	4.54	Детергенти	3.14	Услуги	4.94
Гуми за цвакање	4.00	Медиуми	3.31	Минерална вода	2.50	Козметика	4.52
Минерална вода	4.00	Козметика	3.00	Шампони	2.08	Хоби и слободно време	4.05
Пиво	4.00	Пиво	2.87	Медиуми	1.88	Банки	4.01
Други	40.00	Други	36.08	Други	38.58	Други	22.83
Вкупно	100.0	Вкупно	100.0	Вкупно	100.0	Вкупно	100.0

Податоци: SMMRI од Скопје/AGB Nielsen Media Research Macedonia

Забележливо е дека во 2008 година, за прв пат телекомуникациската индустрија се јавува како најголем огласувач, пред прехранбената и индустријата за безалкохолни пијалаци. Поради предвремените парламентарни избори во 2008 година, значаен дел од средствата за огласување на телевизиите биле за претставување на политичките субјекти.

Приказ 4.5 Индустрии кои вложуваат најмногу средства за огласување во ТВ секторот

Податоци: SMMRI од Скопје / AGB Nielsen Media Research Macedonia

Највисока стапка на раст на буџетот за огласување има кај телекомуникациската индустрија, која во 2008 година потрошила 157,73 отсто повеќе средства за огласување на телевизија отколку во претходната година. Автомобилската индустрија и индустријата за безалкохолни пијалаци речиси подеднакво ги зголемиле буџетите.

Приказ 4.6 Индустрии кои вложуваат најмногу средства за огласување во ТВ секторот

	2005	2006	2007	2008	стапка на раст 2008-2007
Телекомуникации	194.420.000,00	393.668.871,00	1.140.677.467,00	2,939,842,376.00	157.73 %
Безалкохолни пијалаци	592.480.000,00	887.062.389,00	1.327.052.122,00	2,901,290,503.00	118.63 %
Автомобили	261.760.000,00	428.604.192,00	1.331.922.380,00	2,798,946,283.00	110.14 %
Храна	460.600.000,00	1.018.514.359,00	1.448.994.941,00	2,139,248,530.00	47.64 %

Податоци: SMMRI од Скопје / AGB Nielsen Media Research Macedonia

На приказот 4.7 претставени се десетте најголеми огласувачки компании во телевизискиот сектор за периодот од последните четири години. При споредбена анализа на податоците се забележува дека само Кока-Кола и Проктер&Гембл во континуитет се појавуваат меѓу првите десет во сите четири години. Т-Мобиле и Космофон се вбројуваат меѓу првите десет огласувачи во последните три години, а ВИП за првпат во последната година (станува збор за нов огласувач кој својата маркетиншка кампања ја започна во 2007 година). За првпат во 2008 година, и тоа како втор огласувач се јавува Владата на РМ.

Приказ 4.7 Главните десет огласувачки компании во ТВ секторот (2005 – 2008)

2005		2006		2007		2008	
Компанија	%	Компанија	%	Компанија	%	Компанија	%
Кока-Кола	5.73	Унилевер	4.26	Кока-Кола	4.60	Т-Мобиле	4.46
Прилепска пивара	4.46	Нектар	3.69	Проктер&Гембл	4.40	Влада на РМ	4.45
Проктер&Гембл	3.54	Кока-Кола	3.34	Т-Мобиле	4.20	Кока-Кола	3.85
Стратус	3.49	Данон	3.00	Унилевер	3.90	Проктер&Гембл	3.28
Макпетрол	3.05	Т-Мобиле	2.72	Хедис маркети	3.32	Космофон	2.77
Унилевер	3.03	Прилепска пивара	2.68	Нектар	2.94	ВИП	2.61
Вриглис	2.41	Вриглис	2.24	Киа моторс	2.21	Макпетрол	2.00
Гранд кафе	2.31	Космофон	2.23	Аутомобиле СК	2.13	Вриглис	1.85
Фикосота	2.17	Проктер&Гембл	2.20	M&A beverages	2.16	Автонова	1.84
Охис	1.92	Рио ДООЕЛ	2.02	Космофон	2.03	Аутомотив груп	1.71
Други	67.89	Други	71.62	Други	68.12	Други	71.17
Вкупно	100.00	Вкупно	100.00	Вкупно	100.00	Вкупно	100.00

Извор: SMMRI од Скопје /AGB Nielsen Media Research Macedonia

Првите педесет огласувачки компании во 2008 година, се претставени на приказот 4.8. На оваа листа огласувачите се рангирани според бруто трошоците за огласување. Овој износ е добиен како производ на закупените секунди за рекламирање помножени со цените за поодделни термини утврдени во официјалните ценовници на телевизиите. Средствата што секој огласувач ги исплатил на телевизиските станици се далеку пониски, имајќи предвид дека во бруто трошоците не се пресметани попустите што се одобрени во договорите за закуп на рекламното време, а кои некогаш достигнуваат и до 90 отсто.

Според бруто трошоците за рекламирање, Владата на РМ се јавува како втор огласувач. Но, доколку се погледне времето што го закупил секој огласувач, тогаш таа е на прво место. Станува збор за кампањите од јавен интерес финансирани од буџетот на РМ чиј нарачател е Владата. Најголем дел од бруто трошоците се направени за емитување рекламни спотови на телевизија А1 (366.473.027,00 денари), потоа на Сител (239.565.563,00 денари) и на Канал 5 (190.057.509,00 денари).

Според податоците обезбедени од истражувачката агенција AGB Nielsen од Скопје, а кои се однесуваат на емитуваните реклами по поодделни телевизиски станици, може да се забележи дека одредени огласувачи се определиле буџетот за телевизиско рекламирање во целина или во најголем дел до го наменат само за една телевизија. Така на пример *Унилевер*, *Хеди'с*, *Фондација Рамковски*, *Рио кафе*, *Саравита* и *Време* се огласувале само на А1 телевизија, *Магрони* само на Сител, а речиси 90 отсто од рекламните спотови на *Макпетрол* биле емитувани на Телма телевизија.

Приказ 4.8 Првите педесет огласувачи во ТВ секторот во 2008 година

Бр	Огласувач	денари	спотови	време	Бр	Огласувач	денари	спотови	време
1	T-MOBILE	1,058,737,347	16,772	139:19:24	26	Студио Модерна	227,138,135	3,834	25:48:19
2	Влада на РМ	1,056,453,899	6,422	185:25:16	27	Нектар	215,169,005	5,510	31:45:46
3	Кока-Кола	912,039,210	11,630	88:08:51	28	UNILEVER FOOD	212,912,385	2,060	12:59:09
4	PROCTER & GAMBLE	777,506,186	10,005	76:18:20	29	Македонски Телеком	208,572,316	3,522	28:50:22
5	Космофон	657,590,116	7,718	69:11:44	30	Стопанска банка	177,970,329	4,011	24:47:30
6	ВИП	618,574,959	11,284	73:18:06	31	Паскалин	164,297,766	2,184	18:42:09
7	Макпетрол	473,828,145	8,086	66:27:50	32	Он нет	158,024,774	1,202	10:58:20
8	Автонова	463,806,675	6,119	49:39:09	33	Комерцијална банка	152,563,156	2,310	15:01:55
9	WRIGLEY	439,844,433	4,976	29:02:29	34	Брилијант	152,433,468	1,817	13:18:27
10	Аутомотив груп	405,082,707	3,103	23:08:07	35	Фонко	149,357,916	1,454	10:44:10
11	Време ДООЕЛ	399,280,571	4,149	24:54:18	36	Скопски пазар	149,073,500	2,568	18:34:45
12	Аутомобиле СК	393,994,055	5,077	41:53:28	37	ЕВН	148,114,046	3,230	25:10:57
13	Хеди'с	393,554,675	7,675	39:41:02	38	ВМРО-ДПМНЕ	145,982,181	1,581	18:59:00
14	Дрога Колинска	387,551,962	9,349	60:32:08	39	Кодинг	140,136,399	3,460	23:07:09
15	M&A BEVERAGE	372,250,583	5,615	45:12:08	40	Техномаркет	134,898,159	1,628	13:38:08
16	Фондација Рамковски	363,520,166	2,364	28:17:18	41	NESTLE	131,813,265	3,637	22:42:56
17	S.C JOHNSON & WAX	326,651,100	5,264	36:09:40	42	Лозар Пелистерка	131,474,653	3,562	18:16:21
18	Пивара Скопје	321,420,347	5,227	32:19:53	43	SWED MILK	125,935,790	2,564	17:10:52
19	Магрони	306,143,310	4,267	30:47:43	44	Кожувчанка	117,764,481	2,547	14:50:47
20	UNILEVER	302,245,994	3,160	19:31:56	45	Еуроимпекс	110,623,632	2,980	21:16:08
21	КИА моторс	298,225,062	2,487	20:36:20	46	НЛБ Тутунска банка	110,424,808	1,506	9:15:22
22	МИ-ДА моторс	295,960,925	1,994	17:09:20	47	Гудалат	107,922,722	4,153	18:55:31
23	Кореа Ауотрејд	291,892,100	2,472	14:56:19	48	Саравита	106,259,700	1,390	16:41:29
24	РИО Скопје	285,902,738	2,519	22:01:33	49	МНТ	105,997,202	1,464	13:56:31
25	Вивакс	247,339,500	6,237	40:21:21	50	Хербал +	104,586,285	1,335	10:10:31

Извор: AGB Nielsen Media Research Macedonia

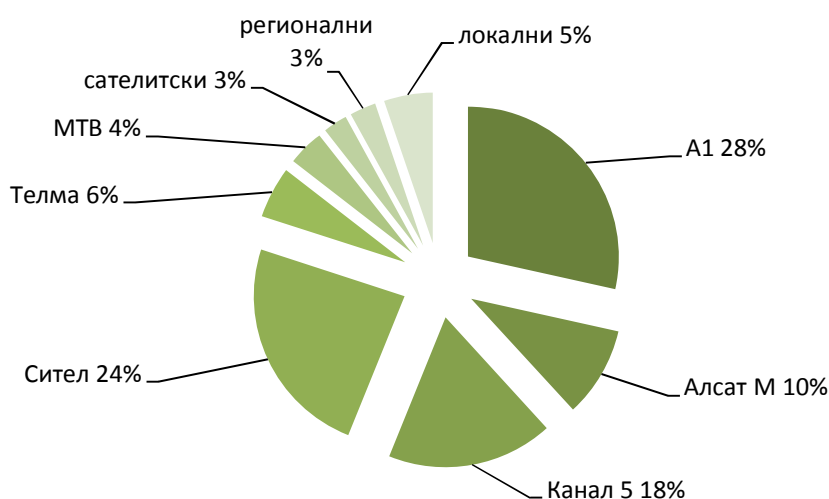
4.1.4. Удели во нето приходите од огласување и удели во гледаноста

Вкупните нето приходи од рекламирање што во 2008 година биле остварени во телевизиската индустрија изнесувале 1.667.361.080,00 денари (27 милиони евра). Како што погоре беше напоменато, нето приходите се средствата што телевизиите ги наплатиле од огласувачите за продажба на рекламното време.

Најголем дел, односно 89 отсто од овие приходи оствариле телевизиите што емитуваат програма на државно ниво преку терестријален предавател. Од нив пак, најмногу приходи од продажба на времето за рекламирање прикажала телевизија А1 (475.093.133,00 денари), потоа Сител (398.573.045,00 денари), Канал 5 (297.581.817,00 денари), Алсат-М (162.389.813,00 денари), Телма (92.598.517,00 денари), Македонска телевизија (64.851.850,00 денари).

Телевизиите што емитуваат програма на државно ниво преку сателитски предавател, имаат заедничко учество од 3 отсто во нето приходите од огласување. Само четири од нив прикажале приходи од продажба на времето за рекламирање, и тоа Наша ТВ (34.340.342,00 денари), Џангл ТВ (305.084,00 денари), Канал 5 Плус (313.486,00 денари) и телевизија А2 (8.400.000,00 денари). Овие субјекти дозволите за вршење радиодифузна дејност ги добија во 2008 година, а својата активност ја започнаа во втората половина на годината, и тоа Наша ТВ во септември, Џангл ТВ во октомври, а телевизија А2 во јули 2008 година. Телевизија Канал 5 Плус официјално започна со работа во јануари 2009 година, а сумата што е прикажана како приход од продажба на времето за рекламирање е авансно наплатена по договор за емитување реклами во јануари 2009.

Приказ 4.9 Удели во нето приходите од огласување во ТВ секторот

Податоци: Совет за радиодифузија

Вкупните приходи од рекламирање што во анализираната година ги оствариле регионалните телевизији изнесувале 46.453.171,00 денари, односно 3 отсто од нето приходите од огласување. Најмногу приходи од рекламирање остварила телевизија Ера (29.512.222,00 денари), потоа ТВ Скопје (5.127.704,00 денари) и телевизија МТМ (4.807.923,00 денари), БТР (2.109.776,00 денари), Амазон (1.187.998,00 денари), ТВ К-15 (1.120.408,00 денари), Шутел (974.133,00 денари), Скај Нет (819.256,00 денари) Едо (424.201,00 денари), а најмалку телевизија КРТ (369.550,00 денари) .

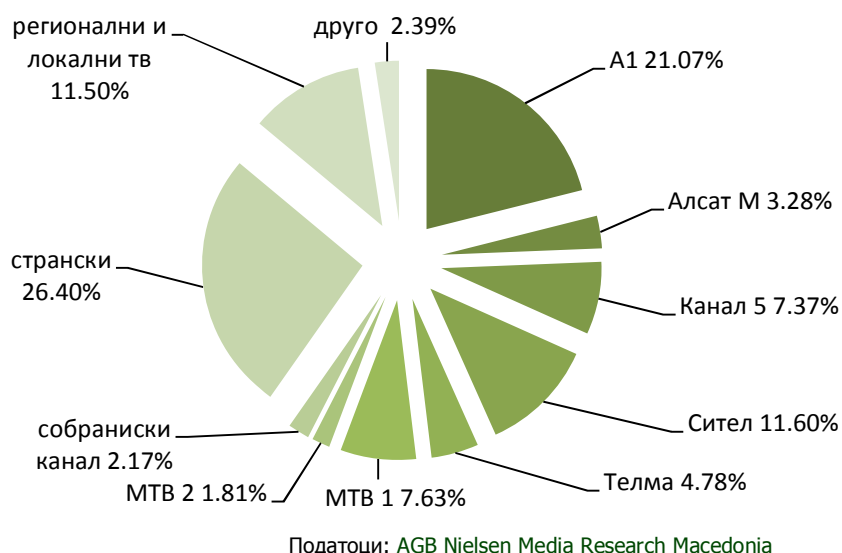
Локалните телевизиски станици оствариле вкупно 86.460.822,00 денари од продажба на времето за рекламирање, односно од 5 отсто од нето приходите. Телевизиски станици што прикажале најмногу приходи од рекламирање се

телевизија Кисс од Тетово (14.146.425,00 денари), ТВ Орбис од Битола (11.604.342,00 денари) и ТВ Менада од Тетово (4.895.009,00 денари).

Податоците за гледаноста на телевизиските станици во 2008 година, се обезбедени од истражувачката агенција AGB Nielsen Media Research Macedonia. Податоците се добиени по пат на електронско мерење на телевизиската гледаност, со употреба на посебни уреди – пиплметри.

Од приказот 4.10 на кој се претставени уделите на телевизиите во вкупната гледаност во 2008 година, може да се забележи дека најголема гледаност имала телевизија А1 (21,07 отсто), потоа Сител (11,6 отсто), МТВ 1 (7,63 отсто), Канал 5 (7,37 отсто), Телма (4,78 отсто) и Алсат (3,28 отсто).

Приказ 4.10 Удели во гледаноста во 2008 година

Регионалните и локалните телевизии имаат заедничко учество во вкупната гледаност од 11,5 отсто. Странските канали, кои македонските семејства ги добиваат преку кабелски или сателитски приклучок имаат вкупна гледаност од 26,4 отсто, а 2,39 отсто од времето публиката гледала содржини преку видео рекордер, DVD плеер и друго.

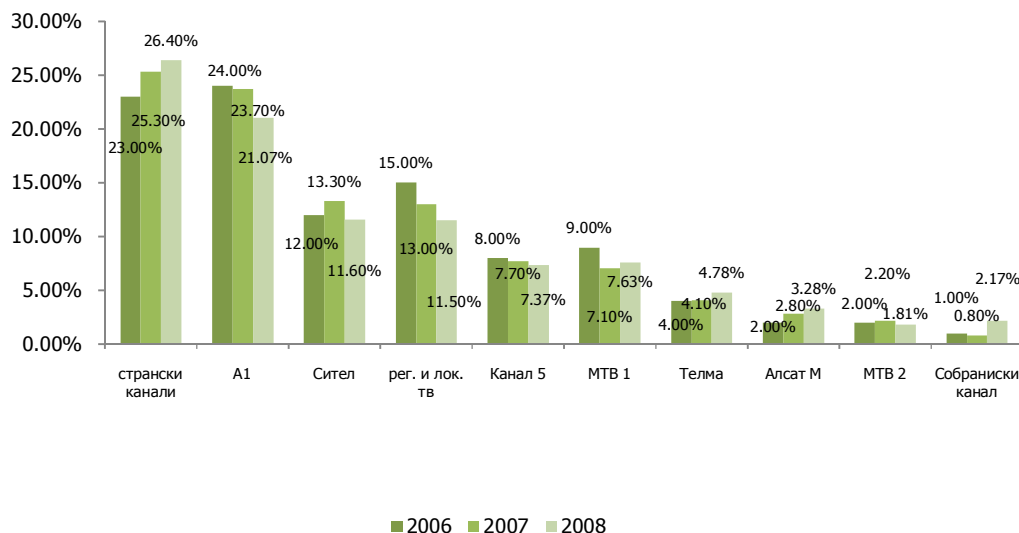
При вкрстена анализа на податоците за уделот во гледаноста и уделот во нето приходите, се забележува дека првите три места по двата критериума им припаѓаат на телевизија А1, Сител и Канал 5.

Исто како и минатата година, учеството во нето приходите од огласување на Телма (6 отсто) е пониско од учеството на Алсат-М (10 отсто) иако гледаноста на телевизија Телма (4,78 отсто) е повисока од гледаноста на Алсат-М (3,28 отсто). Вкупната гледаност на трите програмски сервис на Македонската

телевизија (MTB1, MTB2 и Собранискиот канал) е 11,61 отсто, додека учеството во вкупните приходи од рекламирање изнесуваат 4 отсто.

На приказот 4.11 споредбено се претставени податоците за гледаноста на телевизиските станици во последните три години.

Приказ 4.11 Удели во гледаноста во 2006, 2007 и 2008 година

Податоци: SMMRI од Скопје /AGB Nielsen Media Research Macedonia

Гледаноста на странските канали во континуитет расте, достигнувајќи во последната година 26,40 отсто. Позитивен тренд се забележува и кај гледаноста на телевизија Телма и Алсат-М.

Опаѓање на гледаноста од година в година, се забележува кај A1, Канал 5 и кај вкупната гледаност на регионалните и локалните телевизии.

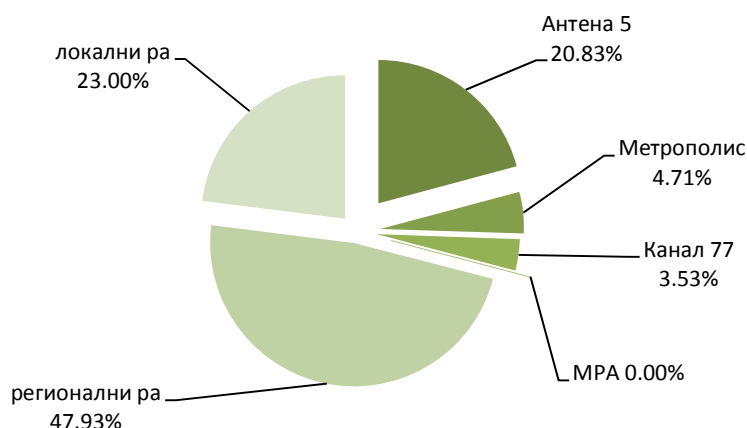
4.2. Пазар на огласување во радиската индустрија

4.1.4. Удели во нето приходите од огласување и удели во слушаноста

Во 2008 година, вкупно остварените приходи од продажба на рекламното време на сите радиостаници изнесувале 112.746.891,00 денари (1,85 милиони евра).

Најголем дел од овие приходи, односно 20,83 отсто, остварила радиостаницата Антена 5 (23.480.936,00). Значително пониски се приходите од рекламирање што ги прикажале другите две радиостаници што емитуваат програма на државно ниво, Метрополис (5.305.306,00 денари) и Канал 77 (3.981.919,00 денари). Како и претходната година, Македонско радио не прикажало приходи од продажба на времето за рекламирање.

Приказ 4.12 Удели во нето приходите од огласување во 2008 година

Податоци: Совет за радиодифузија

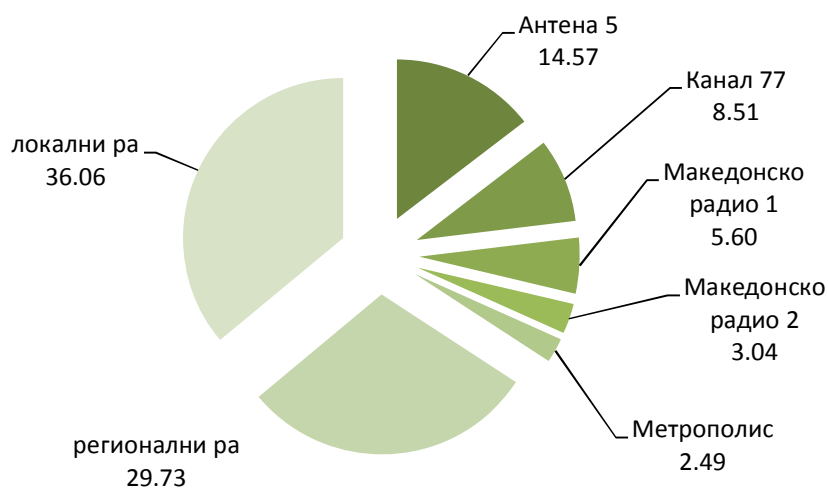
Вкупните приходи што ги прикажале регионалните радиостаници (54.043.281,00 денари), претставуваат речиси половина од нето приходите од огласување во радиската индустрија. Само шест радиостаници оствариле 80 отсто од овој износ: Сити (8.963.753,00 денари), Буба Мара (8.316.447,00 денари), Ват (8.203.075,00 денари), Фортуна (6.913.309,00 денари), Скај (5.641.380,00 денари) и Спортско радио 90,3 ФМ (4.708.639,00 денари). Радиостаницата Клуб ФМ воопшто не прикажала приходи од емитување реклами, а сосема мал износ од 30.000,00 денари прикажала радиостаницата Класик ФМ.

Локалните радиостаници оствариле приходи од огласување во вкупен износ од 25.935.449,00 денари, односно 23 отсто од вкупните приходи од огласување. И кај овој сегмент од радиската индустрија најголем дел од приходите се концентрирани кај неколку радиостаници. Вкупниот износ на приходите од рекламирање на радио Кисс од Тетово (3.366.946,00 денари), Експрес радио од Струмица (2.185.959,00 денари), Супер радио од Охрид (1.786.893,00 денари), радио 106 од Битола (1.770.579,00 денари), МХ од Охрид (1.139.418,00 денари), Плус Форте од Тетово (1.069.480,00 денари), Мерак 5 ФМ (1.058.591,00 денари) и Холидеј од Прилеп (998.927,00 денари), претставуваат 52 отсто од приходите на сите 49 регионални радиостаници.

На приказот 4.13, претставени се податоците за сегментирањето на слушателската публика. Најслушана радиостаница, како и претходните години, била Антена 5 (14,57 отсто). Канал 77 имал пониска слушаност (8,51 отсто), а

Метрополис само 2,49 отсто. Заедничката слушаност на Македонско радио 1 и Македонско радио 2 изнесувала 8,64 отсто.

Приказ 4.13 Удели во слушаноста во 2008 година

Податоци: СММРИ Скопје

Радиостаниците што емитуваат програма во Скопје (регионалните радиостаници) имале удел од 29,73 отсто во вкупната слушаност, а локалните радиостаници 36,06 отсто. Може да се забележи дека, вкупниот удел во слушаноста на локалните радио станици е далеку поголем од уделот на локалните ТВ станици. Ова се должи на две причини: прво, бројот на радиостаниците на национално ниво е помал, а второ, барем засега, не постои конкуренција од странски радио станици кои публиката ги прима од друга платформа на пренос, бидејќи македонската публика ги слуша главно домашните радио станици што ги прима преку земска антена.

Структура на сопственоста

5.1 Облици на интеграција на капиталот во радиодифузниот сектор

Основната цел на контролата на сопственоста на медиумите и на различните законски мерки и механизми за спречување на медиумската концентрација е да се обезбеди присуство на плурализам на медиумите и разновидност на содржините, од една страна, и да се спречи загрозувањето на функционирањето на пазарот и конкуренцијата од друга страна. Во Глава III од Законот за радиодифузната дејност се вградени мерки за контрола на сопственоста на радиодифузерите и за утврдување на недозволената медиумска концентрација. Имајќи ги предвид различните облици на интеграција на капиталот во радиодифузниот и во други сектори, овие мерки може да се однесуваат на контролата на учеството во сопственоста на радиодифузерите и во други трговски друштва, како и на т.н. прагови на уделот на радиодифузерите во приходите од рекламирање (рекламниот колач), уделот во гледаноста/слушаноста и во нивото на покривање на населението на РМ.

Хоризонталната интеграција подразбира учество во сопственоста или интегрирање на капиталот на радиодифузери што се субјекти на еден ист пазар, односно во еден ист сектор (радиска или телевизиска индустрија). Законот за радиодифузната дејност дозволува хоризонтална интеграција, но предвидува ограничувања во поглед на учеството во основачкиот капитал, како и во поглед на бројот на радиодифузерите што едно физичко или правно лице може да ги поседува. Имено, согласно став 1 и 2 на член 14 од ЗРД, едно физичко или правно лице истовремено може да учествува во сопственоста на најмногу пет трговски радиодифузни друштва, и тоа:

Приказ 5.1 Хоризонтална интеграција согласно член 14 став 1 и 2 од Законот

Ставот 3 на член 14 од Законот се однесува на хоризонталната интеграција на радиодифузери што емитуваат програма на регионално и на локално ниво. Не е предвидено ограничување на уделот во сопственоста, туку само на бројот на радиодифузери што може да ги поседува едно правно или физичко лице.

Приказ 5.2 Хоризонтална интеграција согласно член 14 став 3 од Законот

Согласно став 4 од член 14, едно правно или физичко лице, истовремено може да се јави како основач на најмногу три радиодифузери што емитуваат програма на локално ниво, но само на несоседски подрачја.

Приказ 5.3 Хоризонтална интеграција согласно член 14 став 4 од Законот

Во член 17 од Законот се предвидени и т.н. прагови на учество на радиодифузери во приходите од рекламирање, во вкупната гледаност/слушаност како и во покривањето на населението, над кои некое конкретно спојување ќе се смета за недозволена медиумска концентрација. Поконкретно, недозволена медиумска концентрација се смета дека постои кога радиодифузерите кои се предмет на спојувањето се стекнуваат со доминантна положба и тоа кога:

- спојувањето на капиталот, ги доведува радиодифузерите во доминантна позиција на пазарот на реклами, односно со спојувањето нивниот удел во продажбата на вкупното рекламno време е над 30 отсто;

- спојувањето на капиталот, ги доведува радиодифузерите во доминантна позиција во формирањето на јавното мислење, поточно уделот во гледаноста/слушаноста е повеќе од 40 отсто;

- со спојувањето на капиталот на радиодифузери на регионално и локално ниво постигнуваат покривање на максимум 50 отсто од населението на Република Македонија.

Вертикалната интеграција подразбира учество во сопственоста или пак интегрирање на капиталот на радиодифузер и трговски друштва од сродни дејности. Во членот 13 од Законот за радиодифузната дејност како сродни дејности, односно дејности со чие поврзување се создава недозволена медиумска концентрација во однос на вертикалното интегрирање се определени: реклама и пропаганда, филмска продукција, дистрибуција на аудиовизуелни дела и телекомуникациски услуги. Радиодифузер и/или основач на радиодифузер не смее да учествува во сопственичкиот капитал на друштва што се регистрирани за овие дејности.

Приказ 5.4 Недозволена вертикална интеграција согласно член 13 и 14 од Законот

Во текот на следењето на сопственичката структура на радиодифузерите, Советот констатира постоење недозволена вертикална интеграција кај Радио Рос Метрополис и Сити Радио и Радио Равел од Скопје, во смисла на тоа што физичките лица кои се сопственици, односно управители поседуваат друштва за реклама и пропаганда, односно друштва за филмска продукција. До овие радио станици Советот упати укажување да се усогласат со одредбите на Законот.

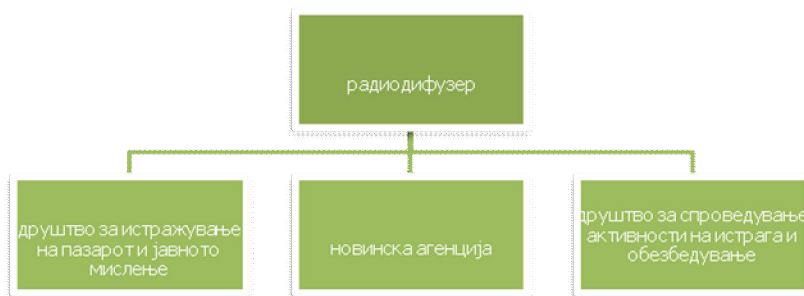
Дијагонална интеграција подразбира учество во сопственоста или пак интеграција на капиталот помеѓу правни субјекти кои не припаѓаат на ист пазар, на пример радиодифузери што емитуваат телевизиска програма, радиостаници и печатени медиуми. Во однос на интегрирањето на радиодифузери со печатените медиуми, ограничувањето се однесува само на дневните весници, поточно ниту радиодифузер, ниту негов основач може да учествува во сопственоста на друштво од областа на печатот кое издава дневен весник. Што се однесува до дијагонална интеграција помеѓу телевизискиот и радискиот сектор, важат истите ограничувања како и кај хоризонталната интеграција, определени во член 14 од Законот.

Приказ 5.5 Недозволена дијагонална интеграција согласно член 13 и 14 од Законот

Законот утврдува и други дејности кои се неспоиви со вршењето радиодифузна дејност. Имено, во смисла на овој Закон се смета дека недозволена медиумска концентрација постои и кога радиодифузер или основач на радиодифузер учествува во основачки капитал на друштво за истражување на пазарот и јавното мислење, друштво за спроведување активности на истрага и обезбедување, како и новинска агенција.

Приказ 5.6 Недозволена интеграција со други дејности согласно член 13 и 14 од Законот

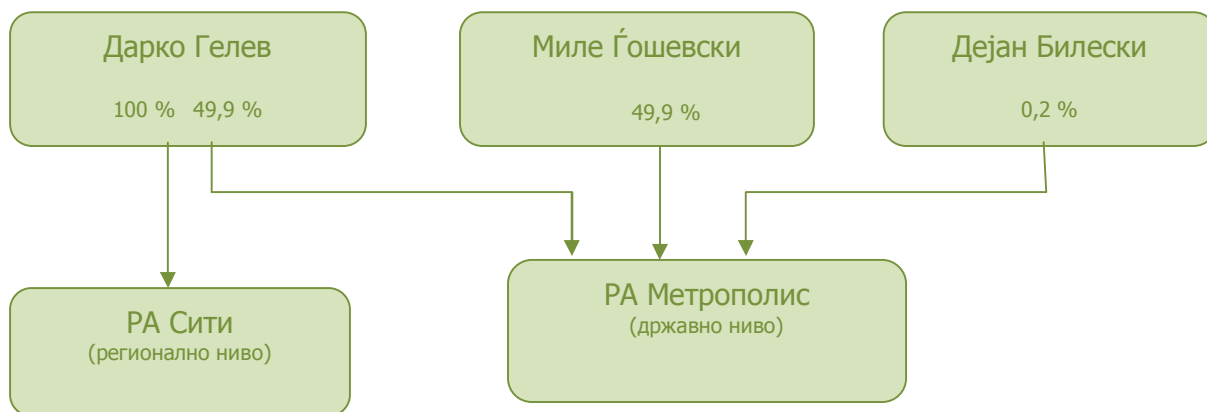

При следењето на сопственичката структура на радиодифузерите, не се констатирани појави на недозволена интеграција на капиталот со друштва регистрирани за овие дејности.

Во продолжение, шематски се прикажани неколку случаи на концентрација на капиталот помеѓу радиодифузерите.

Кај субјектите во радиската индустрија, концентрација на капиталот постои само помеѓу радиостаницата Метрополис и радиостаницата Сити од Скопје. Физичкото лице Дарко Гелев, кој е единствен основач на регионалната радиостаница Сити од Скопје, во сопственичката структура на радиостаницата Метрополис, што има дозвола за емитување програма на државно ниво, учествува со 49,9 отсто.

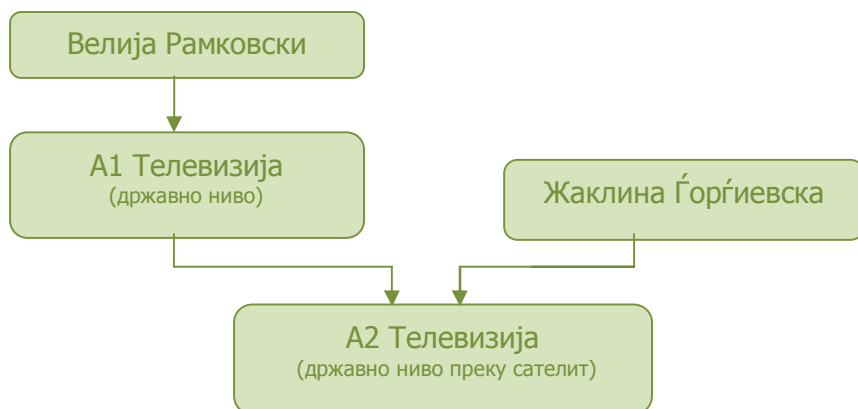
Приказ 5.7 Сопственичка поврзаност помеѓу радиостаниците Сити и Метрополис

Кај телевизиската индустрија, постојат неколку случаи на концентрација на капиталот.

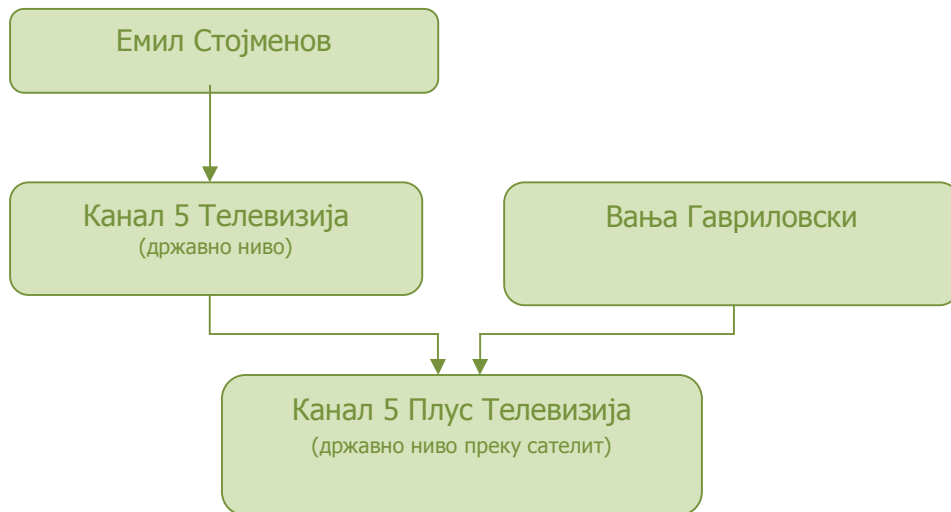
Физичкото лице Велија Рамковски е единствен основач на телевизија А1 која емитува програма на државно ниво. Телевизија А1, пак, учествува со 50 отсто во основачкиот капитал на телевизија А2, која што емитува програма на државно ниво, преку сателит.

Приказ 5.8 Сопственичка поврзаност помеѓу телевизиите А1 и А2

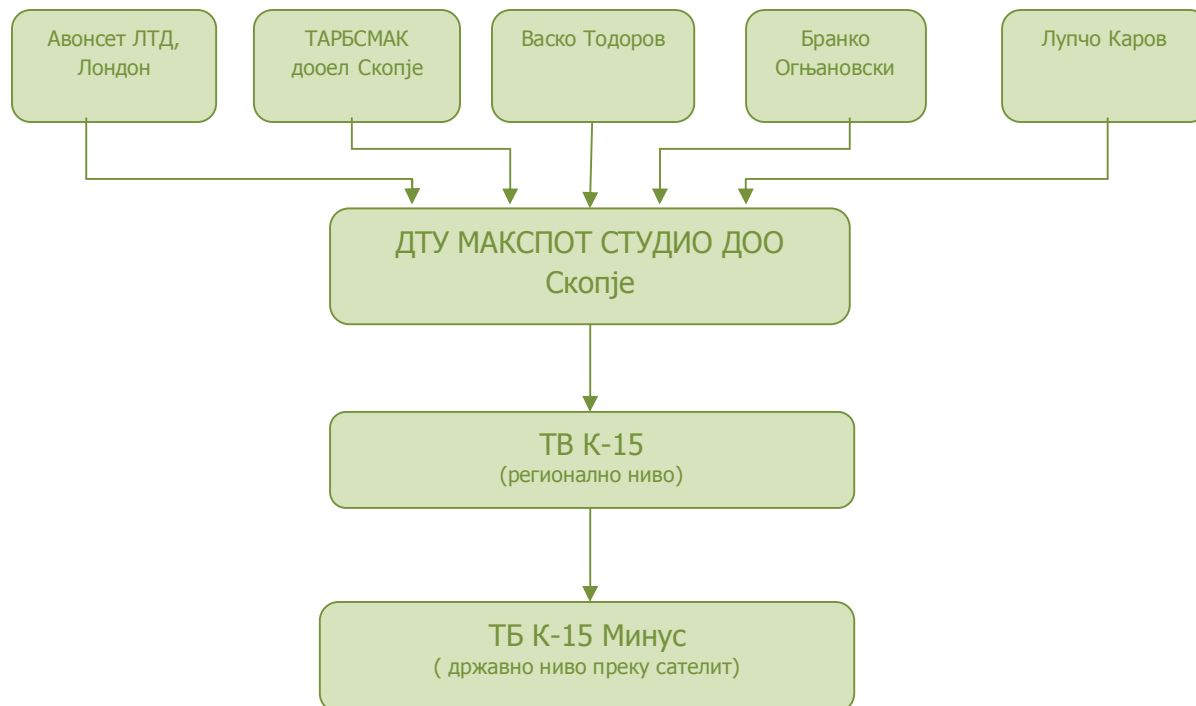
Единствен основач на телевизијата Канал 5 од Скопје, која што емитува програма на државно ниво, е физичкото лице Емил Стојменов. Оваа телевизија се јавува како основач на сателитската телевизија Канал 5 Плус, со учество од 50 отсто во капиталот.

Приказ 5.9 Сопственичка поврзаност помеѓу телевизиите Канал 5 и Канал 5 Плус

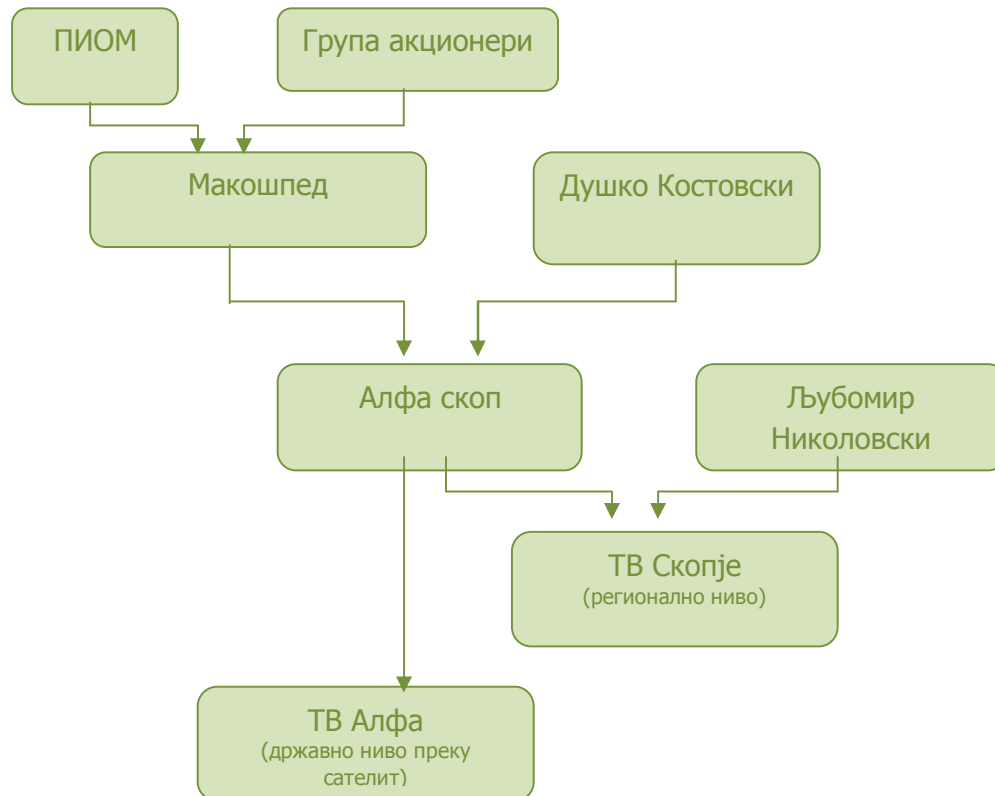
Телевизијата К-15 со дозвола за емитување програма на регионално ниво, е единствен основач на телевизија К-15 Минус, која емитува програма на државно ниво преку сателит.

Приказ 5.10 Сопственичка поврзаност помеѓу телевизиите К-15 и К-15 Минус

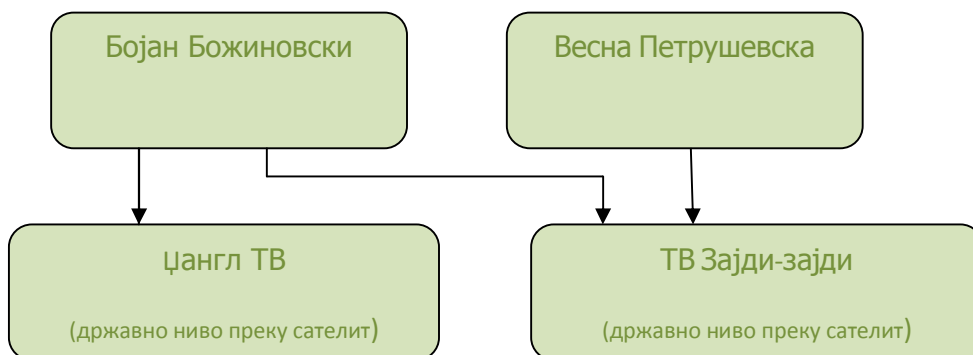
Доминантниот основач на регионалната телевизија ТВ Скопје, правното лице Алфа скоп од Скопје коешто поседува 96,2 отсто од капиталот на телевизијата, се јавува како единствен основач на сателитската телевизија Алфа.

Приказ 5.11 Сопственичка поврзаност помеѓу телевизиите ТВ Скопје и ТВ Алфа

Физичкото лице Бојан Божиновски во чија целосна сопственост е сателитската телевизија Џангл ТВ, поседува 50 отсто од капиталот на сателитската телевизија Зајди-зајди.

Приказ 5.12 Сопственичка поврзаност помеѓу телевизиите Џангл ТВ и Зајди-зајди

5.2. Промени во сопственичката структура во 2008 година

Во текот на 2008 година промени во сопственичката структура беа направени кај осум трговски радиодифузни друштва. Согласно одредбите на членот 17 од Законот за радиодифузната дејност, оние радиодифузери кај кои промената го надминуваше прагот од 10 отсто од основачкиот капитал, до Советот доставија барање за одобрение за промена на сопственичката структура, а радиодифузерите кај кои промената беше под овој праг доставија известување за промена на сопственичката структура.

До Советот беа доставени четири барања за одобрение за промена на сопственичката структура и тоа од ТВ Свет од Свети Николе, ТВ Алсат-М од Скопје, ТВ Канал 5 Плус од Скопје и Радио Браво од Куманово.

ТВ Свет од Свети Николе побара одобрение за истапување на физичкото лице Јордан Ѓорчев од Свети Николе со учество во основачкиот капитал од 51,26 отсто и пристапување на физичкото лице Драган Дечков од Свети Николе со учество во основачкиот капитал од 51,26 отсто. Советот констатираше дека не постојат пречки во смисла на Глава III од Законот и на 03.12.2008 година со одлука бр.02-3536/1 бараната промена беше одобрена.

ТВ Алсат-М од Скопје побара согласност за пристапување на физичкото лице Мира Мекси, државјанин на Република Албанија, со учество од 15 отсто во основачкиот капитал. Промената беше одобрена со Одлука на Советот бр.02-1498/1 од 26.05.2008 година.

ТВ Канал 5 Плус од Скопје, достави барање за одобрение за истапување на физичкото лице Сашо Алексовски од Скопје со учество од 50 отсто во основачкиот

капитал и пристапување на физичкото лице Вања Гавриловски од Скопје со учество од 50 отсто во основачкиот капитал. Со одлука на Советот бр.02-3683/1 од 18.12.2008 година, бараната промена беше одобрена.

Радио Браво од Куманово побара одобрение за целосно истапување на единствениот основач, правното лице Друштво за трговија и услуги "Комтех" ДОО увоз-извоз од Скопје и пристапување на физичкото лице Тони Јакимовски од Куманово со учество од сто отсто во основачкиот капитал. Оваа промена Советот ја одобри со одлука бр.02-1499/1 од 26.05.2008 година.

Во текот на 2008 година, четири трговски радиодифузни друштва направија промени на сопственичката структура, при што не беше надминат прагот од 10 отсто од основачкиот капитал. Овие радиодифузери до Советот доставија информација за промена на сопственичката структура.

ТВ Канал Вис од Струмица достави информација дека од сопственичката структура истапиле физичките лица Васе Пиперевалиев и Миле Милановиќ од Струмица, по што единствен сопственик на радиодифузерот останува Јанко Мицев од Струмица.

Од страна на ТВ Скопје од Скопје беше доставено известување дека кон сопственичката структура пристапило физичкото лице Љубомир Николовски од Скопје со учество од 3,8 отсто во основачкиот капитал.

ТВ Ера од Скопје го информираше Советот дека од сопственичката структура истапил еден од основачите, правното лице Ера Компани од Скопје, по што единствен основач на радиодифузерот е правното лице Балкан Медиа Груп Лимитид од Лондон.

ТВ Гурра од Кичево достави информација дека од сопственичката структура истапиле физичките лица Мустафа Ахмети, Наим Зенку и Мерита Адиљи од Кичево, по што единствен основач на радиодифузерот е физичкото лице Неџат Мустафи од Кичево.

5.3. Сопственичка структура на радиодифузерите

Потребата од транспарентност на медиумската сопственост произлегува од влијанието што медиумите го имаат врз формирањето на јавното мислење. Транспарентноста на сопственоста и овозможува на јавноста соодветно да ги анализира информациите, идеите и мислењата пласирани од медиумите, и да изгради сопствен став кон нив, избегнувајќи го влијанието на убедувањата комуникација.

Согласно со препораките на Советот на Европа [Rec (94)13 за мерките за промовирање на транспарентноста на медиумите] и [Rec (2007)2 за плурализмот на медиумите и разновидноста на медиумските содржини], во Законот за радиодифузната дејност се вградени одредби со кои се гарантира транспарентност на медиумската сопственост. Имено, согласно членот 20 од Законот, радиодифузерите се должни да ги објават податоците за сопственичката структура и извршените промени во сопственичката структура најмалку еднаш годишно, а најдоцна до 31 март во еден дневен весник, и три пати годишно да ги објават на сопствената програма, во термини точно утврдени од Советот за радиодифузија. Исполнувањето на оваа обврска го следи Советот.

Податоците за сопственичката структура на радиодифузерите во текот на 2008 година, се обезбедени од тековните состојби на радиодифузерите издадени од Централниот регистар на Македонија, што тие се должни да ги достават до Советот за радиодифузија.

Во текот на 2008 година, од вкупно пет телевизии што емитуваат програма на државно ниво преку терестријален предавател, две телевизии (А1 Телевизија и Канал 5) се во сопственост на физички лица, две (ТВ Сител и ТВ Телма) се во сопственост на правни лица а една телевизија (Алсат-М) е во мешовита сопственост, со доминантно учество на правното лице.

Само кај телевизија Алсат-М е присутен странски капитал и тоа со доминантно учество на правното лице International Energy Engineering & Petroleum Consulting (IEEPC) LLC, USA (84,75 отсто) и физичкото лице Мира Мекси, државјанин на Република Албанија (15 отсто од основачкиот капитал).

Приказ 5.13 Сопственичка структура на телевизиите на државно ниво

ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и процент на учество во капиталот
ТВ А1	ТРД А1 ТЕЛЕВИЗИЈА ДООЕЛ	Велија Рамковски 100 %
ТВ Алсат-М	ТРД АЛСАТ М ДОО Скопје	Веби Нури Велија 0,25 %, Мира Мекси, Тирана 15 %, International Energy Engineering & Petroleum Consulting (IEEPC) LLC, USA 84,75 %
ТВ Канал 5	ТРД КАНАЛ 5 ДОО	Емил Стојменов 100 %
ТВ Сител	ТРД Телевизија СИТЕЛ ДООЕЛ Скопје	МОНТЕКО 100 %
ТВ Телма	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА МАКПЕТРОЛ ДООЕЛ Скопје	Макпетрол АД Скопје 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија

Во 2008 година беа доделени 16 дозволи за емитување телевизиска програма на државно ниво преку сателит. Од нив шест телевизии (ТВ Сонце, ТВ АБ Канал, ТВ БМ, ТВ МНЦ Медиа, ТВ Зајди-зајди и ТВ Џангл) се во сопственост на физички лица, седум (ТВ Југ,

ТВ Сител 3, ТВ Ера Сат, ТВ Алфа, ТВ К-15 Минус, ТВ Перспектива и ТВ Нова) се основани од правни лица, а три (ТВ А2, ТВ Канал 5 Плус и Наша ТВ) се во мешовита сопственост.

Приказ 5.14 Сопственичка структура на сателитските телевизии на државно ниво

ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и процент на учество во капиталот
ТВ Сонце	Радиодифузно трговско друштво ТЕЛЕВИЗИЈА СОНЦЕ ДООЕЛ, Прилеп	Ѓорѓија Атанасовски 100 %
ТВ АБ Канал	Трговско радиодифузно друштво АБ КАНАЛ ДООЕЛ, Скопје	Бојо Андрески 100 %
ТВ БМ	Трговско радиодифузно друштво БМ ТЕЛЕВИЗИЈА ДООЕЛ Скопје	Николина Спасова 100 %
ТВ ЈУГ	Друштво за сателитска радиодифузија ЈУГ ТВ ДООЕЛ Скопје	Друштво за производство, промет и услуги ЕРА КОМПАНИ ДОО Скопје 100 %
ТВ НАША ТВ	Радиодифузно Друштво НАША ТВ ДОО - Скопје	Методи Мајнов, Весна Блажеска, Богоја Блажески, Друштво за консалтинг и информатички инженеринг НЕТ-БИТ ДОО Скопје, СЕЕ ИНВЕСТ ФОНД управуван од МАК АССЕТС МЕНАЏМЕНТ ДОО Скопје, Друштво за промет и услуги НАШ КОНЦЕПТ ДОО Скопје и Брокерска куќа МОЈ БРОКЕР АД Скопје
ТВ Сител 3	Трговско радиодифузно друштво Телевизија СИТЕЛ 3 ДООЕЛ Скопје	Друштво за производство, трговија и услуги ЛУКО ТРЕЈД ДОО Скопје 100 %
ТВ МНЦ МЕДИА	Трговско радиодифузно друштво МНЦ МЕДИА ДООЕЛ скопје	Драган Чурлиновски 100 %
ТВ Зајди-зајди	Трговско радиодифузно друштво ЗАЈДИ-ЗАЈДИ ДОО Скопје	Весна Петрушевска 50 % и Бојан Божиновски 50 %
ТВ ЏАНГЛ	Трговско радиодифузно друштво ЏАНГЛ МЕДИА ДООЕЛ Скопје	Бојан Божиновски 100 %
ТВ ЕРА САТ	Друштво за сателитска радио дифузија ЕРА САТ ДООЕЛ Скопје	Диема Вижн ЕАД Софија 100 %
ТВ АЛФА	Трговско радиодифузно друштво АЛФА ТВ ДООЕЛ Скопје	АЛФА СКОП ДОО експорт-импорт Скопје 100 %
ТВ Канал 5 Плус	Трговско радиодифузно друштво КАНАЛ 5 ПЛУС ДОО Скопје	Вања Гавриловски 50 % и Канал 5 ДООЕЛ Скопје 50 %
ТВ А2	Трговско радиодифузно друштво А2 ТЕЛЕВИЗИЈА ДОО Скопје	Жаклина Ѓорѓиевска 50 % и ТРД А1 ТЕЛЕВИЗИЈА ДООЕЛ Скопје 50 %
ТВ К-15 минус	Трговско радиодифузно друштво К-15 МИНУС ДООЕЛ, Скопје	К-15 ТЕЛЕВИЗИЈА ДООЕЛ Скопје 100 %
ТВ Перспектива	Трговско радиодифузно друштво ПЕРСПЕКТИВА ТВ ДООЕЛ Скопје	Друштво за трговија и услуги ПРОДУКЦИЈА ПЕРСПЕКТИВА ДООЕЛ Скопје 100 %
ТВ НОВА	Трговско радиодифузно друштво ТЕЛЕВИЗИЈА НОВА ДООЕЛ Скопје	Друштво за деловни услуги НОВА ТВ ДООЕЛ Скопје 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија

Учество на странски капитал постои само кај ТВ Ера Сат чиј единствен основач е Диема Вижн ЕАД од Софија, додека останатите петнаесет телевизии се основани од домашни правни и физички лица.

Од трите радиостаници на државно ниво, само Канал 77 е во сопственост на правно лице (ГБЦ Комуникации), додека Антена 5 и Метрополис Радио се основани од физички лица.

Приказ 5.15 Сопственичка структура на радиостаниците на државно ниво

ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и процент на учество во капиталот
РА Антена 5	ТРД РАДИО АНТЕНА 5 Петров, Јаневски и Гушев ДОО Скопје	Зоран Петров 33,3 %, Маријан Гушев 33,3 % и Коста Јаневски 33,3 %
РА Рос Метрополис	РТД Рос Метрополис Радио Доо Скопје	Дарко Гелев 49,9 %, Миле Гошевски 49,9 % и Дејан Билески 0,01 %
РА Канал 77	ТРД РАДИО КАНАЛ 77 ДООЕЛ Штип	ГБЦ Комуникации ДООЕЛ 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија

Во текот на анализираната година, со дозвола за емитување програма на регионално ниво, односно на подрачјето на град Скопје, работеа десет телевизии. Шест од нив се основани од физички лица, а останатите четири се во сопственост на правни лица.

Само една телевизија (ТВ Ера) е основана од странска медиумска компанија (Балкан Медиа Груп Лимитед), која се јавува како основач и на други медиумски куќи во балканскиот регион.

Приказ 5.16 Сопственичка структура на регионалните телевизии

ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и учеството во капиталот
ТВ Шутел	ТРД ТВ ШУТЕЛ Камил ДООЕЛ Скопје	Камил Мустафа 100 %
ТВ Амазон	ТРД ТВ АМАЗОН ДООЕЛ Скопје	Драган Горгиевски 100 %
ТВ Крт	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА КРТ ДООЕЛ Скопје	Билјана Зафировска 100 %
ТВ Едо	ТРД ТВ ЕДО ДООЕЛ с.Љубин, Сарај	Енес Бабачиќ 100 %
ТВ БТР	ТРД ТВ БТР НАЦИОНАЛ Зоран ДООЕЛ Скопје	Зоран Димов 100 %
ТВ Скајнет	Радифузно друштво СКАЈ НЕТ – Манчев - ДОО Скопје	Тодорче Коцев 95 %, Манчев Митко 5 %
ТВ МС	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА К-15, ДООЕЛ Скопје	Макспот студио ДОО експорт-импорт Скопје 100 %
ТВ МТМ	ТРД ТВ МТМ ДАСТО ДООЕЛ Скопје	ДАСТО ДООЕЛ 100 %
ТВ Алфа (Скопје)	ТРД ТВ СКОПЈЕ ДООЕЛ Скопје	Алфа-Скоп ДООЕЛ експорт-импорт Скопје 96.2 % и Љубомир Николовски 3.8 %
ТВ Ера	ТРД ТВ Ера Скопје	Балкан Медиа Груп Лимитид 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија

На приказот 5.17 даден е преглед на сопственичката структура на радиостаниците на регионално ниво. Од шеснаесетте радиостаници на подрачјето на Скопје, само Радио Равел е основано од правно лице (ДРП Раола), а останатите 15 се во сопственост на едно или повеќе физички лица.

Приказ 5.17 Сопственичка структура на регионалните радиостаници

ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и учеството во капиталот
РА Зона М-1	ТРД РАДИО ЗОНА М-1 Светлана ДООЕЛ Скопје	Светлана Тасевска 100 %
РА Фолк	ТРД ФОЛК-РАДИО ДООЕЛ Скопје	Перо Ристоски 100 %
РА Сити	ТРД СИТИ РАДИО ДООЕЛ Скопје	Дарко Гелев 100 %
РА Скај	ТРД СКАЈ РАДИО Теодор ДООЕЛ Скопје	Теодор Манески 100 %
РА Роса АБ	ТРД РАДИО РОСА-АБ ДОО Скопје	Александар Димитров 73,15 %, Борче Нечовски 25 %, Миле Шулевски 1,85 %
РА Џез ФМ	ТРД ЏЕЗ ФМ Љупчо ДООЕЛ Скопје	Љупчо Хаџи-Стефанов 100 %
РА Лајф ФМ	ТРД ЛАЈФ РАДИО ДООЕЛ увоз-извоз Скопје	Крешник Ајдини 100 %
РА Спортско Канал 4	ТРД СПОРТСКО РАДИО КАНАЛ 4 ДООЕЛ Скопје	Борче Лукановски 100 %
Ра 90,3 ФМ	Ф-М 90.3-СПОРТСКО РАДИО ДООЕЛ увоз-извоз Скопје	Тони Митев 100 %
РА Фортуна	ТРД РАДИО ФОРТУНА Виолета ДООЕЛ	Виолета Божиноска 100 %
РА Клуб ФМ	ТРД КЛУБ ФМ ДОО	Ѓорѓи Савев 34 %, Љупчо Петрески 64 %
РА Равел	ТРД РАДИО РАВЕЛ ДООЕЛ Скопје	ДРП Раола ДОО Скопје
РА Арачина	ТРД АРАЧИНА, Џавид ДООЕЛ, село Арачиново, Арачиново	Џавит Сулејмани 100 %
РА Класик	ТРД ГАУДЕАМУС РАДИО КЛАСИК ФМ, Мартин ДООЕЛ Скопје	Мартин Тренески 100 %
РА Ват	ТРД РАДИО ВАТ, Ват-Инос ДОО Скопје	Рахим Кадри 50 % и Екрем Кадри 50 %
РА Буба Мара	ТРД БУБА МАРА Ранко ДООЕЛ Скопје	Ранко Петровиќ 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија

Во 2008 година вкупно 47 телевизии имаа дозвола за емитување програма на локално ниво. Најголем дел од нив (41 телевизија) се основани од едно или повеќе физички лица, пет телевизии (ТВ Нова од Куманово, ТВ Еми од Радовиш, ТВ Арт Канал од Струга, ТВ Кочани-ЛД од Кочани и ТВ Сител 2 од Скопје) се во сопственост на правни лица, а само една телевизија (ТВ Ирис од Штип) е во мешовита сопственост, со доминантно учество на правното лице (Баргала АД) во основачкиот капитал.

Приказ 5.18 Сопственичка структура на ТВ-станиците на локално ниво

Град	ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и учеството во капиталот
Битола	ТВ Тера	ТРД ТВ СТУДИО ТЕРА Манговски Зоран Битола ДООЕЛ	Зоран Манговски 100 %
Битола	ТВ Орбис	ТРД РТВ ОРБИС Битола ДООЕЛ	Томислав Новаковиќ 100 %
Битола	ТВ Меди	ТРД ТВ МЕДИ Битола ДООЕЛ	Кирчо Крстевски 100 %
Валандово	ТВ ВТВ	ТРД ТВ ВТВ Тони ДОО Валандово	Тони Донеv 100 %
Велес	ТВ Здравкин	ТРД ТВ ЗДРАВКИН Ангелче Здравкин, ДООЕЛ, Велес	Ангелче Здравкин 100 %
Велес	ТВ Канал 21	ТРД КАНАЛ 21 ДООЕЛ Велес	Зоран Ставрев 100 %
Гевгелија	ТВ Нова	ТРД ТВ НОВА ДОО	Валентина Џундова 33 % Јован Јованов 67 %
Гостивар	ТВ Дуе	ТРД ТВ ДУЕ Назми ДООЕЛ Гостивар	Назми Елези 100 %
Кавадарци	ТВ КТВ-41	ТРД ТВ КТВ 41,Делта-м електроник ДООЕЛ Кавадарци	Марјан Тодоров 100 %
Кичево	ТВ Ускана	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА УСКАНА Мунир Мехдиу Кичево ДООЕЛ	Мунир Мехдиу 100 %
Кичево	ТВ Боем	ТРД ТВ БОЕМ Слободан Меноски Кичево ДООЕЛ	Слободан Меноски 100 %
Кичево	ТВ Гурра	ТРД ТВ ГУРРА ДОО Кичево	Неџат Мустафи 100 %
Куманово	ТВ Феста	ТРД ТВ КАНАЛ ФЕСТА Неџати ДООЕЛ Куманово	Неџати Аќифи 100 %
Куманово	ТВ Далга-Крт	ТРД ДАЛГА КРТ Гордана ДООЕЛ Куманово	Гордана Милковска 100 %
Куманово	ТВ Нова	ТРД НОВА ДООЕЛ Куманово	Гловинг Фламе ДОО Скопје 100 %
Куманово	ТВ Хана	ТРД ТВ ХАНА Мевљан ДООЕЛ Куманово	Мевљан Љатифи 100 %
Мак. Брод	ТВ Аниса	ТРД ТВ АНИСА ДООЕЛ с. Пласница--Пласница	Ѓулназа Јаоска 100 %
Охрид	ТВ Морис	ТРД Јован Трпески ТВ МОРИС ДООЕЛ Охрид	Јован Трпески 100 %
Охрид	ТВМ	ТРД ТВ М Арнаулов Михајло ДООЕЛ Охрид	Михајло Арнаулов 100 %
Охрид	ТВ НТВ	ТРД Зоран Стефановски НЕЗАВИСНА ТВ Охрид ДООЕЛ	Зоран Стефановски 100 %
Пробиштип	ТВ Протел	ТРД ПРОТЕЛ ДООЕЛ Пробиштип	Илија Петров 100 %
Радовиш	ТВ Ко-Бра	ТРД телевизија КОБРА ДООЕЛ Радовиш	Бранко Литажковски 100 %
Радовиш	ТВ Еми	ТРД ТВ ЕМИ ДООЕЛ Радовиш	Еми Петрол ДОО Радовиш 100 %
Струга	ТВ Калтрина	ТРД ТВ КАЛТРИНА Мазар Татеши Струга ДООЕЛ	Мазар Татеши 100 %
Струга	ТВ Арт Канал	ТРД ТВ АРТ КАНАЛ Струга ДООЕЛ	А7 Компани 100 %
Струмица	ТВ Интел	ТРД ИНТЕЛ ДОО Струмица	Анче Запрова 50 % Георѓе Запров 50 %
Струмица	ТВ Вис	ТРД ТВ-КАНАЛ ВИС ДОО Струмица	Јанко Мицев 100 %
Свети Николе	ТВ Свет	ТРД ТВ СВЕТ ДОО Свети Николе	Димитар Дечков 48,74 % и Драган Дечков 51,26 %
Тетово	ТВ Коха	ТРД ТВ Коха Меваип ДООЕЛ Тетово	Меваип Абдиу 100 %
Тетово	ТВ Кисс	ТРД ТВ Кисс,Злате ДООЕЛ Тетово	Злате Тодоровски 100 %
Тетово	ТВ Арт	ТРД ТВ АРТ Артан ДООЕЛ Тетово	Артан Скендери 100 %
Тетово	ТВ Менада	ТРД Менада Тетово ДОО Тетово	Тошо Марковски 99 % Дарко Ристоски 1 %
Тетово	ТВ Супер Скај	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА СУПЕР СКАЈ,Муслим ДООЕЛ с.Мала Речица Тетово	Муслим Азири 100 %
Центар Жупа	ТВ Жупа	ТРД ТВ ЖУПА Елезовски Елез ДООЕЛ с.М.Папрадник Центар Жупа	Елес Елезовски 100 %

Штип	ТВ Стар	ТРД ТВ-СТАР ДОО Штип	Симјончо Маријанов 90 % и Розетка Монева 10 %
Штип	ТВ Ирис	ТРД телевизија ИРИС ДОО Штип	Баргала АД 97,57 % и Владимир Милановиќ 2,43 %
Гостивар	ТВ Чеграни Медиа	ТРД ТВ ЧЕГРАНИ МЕДИА ДООЕЛ с. ЧЕГРАНЕ-Гостивар	Емрула Чеграни 100 %
Крива Паланка	ТВ Златен канал	ТРД ЗЛАТЕН КАНАЛ ДООЕЛ увоз-извоз Скопје	Златко Костадинов 100 %
Берово	ТВ Топ ТВ	ТРД ТОП ТВ ДООЕЛ Берово	Драган Кржовски 100 %
Кавадарци	ТВ Тиквешија	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА ТИКВЕШИЈА ДООЕЛ Кавадарци	Златко Горчев 100 %
Кочани	ТВ Кочани-ЛД	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА КОЧАНИ-ЛД ДООЕЛ Кочани	ВИЗИЈА-ЛД Кочани 100 %
Кочани	ТВ Канал 8	ТРД ТЕЛЕВИЗИЈА КАНАЛ 8 ДОО Кочани	Ангел Петров 50 % и Тоше Јанев 50 %
Долнени	ТВ Лажани	ТРД ТВ ЛАЖАНИ ДООЕЛ с.Лажани, Долнени	Руждија Хасановиќ 100 %
Кратово	ТВ Сител 2	ТРД Телевизија СИТЕЛ 2 ДООЕЛ, Скопје	Трговско радиодифузно друштво Телевизија СИТЕЛ ДООЕЛ, Скопје 100 %
Струга	ТВ Спектра	трговско друштво за радиодифузна дејност СПЕКТРА, општина Лабуништа ДООЕЛ	Демиш Каримановски 100 %
Делчево	ТВ Д1	ТРД за телевизиски активности ТЕЛЕВИЗИЈА Д1 ДООЕЛ, Делчево	Слободан Дамјанов 100 %
Прилеп	ТВ Вижн-БМ	ТРД ВИЖН-БМ ДООЕЛ, Прилеп	Бранкица Мавчева 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија

На приказот 5.19 претставена е сопственичката структура на радиостаниците на локално ниво. Забележливо е дека само една радиостаница (Радио Свети Николе) е во мешовита сопственост, а останатите 48 се во сопственост на едно или повеќе физички лица.

Приказ 5.19 Сопственичка структура на радиостаниците на локално ниво

Град	ТРД	Целосен назив на трговското друштво	Податоци за основачот и учеството во капиталот
Битола	РА 106	ТРД РАДИО 106 Битола ДООЕЛ	Кире Христовски 100 %
Битола	РА Б-97	ТРД Б-97 ДООЕЛ Битола	Соња Младеновска 100 %
Битола	РА Актуел	ТРД РАДИО АКТУЕЛ ДООЕЛ Битола	Владимир Николоски 100 %
Битола	РА Делфин	ТРД БИ-КИ-АЛ ДООЕЛ Битола	Билјана Талева 100 %
Велес	РА Це-Де	ТРД Радио ЦЕ ДЕ Валентина Михајловска ДООЕЛ Велес	Валентина Михајловска 100 %
Велес	РА Мерак 5 ФМ	ТРД РАДИО МЕРАК 5 ФМ, Љупчо и Владимир ДОО Велес	Владимир Тевчев 50 % и Љупчо Несторов 50 %
Велес	РА Голди	ТРД ГОЛДИ Илија Чадиев ДООЕЛ Велес	Илија Чадиев 100 %
Виница	РА Ла Коста	ТРД РАДИО ЛА КОСТА Петре ДООЕЛ Виница	Петре Костадинов 100 %
Гевгелија	РА Тајм	ТРД РАДИО ТАЈМ, Павле ДООЕЛ Гевгелија	Павле Јовановски 100 %
Гостивар	РА Комета	ТРД КОМЕТА 2000 Раде ДООЕЛ Гостивар	Раде Исајлоски 100 %
Дебар	РА Мерлин	ТРД РАДИО-МЕРЛИН, Фатмир, ДООЕЛ Дебар	Фатмир Карамети 100 %

Кавадарци	РА Галакси-2002	ТРД ГАЛАКСИ-2002 ДООЕЛ Кавадарци	Нада Ангелова 100 %
Кичево	РА Александар Македонски	ТРД РАДИО АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ Илија Таневски Кичево ДООЕЛ	Илија Таневски 100 %
Кочани	РА АБ	ТРД РАДИО АБ ДООЕЛ Кочани	Александар Божинов 100 %
Куманово	РА КМР	ТРД МУЗИЧКО РАДИО КМР Љубиша и Бобан ДОО Куманово	Јовановски Љубиша 50 % и Јовановски Бобан 50 %
Куманово	РА Браво	ТРД РАДИО БРАВО ДООЕЛ Куманово	Тони Јакимовски 100 %
Куманово	РА Јехона	ТРД ЈЕХОНА 2003 ДООЕЛ с.Матејче Липково	Бесим Шабани 100 %
Неготино	РА Микс	ТРД РТВ МИКС Јулија ДООЕЛ Неготино	Јулија Дубровска Манева 100 %
Охрид	РА МХ	ТРД Зоран Здравковиќ МХ - РАДИО Охрид ДООЕЛ	Зоран Здравковиќ 100 %
Охрид	РА Супер	Друштво со ограничена одговорност за радиодифузија Митаноски Веле СУПЕР РАДИО Охрид ДООЕЛ	Сашо Митаноски 100 %
Охрид	РА Лав	ТРД Иванчо Пашоски РАДИО ЛАВ ДООЕЛ Охрид	Иванчо Пашоски 100 %
Пехчево	РА Пехчево	ТРД РАДИО ПЕХЧЕВО Ванчо ДООЕЛ Пехчево	Ванчо Јовановски 100 %
Прилеп	РА 5 Чоки	ТРД РАДИО 5 ЧОКИ ДООЕЛ ПРИЛЕП	Илија Бошкоски 100 %
Прилеп	РА Беса	ТРД Радио БЕСА ДООЕЛ с. Црнилиште	Сафет Мејдиноски 100 %
Прилеп	РА Риниа 2000	ТРД РАДИО РИНИА-200,ДООЕЛ с. Црнилиште, општина Долнени	Севганиа Ибрахими 100 %
Прилеп	РА Тернипе	ТРД Кани Исаилоски РАДИО ТЕРНИПЕ (Младост) ДООЕЛ Прилеп	Кани Исмаилоски 100 %
Прилеп	РА Мефф	ТРД Јовевски Петко Димитар МАПЕДИТО-РАДИО МЕФФ ДООЕЛ Прилеп	Димитар Јовевски 100 %
Прилеп	РА Холидеј	ТРД ХОЛИДЕЈ Прилеп ДООЕЛ	Диме Андоноски 100 %
Радовиш	РА Алфа	ТРД АЛФА ДООЕЛ Радовиш	Сузана Настева 100 %
Жировница	РА Еми	ТРД за производство и емитување ЕМИ - Џевдет ДООЕЛ с. Жировница Ростуше	Џевдет Мехмеџи 100 %
Струга	РА Ди-Џеј	Друштво за радио дифузија ДИ-ЏЕЈ Славе ДООЕЛ Струга	Џане Кенчевски 100 %
Струга	РА Рапи	Друштво за вршење радиодифузна дејност радио на локално ниво РАДИО РРАПИ Општина Велешта ДООЕЛ	Фисник Бектеши 100 %
Струга	РА Кики	ТРД КИКИ Илија, ДООЕЛ Струга	Илија Тотовски 100 %
Струмица	РА Хит	ТРД ХИТ РАДИО ДООЕЛ Струмица	Блаже Масалковски 100 %
Струмица	РА Експрес	ТРД ЕКСПРЕС-РАДИО ДООЕЛ Струмица	Ѓорѓи Појразовски 100 %
Тетово	РА Плус Форте	ТРД ПЛУС ФОРТЕ ДООЕЛ Тетово	Небојша Карапејовски 100 %
Тетово	РА Кисс	ТРД РАДИО КИСС ДООЕЛ Тетово	Габриела Ѓурчиноска 100 %
Тетово	РА Фама	ТРД РАДИО ФАМА ДОО Тетово	Ајет Демири 50 % и Мухамед Асани 50 %

Тетово	РА Блета	ТРД БЛЕТА ДООЕЛ Тетово	Африм Рамадани 100 %
Центар Жупа	РА Семи	ТРД Сури РАДИО СЕМИ - ДООЕЛ, Центар Жупа, С.Г.Папрадник	Шаип Ракиповски 100 %
Штип	РА Черенџа	ТРД Черенџа ДООЕЛ Штип	Енисе Демирова 100 %
Пласница	РА Мис 2008	ТРД РАДИО МИС 2008 ДООЕЛ с. Преглово, Пласница	Ермин Салифоски 100 %
Берово	РА Скај радио	ТРД СКАЈ РАДИО ПЛУС ДООЕЛ, Берово	Веселка Радинска 100 %
Делчево	РА Зора	ТРД за радио активности РАДИО ЗОРА ДООЕЛ, Делчево	Стојанчо Антовски 100 %
Македонски Брод	РА Морис плус	ТРД РАДИО МОРИС ПЛУС ДООЕЛ Македонски Брод	Пецо Симјаноски 100 %
Неготино	РА Продукција-ЛГН	ТРД ПРОДУКЦИЈА-ЛГН експорт-импорт ДОО	Горан Арсовски 50 % и Љупчо Цветков 50 %
Македонска Каменица	РА Македонска Каменица	РДТ РАДИО МАКЕДОНСКА КАМЕНИЦА ДООЕЛ, Македонска Каменица	Миран Митревски 100 %
Свети Николе	РА Свети Николе	ТРД РАДИО СВЕТИ НИКОЛЕ ДОО Свети Николе	Валентина Арсова 15 %, Ристе Панов 15 %, Пензиско и инвалидско осигурување Скопје 15 % и Меѓународен славјански институт Москва, Свети Николе 55 %
Свети Николе	РА Модеа	ТРД МОДЕА ДООЕЛ Свети Николе	Бобан Ефремов 100 %

Извор на податоците: Совет за радиодифузија